

Uczenie się osób dorosłych 2022

Adult Education 2022

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Urząd Statystyczny w Gdańsku Statistical Office in Gdańsk

Warszawa, Gdańsk 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Ośrodek Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego
Statistical Office in Gdańsk, Centre for Education and Human Capital Statistics

pod kierunkiem
supervised by
Jerzego Auksztola

Zespół autorski

Editorial team

Piotr Jaworski, Aleksandra Sarnowska

Robert Wieczorkowski – Departament Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie

Prace redakcyjne, tłumaczenie, skład i opracowanie graficzne

Editorial work, translation, typesetting and graphics

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Gdańsk, Pomeranian Centre for Regional Surveys

Prace redakcyjne

Editorial work

Magdalena Poleszuk

Tłumaczenie

Translation

Małgorzata Kruszewska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Karczewska

ISBN 978-83-67809-12-2

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Uczenie się osób dorosłych pozwala na zachowanie elastyczności na rynku pracy i daje szansę na rozwój. Współczesny świat to ciągle zmiany, więc zdobywanie nowych kwalifikacji pozwala na dostosowanie się do nowych oczekiwań pracodawców. Ponadto uczenie się przeciwdziała wykluczeniu, sprzyja natomiast integracji społecznej.

Niniejsza publikacja obejmuje tematykę zróżnicowanych form uczenia się, w których uczestniczą osoby dorosłe. Edukacja formalna w dzisiejszej rzeczywistości często nie jest wystarczająca. Różnego rodzaju szkolenia, kursy i inne odmiany edukacji pozaformalnej, prowadzą do zdobywania i poszerzania wiedzy czy umiejętności potrzebnych zarówno w życiu zawodowym, jak i pozazawodowym. Najbardziej otwartą, a przez to najbardziej dostępną formą zdobywania lub poszerzania wiedzy i kwalifikacji jest edukacja nieformalna, czyli uczenie się od współpracowników, kolegów, członków rodziny lub samodzielnie.

Z przyjemnością przekazujemy Państwu opracowanie „Uczenie się osób dorosłych 2022”, przygotowane przez zespół pracowników Ośrodka Statystyki Edukacji i Kapitału Ludzkiego oraz Pomorskiego Ośrodka Badań Regionalnych Urzędu Statystycznego w Gdańsku przy współpracy z Departamentem Programowania, Koordynacji i Rejestrów GUS. Zawiera ono wyniki kolejnej edycji ogólnopolskiego badania o tej tematyce, przeprowadzonego na początku 2023 r. Praca została zrealizowana dzięki zaangażowaniu respondentów biorących udział w badaniu.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Gdańsku

dr Jerzy Auksztol

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Gdańsk, czerwiec 2024 r.

Preface

Adult learning supports labour market flexibility and creates an opportunity for development. The modern world is constantly changing, so acquiring new qualifications helps adapt to the new expectations of employers. Moreover, learning counteracts exclusion and promotes social integration.

This publication covers various forms of learning involving the participation of adults. Formal education in today's reality is often not sufficient. Various types of training, courses and other types of non-formal education lead to acquiring and expanding knowledge and skills needed both in professional and non-professional life. Informal education, i.e. learning from co-workers, colleagues, family members or on one's own is the most open and therefore the most accessible form of acquiring or expanding knowledge and qualifications.

We are pleased to present "Adult Education 2022" prepared by the staff of the Centre for Education and Human Capital Statistics and the Pomeranian Centre for Regional Survey of the Statistical Office in Gdańsk in cooperation with the Department of Programming, Coordination and Registers of Statistics Poland. It contains the results of a subsequent edition of a nationwide survey on this topic which was conducted at the beginning of 2023. The work was carried out thanks to the involvement of respondents participating in the survey.

Director
of Statistical Office in Gdańsk

Jerzy Auksztol, Ph.D.

President
of Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Gdańsk, June 2024

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	29
Symbols	
Skróty	30
Abbreviations	
Synteza	31
Executive summary	33
Rozdział 1. Ogólna ocena aktywności edukacyjnej ludności	35
Chapter 1. Overall assessment of educational activity of the population	
Rozdział 2. Dostęp do informacji o możliwościach uczestniczenia w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz korzystanie z poradnictwa edukacyjnego	44
Chapter 2. Access to information about possibilities to participate in formal and non-formal education and use of educational guidance and counselling	
Rozdział 3. Uczestnictwo w edukacji formalnej	49
Chapter 3. Participation in formal education	
3.1. Charakterystyka struktury populacji i poziomu uczestnictwa w edukacji formalnej według podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych	49
3.1. Population structure and level of participation in formal education by basic socio-demographic and economic characteristics	
3.2. Poziom i dziedzina podjętego kształcenia w ramach edukacji formalnej	50
3.2. Level and field of learning undertaken within formal education	
3.3. Wykształcenie rodziców oraz charakterystyka gospodarstwa domowego i stanu zdrowia uczestników edukacji formalnej.....	53
3.3. Parents' educational attainment and characteristics of the household and health status of participants in formal education	
3.4. Wymiar godzinowy oraz intensywność kształcenia w ramach edukacji formalnej	55
3.4. Number of instruction hours and intensity of the formal learning activity	
3.5. Powody podjęcia kształcenia, charakterystyka procesu uczenia się oraz sposoby finansowania edukacji formalnej.....	57
3.5. Reasons for participating in education, characteristics of the learning process and sources of financing formal education	
3.6. Stopień wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności oraz korzyści z podejmowania edukacji formalnej.....	60
3.6. Use of skills and knowledge acquired and outcomes of formal education	

Rozdział 4. Uczestnictwo w edukacji pozaformalnej	62
Chapter 4. Participation in non-formal education	
4.1. Charakterystyka poziomu uczestnictwa w edukacji pozaformalnej według podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych	62
4.1. Level of participation in non-formal education by basic socio-demographic and economic characteristics	
4.2. Struktura społeczno-demograficzna i ekonomiczna zbiorowości osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej	68
4.2. Socio-demographic and economic structure of the population participating in non-formal education	
4.3. Wymiar godzinowy oraz intensywność nauki i szkolenia w ramach edukacji pozaformalnej	71
4.3. Number of instruction hours and intensity of the non-formal learning activity	
4.4. Powody podjęcia i dziedzina edukacji pozaformalnej oraz charakterystyka procesu uczenia się	73
4.4. Reasons for participating in education, field of non-formal education and characteristics of the learning process	
4.5. Organizacyjne i finansowe aspekty edukacji pozaformalnej	78
4.5. Organisational and financial aspects of non-formal education	
4.6. Nabyte umiejętności, ocena ich przydatności oraz korzyści z podejmowania edukacji pozaformalnej	81
4.6. Skill acquired, assessment of their usefulness and outcomes of non-formal education	
Rozdział 5. Trudności ograniczające lub uniemożliwiające uczestnictwo w edukacji formalnej i pozaformalnej	85
Chapter 5. Difficulties that prevent or limit participation in formal and non-formal education	
5.1. Analiza przyczyn braku uczestnictwa w edukacji formalnej lub pozaformalnej	85
5.1. Analysis of reasons for non-participation in formal and non-formal education	
5.2. Główne bariery w dostępie do edukacji formalnej lub pozaformalnej	87
5.2. Main obstacles to participation in formal or non-formal education	
Rozdział 6. Uczenie się nieformalne	89
Chapter 6. Informal learning	
6.1. Charakterystyka poziomu uczestnictwa w uczeniu się nieformalnym według podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych	89
6.1. Level of participation in informal learning by basic socio-demographic and economic characteristics	
6.2. Analiza sposobów uczenia się nieformalnego	92
6.2. Analysis of types of informal learning	
Rozdział 7. Znajomość języków obcych	95
Chapter 7. Foreign language skills	
Rozdział 8. Uczenie się osób dorosłych według województw	102
Chapter 8. Adult education by voivodships	
Uwagi metodyczne	104
Methodological notes	115

Spis tablic

List of tables

Tablica 1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się	35
Table 1. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning	
Tablica 2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według płci i miejsca zamieszkania	36
Table 2. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by sex and place of residence	
Tablica 3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według wieku w 2022 r.	41
Table 3. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by age in 2022	
Tablica 4. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według poziomu wykształcenia	42
Table 4. Persons aged 18-69 participating in various forms learning by educational attainment level	
Tablica 5. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według głównego statusu na rynku pracy	43
Table 5. Persons aged 18-69 participating in any form of learning by labour status	
Tablica 6. Osoby w wieku 18-69 lat według rodzaju otrzymanej pomocy instytucjonalnej w zakresie doradztwa edukacyjnego, płci, miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia i wieku w 2022 r.	47
Table 6. Persons aged 18-69 by type of guidance on learning received from institutions/organisations, sex, place of residence, educational attainment level and age in 2022	
Tablica 7. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według płci, miejsca zamieszkania i wieku w 2022 r.	49
Table 7. Persons aged 18-69 participating in formal education by sex, place of residence and age in 2022	
Tablica 8. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według ukończonego poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	50
Table 8. Persons aged 18-69 participating in formal education by educational attainment level, sex and place of residence in 2022	
Tablica 9. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według liczby godzin poświęconych na kształcenie, przeciętnej liczby godzin nauki, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	55
Table 9. Persons aged 18-69 participating in formal education by number and average number of instruction hours received, sex and place of residence in 2022	
Tablica 10. Przeciętna liczba godzin nauki w systemie formalnym według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	56
Table 10. Average number of instruction hours received in formal education by age sex and place of residence in 2022	
Tablica 11. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i jednocześnie uczące się w systemie pozaformalnym i nieformalnym według liczby działań edukacyjnych edukacji pozaformalnej, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	56
Table 11. Persons aged 18-69 participating in formal education who attended non-formal and informal learning activities by number of non-formal learning activities, sex and place of residence in 2022	
Tablica 12. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według metody kształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	58
Table 12. Persons aged 18-69 participating in formal education by method of learning, sex and place of residence in 2022	

Tablica 13. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy lub umiejętności i wieku w 2022 r.	60
Table 13. Persons aged 18-69 participating in formal education by assessment of the current use of skills and knowledge acquired and age in 2022	
Tablica 14. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy w 2022 r.	63
Table 14. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by age, sex, place of residence and labour status in 2022	
Tablica 15. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy w 2022 r.	64
Table 15. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by educational attainment level, sex, place of residence and labour status in 2022	
Tablica 16. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku, płci, miejsca zamieszkania i zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy w 2022 r.	66
Table 16. Employed persons aged 18-69 participating in non-formal education by age, sex, place of residence and occupation in the main workplace in 2022	
Tablica 17. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby godzin poświęconych na działania edukacyjne, przeciętnej liczby godzin nauki, płci i miejsca zamieszkania	72
Table 17. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by number and average number of instruction hours received, sex and place of residence in 2022	
Tablica 18. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby godzin poświęconych na działania edukacyjne i celu podjęcia nauki w 2022 r.	73
Table 18. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by number of instruction hours received and purpose of learning in 2022	
Tablica 19. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według metody nauki i wieku w 2022 r.	77
Table 19. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by method of learning and age in 2022	
Tablica 20. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	82
Table 20. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by assessment of the current use of skills and knowledge acquired, sex and place of residence in 2022	
Tablica 21. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu potwierdzenia zdobytych kwalifikacji, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	84
Table 21. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by form of certification, sex and place of residence in 2022	
Tablica 22. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie brały udziału w edukacji formalnej lub pozaformalnej według przyczyny braku uczestnictwa, miejsca zamieszkania, płci i statusu na rynku pracy w 2022 r.	86
Table 22. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education by reason for non-participation, place of residence, sex and labour status in 2022	
Tablica 23. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie brały udziału w edukacji formalnej lub pozaformalnej według przyczyny braku uczestnictwa i wieku w 2022 r.	86
Table 23. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education by reason for non-participation and age in 2022	

Tablica 24. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według sposobu nauki, miejsca zamieszkania i płci w 2022 r.	93
Table 24. Persons aged 18-69 participating in informal learning by method of learning, place of residence and sex in 2022	
Tablica 25. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według sposobu nauki i wieku w 2022 r.	94
Table 25. Persons aged 18-69 participating in informal learning by method of learning and age in 2022	
Tablica 26. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych i wieku w 2022 r.	96
Table 26. Persons aged 18-69 by number of foreign languages used and age in 2022	
Tablica 27. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych i poziomu wykształcenia w 2022 r.	96
Table 27. Persons aged 18-69 by number of foreign languages used and educational attainment level in 2022	
Tablica 28. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	97
Table 28. Persons aged 18-69 by number of foreign languages used, sex and place of residence in 2022	
Tablica 29. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej i wieku w 2022 r.	98
Table 29. Persons aged 18-69 using one foreign language by skills level and age in 2022	
Tablica 30. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej i poziomu wykształcenia w 2022 r.	98
Table 30. Persons aged 18-69 using one foreign language by skills level and educational attainment level in 2022	
Tablica 31. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	99
Table 31. Persons aged 18-69 using one foreign language by skills level, sex and place of residence in 2022	
Tablica 32. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej i wieku w 2022 r.	99
Table 32. Persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level and age in 2022	
Tablica 33. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej i poziomu wykształcenia w 2022 r.	100
Table 33. Persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level and educational attainment level in 2022	
Tablica 34. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	100
Table 34. Persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level, sex and place of residence in 2022	
Tablica 35. Osoby w wieku 18-69 lat według poziomu biegłości w posługiwaniu się najczęściej używanymi językami obcymi w 2022 r.	101
Table 35. Persons aged 18-69 by skills level of the most frequently used foreign languages in 2022	
Tablica 36. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według województw w 2022 r.	102
Table 36. Persons aged 18-69 participating in formal non-formal education and informal learning by voivodships in 2022	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według płci	35
Chart 1. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by sex	
Wykres 2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według miejsca zamieszkania	37
Chart 2. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by place of residence	
Wykres 3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej lub pozaformalnej według płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	37
Chart 3. Persons aged 18-69 participating in formal and non-formal education by sex and place of residence in 2022	
Wykres 4. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według poziomu wykształcenia rodziców w 2022 r.	38
Chart 4. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by parents' educational attainment level in 2022	
Wykres 5. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według typu gospodarstwa domowego w 2022 r.	38
Chart 5. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by household type in 2022	
Wykres 6. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według samooceny stanu zdrowia w 2022 r.	39
Chart 6. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by self-perceived general health in 2022	
Wykres 7. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według samooceny wpływu problemów zdrowotnych na ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności w 2022 r.	40
Chart 7. Persons aged 18-69 participating in various forms of learning by self-perceived activity limitations due to health problems in 2022	
Wykres 8. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według poziomu wykształcenia w 2022 r.	45
Chart 8. Persons aged 18-69 looking for information on learning possibilities by educational attainment level in 2022	
Wykres 9. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według wieku w 2022 r.	45
Chart 9. Persons aged 18-69 looking for information on learning possibilities by age in 2022	
Wykres 10. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według dziedziny ukończonego wykształcenia w 2022 r.	46
Chart 10. Persons aged 18-69 looking for information on learning possibilities by field of the highest level of education or training successfully completed in 2022	
Wykres 11. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według wykonywanego zawodu w głównym miejscu pracy w 2022 r.	46
Chart 11. Persons aged 18-69 looking for information on learning possibilities by occupation in main job in 2022	
Wykres 12. Osoby w wieku 18-69 lat, którym udzielono pomocy lub informacji w zakresie możliwości edukacyjnych według rodzaju instytucji, od których je uzyskano w 2022 r.	48
Chart 12. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning possibilities by type of entity which provided it in 2022	

Wykres 13. Osoby w wieku 18-69 lat, którym udzielono pomocy lub informacji w zakresie możliwości edukacyjnych według formy kontaktu i wieku w 2022 r.	48
Chart 13. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning possibilities by type of interaction used for guidance received and sex in 2022	
Wykres 14. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według ukończonego poziomu wykształcenia w 2022 r.	50
Chart 14. Persons aged 18-69 participating in formal education by educational attainment level in 2022	
Wykres 15. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu podjętego kształcenia oraz płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	51
Chart 15. Persons aged 18-69 participating in formal education by level of education, sex and place of residence in 2022	
Wykres 16. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według dziedziny podjętego kształcenia w 2022 r.	52
Chart 16. Persons aged 18-69 participating in formal education by field of education in 2022	
Wykres 17. Osoby w wieku 18-69 lat posiadające wykształcenie wyższe uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu wykształcenia rodziców w 2022 r.	53
Chart 17. Persons aged 18-69 with tertiary education attainment participating in formal education by parents' educational attainment level in 2022	
Wykres 18. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według typu gospodarstwa domowego w 2022 r.	53
Chart 18. Persons aged 18-69 participating in formal education by household type in 2022	
Wykres 19. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według samooceny stanu zdrowia w 2022 r.	54
Chart 19. Persons aged 18-69 participating in formal education by self-perceived general health in 2022	
Wykres 20. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według samooceny wpływu problemów zdrowotnych na ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności w 2022 r.	54
Chart 20. Persons aged 18-69 participating in formal education by self-perceived activity limitations due to health problems in 2022	
Wykres 21. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej biorące udział w co najmniej dwóch działaniach edukacyjnych według płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	55
Chart 21. Persons aged 18-69 participating in formal education taking part in at least two learning activities by sex and place of residence in 2022	
Wykres 22. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według powodów podjęcia kształcenia w 2022 r.	57
Chart 22. Persons aged 18-69 participating in formal education by reasons for learning in 2022	
Wykres 23. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według związku czasu odbywania kształcenia z płatnymi godzinami pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	59
Chart 23. Persons aged 18-69 participating in formal education by relation between instruction hours and paid working hours, sex and place of residence in 2022	
Wykres 24. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu finansowania nauki lub szkolenia w 2022 r.	59
Chart 24. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by source of financing education or training in 2022	

Wykres 25. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według korzyści odniesionych w wyniku kształcenia w 2022 r.	61
Chart 25. Persons aged 18-69 participating in formal education by learning outcomes in 2022	
Wykres 26. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku w 2022 r.	63
Chart 26. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by age in 2022	
Wykres 27. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu wykształcenia w 2022 r.	64
Chart 27. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by educational attainment level in 2022	
Wykres 28. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według dziedziny ukończonego wykształcenia w 2022 r.	65
Chart 28. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by field of the highest level of education or training successfully completed in 2022	
Wykres 29. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według typu gospodarstwa domowego w 2022 r.	66
Chart 29. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by household type in 2022	
Wykres 30. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według samooceny stanu zdrowia w 2022 r.	67
Chart 30. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by self-perceived general health in 2022	
Wykres 31. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według samooceny wpływu problemów zdrowotnych na ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności w 2022 r.	67
Chart 31. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by self-perceived activity limitations due to health problems in 2022	
Wykres 32. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu wykształcenia w 2022 r.	68
Chart 32. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by educational attainment level in 2022	
Wykres 33. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według dziedziny ukończonego wykształcenia w 2022 r.	68
Chart 33. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by field of the highest level of education or training successfully completed in 2022	
Wykres 34. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku w 2022 r.	69
Chart 34. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by age in 2022	
Wykres 35. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według miejsca zamieszkania i płci w 2022 r.	69
Chart 35. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by place of residence and sex in 2022	
Wykres 36. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według statusu na rynku pracy w 2022 r.	70
Chart 36. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by labour market status in 2022	
Wykres 37. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy w 2022 r.	70
Chart 37. Employed persons aged 18-69 participating in non-formal education by occupation in main job in 2022	

Wykres 38. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej biorące udział w co najmniej dwóch działaniach edukacyjnych według poziomu ukończonego wykształcenia w 2022 r.	71
Chart 38. Persons aged 18-69 participating in non-formal education taking part in at least two learning activities by educational attainment level in 2022	
Wykres 39. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej biorące udział w co najmniej dwóch działaniach edukacyjnych według płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	71
Chart 39. Persons aged 18-69 participating in non-formal education taking part in at least two learning activities by sex and place of residence in 2022	
Wykres 40. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według motywacji do podjęcia nauki, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	74
Chart 40. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by reason for learning, sex and place of residence in 2022	
Wykres 41. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według powodów podjęcia nauki w 2022 r.	75
Chart 41. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by purpose of learning in 2022	
Wykres 42. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według motywacji do podjęcia nauki i dziedziny kształcenia w 2022 r.	76
Chart 42. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by reason for learning and field of education in 2022	
Wykres 43. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według czasu, w którym odbywała się nauka oraz płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.	78
Chart 43. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by time of learning, sex and place of residence in 2022	
Wykres 44. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu finansowania nauki w 2022 r.	79
Chart 44. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by source of financing education and training in 2022	
Wykres 45. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej niefinansowanej osobiście według podmiotu całkowicie lub częściowo pokrywającego koszty w 2022 r.	79
Chart 45. Persons aged 18-69 participating in non-formal education not financed on their own by entity fully or partially covering the costs in 2022	
Wykres 46. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według rodzaju podmiotu prowadzącego naukę w 2022 r.	80
Chart 46. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by training provider in 2022	
Wykres 47. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według rodzaju nabytych umiejętności w 2022 r.	81
Chart 47. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by type of acquired skills in 2022	
Wykres 48. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według korzyści odniesionych w wyniku nauki w 2022 r.	83
Chart 48. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by outcomes in 2022	
Wykres 49. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły i odczuwały potrzebę uczestnictwa w edukacji formalnej lub pozaformalnej, ale nie chciały w niej uczestniczyć w większym zakresie z powodu barier w dostępie do edukacji ograniczających udział w kształceniu i szkoleniu w 2022 r.	87
Chart 49. Persons aged 18-69 who participated and had a need to participate in formal or non-formal education but did not want to participate more due to obstacles in access to education and training in 2022	

Wykres 50. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały w niej uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier ograniczających udział w kształceniu i szkoleniu w 2022 r.	87
Chart 50. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles to education and training in 2022	
Wykres 51. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły, chociaż odczuwały potrzebę uczestnictwa, w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały w niej uczestniczyć z powodu barier w dostępie do edukacji uniemożliwiających udział w kształceniu i szkoleniu w 2022 r.	88
Chart 51. Persons aged 18-69 who did not participate, although had a need to participate, in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles in access to education and training in 2022	
Wykres 52. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej, ale chciały w niej uczestniczyć pomimo barier uniemożliwiających udział w kształceniu i szkoleniu w 2022 r.	88
Chart 52. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles to education and training in 2022	
Wykres 53. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według wieku i miejsca zamieszkania w 2022 r.	89
Chart 53. Persons aged 18-69 participating in informal learning by age and place of residence in 2022	
Wykres 54. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według poziomu wykształcenia i płci w 2022 r.	90
Chart 54. Persons aged 18-69 participating in informal learning by educational attainment level and sex in 2022	
Wykres 55. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według dziedziny ukończonego wykształcenia i motywacji do podjęcia nauki w 2022 r.	91
Chart 55. Persons aged 18-69 participating in informal learning by field of the highest level of education or training successfully completed and reason for learning in 2022	
Wykres 56. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy i motywacji do podjęcia nauki w 2022 r.	92
Chart 56. Employed persons aged 18-69 participating in informal learning by occupation in main job and reason for learning in 2022	
Wykres 57. Pracujący w wieku 18-69 lat, którzy posiadali umiejętność posługiwania się co najmniej jednym językiem obcym według zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy w 2022 r.	97
Chart 57. Employed persons aged 18-69 who could use at least one foreign language by occupation in main job in 2022	
Wykres 58. Najczęściej używane języki obce przez osoby w wieku 18-69 lat w 2022 r.	101
Chart 58. The most popular foreign languages used by persons aged 18-69 in 2022	
Wykres 59. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej lub pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według województw w 2022 r.	103
Chart 59. Persons aged 18-69 participating in formal or non-formal education and informal learning by voivodships in 2022	

Tablice dostępne do pobrania jako pliki w formacie .xlsx

Downloadable files are available in .xlsx format

Ogólna ocena aktywności edukacyjnej osób dorosłych

Overall assessment of educational activity of the population

- Tablica 1.1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.1. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by age, sex and place of residence
- Tablica 1.2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według poziomu ukończonego wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
Table 1.2. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by educational attainment level, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 1.3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według dziedziny ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.3. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by field of the highest level of education or training successfully completed, sex and place of residence
- Tablica 1.4. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według typu i wielkości dochodu gospodarstwa domowego, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.4. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by household type and monthly household income, sex and place of residence
- Tablica 1.5. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według poziomu wykształcenia rodziców, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.5. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by parents' educational attainment level, sex and place of residence
- Tablica 1.6. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według stanu zdrowia i wpływu problemów zdrowotnych na wykonywanie codziennych czynności, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.6. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by health status, activity limitations due to health problems, sex and place of residence
- Tablica 1.7. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według rodzaju działalności i liczby zatrudnionych w swoim głównym miejscu pracy, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.7. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by economic activity and size of the local unit for main job, sex and place of residence
- Tablica 1.8. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według wykonywanego zawodu w swoim głównym miejscu pracy, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.8. Employed persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by occupation in main job, sex and place of residence

Dostęp do informacji o możliwościach uczestniczenia w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz korzystanie z poradnictwa edukacyjnego

Access to information about possibilities to participate in formal and non-formal education and use of educational guidance and counselling

- Tablica 2.1. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 2.1. Persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by age, sex and place of residence

- Tablica 2.2. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według poziomu ukończonego wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 2.2. Persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by educational attainment level, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 2.3. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według dziedziny ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.3. Persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by field of the highest level of education or training successfully completed, sex and place of residence
- Tablica 2.4. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według typu i wielkości dochodu gospodarstwa domowego, wieku, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.4. Persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by household type and monthly household income, age, sex, and place of residence
- Tablica 2.5. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według poziomu wykształcenia rodziców, wieku, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.5. Persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by parents' educational attainment level, age, sex, and place of residence
- Tablica 2.6. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według stanu zdrowia i wpływu problemów zdrowotnych na wykonywanie codziennych czynności, wieku, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.6. Persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by health status, activity limitations due to health problems, age, sex, and place of residence
- Tablica 2.7. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według rodzaju działalności i liczby zatrudnionych w swoim głównym miejscu pracy, wieku, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.7. Employed persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by economic activity and size of the local unit for main job, age, sex and place of residence
- Tablica 2.8. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się oraz otrzymana pomoc instytucjonalna w zakresie doradztwa edukacyjnego według wykonywanego zawodu w swoim głównym miejscu pracy, wieku, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.8. Employed persons aged 18-69 looking for any information concerning learning possibilities, guidance on learning received from institutions/organisations by occupation in main job, age, sex and place of residence
- Tablica 2.9. Osoby w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, wieku, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.9. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, age, sex and place of residence

- Tablica 2.10. Osoby w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, poziomu ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.10. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, educational attainment level, sex and place of residence
- Tablica 2.11. Osoby w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, dziedziny ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.11. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, field of the highest level of education or training successfully completed, sex and place of residence
- Tablica 2.12. Osoby w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, typu i wielkości dochodu gospodarstwa domowego, wieku, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.12. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, household type and monthly household income, age, sex and place of residence
- Tablica 2.13. Osoby w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, poziomu wykształcenia rodziców, wieku, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.13. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, parents' educational attainment level, age, sex and place of residence
- Tablica 2.14. Osoby w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, stanu zdrowia i wpływu problemów zdrowotnych na wykonywanie codziennych czynności, wieku, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.14. Persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, health status, activity limitations due to health problems, age sex and place of residence
- Tablica 2.15. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która jej udzieliła oraz formy kontaktu, rodzaju działalności i liczby zatrudnionych w swoim głównym miejscu pracy, wieku, płci i miejsca zamieszkania
- Table 2.15. Employed persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, economic activity and size of the local unit for main job, age, sex and place of residence
- Tablica 2.16. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat które otrzymały pomoc instytucjonalną lub informacje dotyczące swojej edukacji według rodzaju instytucji która ich udzieliła oraz formy kontaktu, wykonywanego zawodu w swoim głównym miejscu pracy, wieku, płci i miejsca zamieszkania respondenta
- Table 2.16. Employed persons aged 18-69 who received guidance or information on learning by type of entity which provided it, type of interaction used for guidance received, occupation in main job, age, sex and place of residence

Uczestnictwo w edukacji formalnej

Participation in formal education

- Tablica 3.1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu ukończonego wykształcenia, wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 3.1. Persons aged 18-69 participating in formal education by educational attainment level, age, sex, place of residence and labour market status

- Tablica 3.2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu i dziedziny kształcenia, płci i miejsca zamieszkania
- Table 3.2. Persons aged 18-69 participating in formal education by level and field of education, age, sex and place of residence
- Tablica 3.3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu ukończonego wykształcenia matki oraz poziomu ukończonego wykształcenia respondenta, płci i miejsca zamieszkania
- Table 3.3. Persons aged 18-69 participating in formal education by educational attainment level of the respondent's mother and educational attainment level of the respondent, sex and place of residence
- Tablica 3.4. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu ukończonego wykształcenia ojca oraz poziomu ukończonego wykształcenia respondenta, płci i miejsca zamieszkania
- Table 3.4. Persons aged 18-69 participating in formal education by educational attainment level of the respondent's father and educational attainment level of the respondent, sex and place of residence
- Tablica 3.5. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według liczby działań edukacyjnych edukacji pozaformalnej, poziomu ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
- Table 3.5. Persons aged 18-69 participating in formal education by number of non-formal learning activities, educational attainment level, sex, and place of residence
- Tablica 3.6. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według liczby działań edukacyjnych, poziomu ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
- Table 3.6. Persons aged 18-69 participating in formal education by number of learning activities, educational attainment level, sex, and place of residence
- Tablica 3.7. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według miejsca zamieszkania, wieku, liczby godzin nauki/studiów poświęconych na ostatnie formalne działanie edukacyjne w ciągu 12 miesięcy przed wywiadem i płci
- Table 3.7. Persons aged 18-69 participating in formal education by place of residence, age and number of instruction hours received during the last 12 months and sex
- Tablica 3.8. Przeciętna liczba godzin nauki w systemie formalnym poświęcona na ostatnie działanie edukacyjne w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed wywiadem przez osoby w wieku 18-69 lat według wieku, płci i statusu na rynku pracy
- Table 3.8. Average number of instruction hours of the most recent formal learning activity received during the last 12 months by persons aged 18-69 by age, sex and labour market status
- Tablica 3.9. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według stopnia zaawansowania nauki, dziedziny podjętego kształcenia, wieku oraz statusu na rynku pracy
- Table 3.9. Persons aged 18-69 participating in formal education by completion status, field of education, age and labour market status
- Tablica 3.10. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według głównej metody kształcenia, częstotliwości wykorzystania podczas nauki/studiów materiałów i narzędzi edukacyjnych oraz kontaktu z nauczycielami/wykładowcami i innymi uczniami/studentami za pomocą Internetu, płci i miejsca zamieszkania
- Table 3.10. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main method of learning, frequency of online access to teaching materials, interaction with the teaching staff and other participants regarding training contents, sex and place of residence
- Tablica 3.11. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według powodów podjęcia kształcenia i jego dziedziny, wieku oraz statusu na rynku pracy
- Table 3.11. Persons aged 18-69 participating in formal education by reason, field of education, age and labour market status
- Tablica 3.12. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według najważniejszego powodu podjęcia nauki, dziedziny kształcenia, wieku i statusu na rynku pracy
- Table 3.12. Persons aged 18-69 participating in formal education by main reason, field of education, age and labour market status

- Tablica 3.13. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według czasu i miejsca nauki/studiów, płci, miejsca zamieszkania oraz statusu na rynku pracy
- Table 3.13. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by time (during working or leisure time) of learning, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 3.14. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według sposobu finansowania kształcenia, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 3.14. Persons aged 18-69 participating in formal education by source of financing, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 3.15. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej niefinansowanej osobiście według podmiotu całkowicie lub częściowo pokrywającego koszty ich edukacji, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 3.15. Persons aged 18-69 participating in formal education not financed on their own, by entity fully or partially covering the costs of their education, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 3.16. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy lub umiejętności, dziedziny kształcenia oraz wieku
- Table 3.16. Persons aged 18-69 participating in formal education by assesment of the current use of skills and knowledge acquired from the most recent training, field of education and age
- Tablica 3.17. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według korzyści odniesionych w wyniku kształcenia, dziedziny podjętego kształcenia, wieku i statusu na rynku pracy
- Table 3.17. Persons aged 18-69 participating in formal education by outcomes, field of education, age and labour market status
- Tablica 3.18. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według najważniejszej korzyści odniesionej w wyniku kształcenia, dziedziny podjętego kształcenia, wieku i statusu na rynku pracy
- Table 3.18. Persons aged 18-69 participating in formal education by main outcome, field of education, age and labour market status

Uczestnictwo w edukacji pozaformalnej

Participation in non-formal education

- Tablica 4.1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu ukończonego wykształcenia, miejsca zamieszkania, statusu na rynku pracy, płci i wieku
- Table 4.1. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by educational attainment level, place of residence, labour market status, sex and age
- Tablica 4.2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu i dziedziny ukończonego wykształcenia a, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.2. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by level and field of the highest level of education successfully completed a, place of residence and sex
- Tablica 4.3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej i formalnej według liczby działań edukacyjnych, liczby szkół lub kierunków studiów, miejsca zamieszkania, poziomu ukończonego wykształcenia i płci
- Table 4.3. Persons aged 18-69 participating in non-formal and formal education by number of learning activities and schools or fields of study, place of residence, educational attainment level and sex
- Tablica 4.4. Osoby uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu ukończonego wykształcenia matki, poziomu ukończonego wykształcenia respondenta, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.4. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by educational attainment level of the respondent's mother, educational attainment level of the respondent, place of residence and sex

- Tablica 4.5. Osoby uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu ukończonego wykształcenia ojca, poziomu ukończonego wykształcenia respondenta, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.5. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by educational attainment level of the respondent's father, educational attainment level of the respondent, place of residence and sex
- Tablica 4.6. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według powodów jej podjęcia, czasu w którym odbywała się nauka, sytuacji zawodowej w momencie jej rozpoczęcia, udziału pracodawcy w finansowaniu nauki lub szkolenia, miejsca zamieszkania, płci i wieku
- Table 4.6. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by purpose of learning, time (during working or leisure time), main activity status at the start of learning or training, employer's participation in financing learning or training, place of residence, sex and age
- Tablica 4.7. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według dziedziny kształcenia, motywacji do podjęcia nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.7. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by field of education, reason for learning, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.8. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według głównych nabytych umiejętności, motywacji do podjęcia nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.8. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main skills acquired, reason for learning, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.9. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według metody nauczania, częstotliwości wykorzystania podczas nauki materiałów i narzędzi edukacyjnych oraz kontaktu z prowadzącymi i innymi uczestnikami działań edukacyjnych za pomocą internetu, miejsca zamieszkania i wieku
- Table 4.9. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main method of learning or training, frequency of online access to teaching material, frequency of online interaction with teaching staff and other participants regarding training contents, place of residence and age
- Tablica 4.10. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej motywowanej pracą według inicjatora podjęcia działania edukacyjnego, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.10. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by initiator, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.11. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według powodów podjęcia nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.11. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by purpose of learning, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.12. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według powodów podjęcia nauki, dziedziny kształcenia, statusu na rynku pracy i wieku
- Table 4.12. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by purpose of learning, field of education, labour market status and age
- Tablica 4.13. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według powodów podjęcia nauki i rodzaju nabytych umiejętności
- Table 4.13. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by purpose of learning and main skills acquired
- Tablica 4.14. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według powodów podjęcia nauki, miejsca zamieszkania, płci i wieku
- Table 4.14. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by purpose of learning, place of residence, sex and age

- Tablica 4.15. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszego powodu podjęcia nauki, miejsca zamieszkania, płci i wieku
- Table 4.15. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main purpose of learning, place of residence, sex and age
- Tablica 4.16. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszego powodu podjęcia nauki, dziedziny kształcenia, statusu na rynku pracy i wieku
- Table 4.16. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main purpose of learning, field of education, labour market status and age
- Tablica 4.17. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszego powodu podjęcia nauki i rodzaju nabytych umiejętności
- Table 4.17. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main purpose of learning and skills acquired
- Tablica 4.18. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszego powodu podjęcia nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.18. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main purpose of learning, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.19. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby godzin poświęconych w ciągu 12 miesięcy przed wywiadem na wybrane pozaformalne działanie edukacyjne, miejsca zamieszkania, statusu na rynku pracy i płci
- Table 4.19. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by number of instruction hours received during the last 12 months, place of residence, labour market status and sex
- Tablica 4.20. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu finansowania nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.20. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by source of financing, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.21. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby godzin nauki, motywacji do podjęcia edukacji, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.21. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by number of instruction hours, reason for learning, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.22. Przeciętna liczba godzin nauki w systemie pozaformalnym poświęcona w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed wywiadem na wybrane działanie edukacyjne według miejsca zamieszkania, statusu na rynku pracy, płci i wieku
- Table 4.22. Average number of instruction hours in non-formal education system spent in selected learning activity during the last 12 months by place of residence, labour market status, sex and age
- Tablica 4.23. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej niefinansowanej osobiście według rodzaju podmiotu całkowicie lub częściowo pokrywającego koszty edukacji, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania, płci i statusu na rynku pracy
- Table 4.23. Persons aged 18-69 participating in non-formal education not financed on their own, by entity fully or partially covering the costs of their education, place of residence, sex and labour market status
- Tablica 4.24. Przeciętne koszty uczestnictwa w edukacji pozaformalnej poniesione przez respondenta, członka jego gospodarstwa domowego lub krewnego według statusu osób na rynku pracy, miejsca zamieszkania, płci i wieku
- Table 4.24. Average costs of participation in non-formal education incurred by the respondent, a member of his/her household or a relative by labour market status, place of residence, sex and age
- Tablica 4.25. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według rodzaju podmiotu prowadzącego naukę, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.25. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by training provider, number of learning activities, place of residence and sex

- Tablica 4.26. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu potwierdzenia zdobytych kwalifikacji, liczby działań edukacyjnych, statusu na rynku pracy, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.26. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by form of certification, number of learning activities, labour market status, place of residence and sex
- Tablica 4.27. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy lub umiejętności, dziedziny kształcenia i wieku
- Table 4.27. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by assesment of current use of knowledge gained from the most recent training, field of education and age
- Tablica 4.28. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania i rodzaju nabytych umiejętności
- Table 4.28. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by assesment of current use of knowledge gained from the most recent training and main skills acquired
- Tablica 4.29. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby podjętych działań edukacyjnych, oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności, liczby działań edukacyjnych, statusu na rynku pracy, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.29. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by number of learning activities, current use of knowledge gained from the most recent training, labour market status, place of residence and sex
- Tablica 4.30. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według korzyści odniesionych w wyniku nauki, dziedziny kształcenia, statusu na rynku pracy i wieku
- Table 4.30. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by outcomes, field of education, labour market status and age
- Tablica 4.31. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według korzyści odniesionych w wyniku nauki i rodzaju nabytych umiejętności
- Table 4.31. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by outcomes and main skills acquired
- Tablica 4.32. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według korzyści odniesionych w wyniku nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.32. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by outcomes, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.33. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według korzyści odniesionych w wyniku nauki, statusu na rynku pracy, miejsca zamieszkania, płci i wieku
- Table 4.33. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by outcomes, labour market status, place of residence, sex and age
- Tablica 4.34. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszej odniesionej korzyści w wyniku nauki, dziedziny kształcenia, statusu na rynku pracy i wieku
- Table 4.34. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main outcome, field of education, labour market status and age
- Tablica 4.35. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszej odniesionej korzyści w wyniku nauki i rodzaju nabytej umiejętności
- Table 4.35. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main outcome and skills acquired
- Tablica 4.36. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszej odniesionej korzyści w wyniku nauki, liczby działań edukacyjnych, miejsca zamieszkania i płci
- Table 4.36. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main outcome, number of learning activities, place of residence and sex
- Tablica 4.37. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według najważniejszej odniesionej korzyści w wyniku nauki, statusu na rynku pracy, miejsca zamieszkania, płci i wieku
- Table 4.37. Persons aged 18-69 participating in non-formal education by main outcome, labour market status, place of residence, sex and age

Tablica 4.38. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według statusu zatrudnienia i rodzaju działalności w swoim głównym miejscu pracy, miejsca zamieszkania i płci

Table 4.38. Employed persons aged 18-69 participating in non-formal education by employment status, economic activity of the local unit for main job, place of residence and sex

Tablica 4.39. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według statusu zatrudnienia, liczby zatrudnionych w głównym miejscu pracy, miejsca zamieszkania i płci

Table 4.39. Employed persons aged 18-69 participating in non-formal education by employment status, size of the local unit for main job, place of residence and sex

Tablica 4.40. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według statusu zatrudnienia, zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy, miejsca zamieszkania i płci

Table 4.40. Employed persons aged 18-69 participating in non-formal education by employment status, occupation in main job, place of residence and sex

Trudności ograniczające lub uniemożliwiające uczestnictwo w edukacji formalnej i pozaformalnej

Difficulties that prevent or limit participation in formal and non-formal education

Tablica 5.1. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale nie chciały uczestniczyć w większym zakresie z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby uczestnictwa według wieku, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa

Table 5.1. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education but did not want to participate more due to certain factors or deliberately by age, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training

Tablica 5.2. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale nie chciały uczestniczyć w większym zakresie z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby uczestnictwa według wieku, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa

Table 5.2. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education but did not want to participate more due to certain factors or deliberately by age, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training

Tablica 5.3. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale nie chciały uczestniczyć w większym zakresie z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby uczestnictwa według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa

Table 5.3. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education but did not want to participate more due to certain factors or deliberately by educational attainment level, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training

Tablica 5.4. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale nie chciały uczestniczyć w większym zakresie z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby uczestnictwa według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa

Table 5.4. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education but did not want to participate more due to certain factors or deliberately by educational attainment level, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training

Tablica 5.5. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale nie chciały uczestniczyć w większym zakresie z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby uczestnictwa według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa

Table 5.5. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education but did not want to participate more due to certain factors or deliberately by labour market status, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training

- Tablica 5.6. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale nie chciały uczestniczyć w większym zakresie z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby uczestnictwa według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.6. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education but did not want to participate more due to certain factors or deliberately by labour market status, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.7. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier według wieku, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.7. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles by age, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.8. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier według wieku, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.8. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles by age, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.9. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.9. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles by educational attainment level, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.10. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.10. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles by educational attainment level, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.11. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.11. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles by labour market status, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.12. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku szerszego uczestnictwa
- Table 5.12. Persons aged 18-69 who participated in formal or non-formal education and wanted to participate more irrespective of the obstacles by labour market status, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.13. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały uczestniczyć z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby edukacji według wieku, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.13. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles or no need for education by age, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training

- Tablica 5.14. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały uczestniczyć z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby edukacji według wieku, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.14. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles or no need for education by age, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.15. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały uczestniczyć z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby edukacji według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.15. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles or no need for education by educational attainment level, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.16. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały uczestniczyć z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby edukacji według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.16. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles or no need for education by educational attainment level, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.17. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały uczestniczyć z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby edukacji według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.17. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles or no need for education by labour market status, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.18. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały uczestniczyć z powodu napotkanych barier lub braku potrzeby edukacji według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.18. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education and did not want to participate due to obstacles or no need for education by labour market status, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.19. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale chciały uczestniczyć pomimo napotkanych barier według wieku, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.19. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles by age, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.20. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale chciały uczestniczyć pomimo napotkanych barier według wieku, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.20. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles by age, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training
- Tablica 5.21. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale chciały uczestniczyć pomimo napotkanych barier według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa
- Table 5.21. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles by educational attainment level, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training

Tablica 5.22. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale chciały uczestniczyć pomimo napotkanych barier według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa

Table 5.22. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles by educational attainment level, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training

Tablica 5.23. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale chciały uczestniczyć pomimo napotkanych barier według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i rodzaju trudności będącej przyczyną braku uczestnictwa

Table 5.23. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles by labour market status, sex, place of residence and obstacle to participation in education and training

Tablica 5.24. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej ale chciały uczestniczyć pomimo napotkanych barier według statusu na rynku pracy, płci, miejsca zamieszkania i najważniejszej trudności będącej przyczyną braku tego uczestnictwa

Table 5.24. Persons aged 18-69 who did not participate in formal or non-formal education but wanted to participate irrespective of the obstacles by labour market status, sex, place of residence and main obstacle to participation in education and training

Uczenie się nieformalne

Informal learning

Tablica 6.1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według celu i sposobu nauki, wieku, płci, miejsca zamieszkania oraz statusu na rynku pracy

Table 6.1. Persons aged 18-69 participating in informal learning by purpose, method of learning, age, sex, place of residence and labour market status

Tablica 6.2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według motywacji i sposobu nauki, poziomu ukończonego wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania oraz statusu na rynku pracy

Table 6.2. Persons aged 18-69 participating in informal learning by reason, method of learning, educational attainment level, sex, place of residence and labour market status

Tablica 6.3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według motywacji i sposobu nauki, dziedziny ukończonego wykształcenia, płci, oraz miejsca zamieszkania

Table 6.3. Persons aged 18-69 participating in informal learning by reason, method of learning, field of the highest level of education or training successfully completed, sex, and place of residence

Tablica 6.4. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według motywacji i sposobu nauki, płci, miejsca zamieszkania oraz rodzaju działalności w swoim głównym miejscu pracy

Table 6.4. Employed persons aged 18-69 participating in informal learning by reason, method of learning, sex, place of residence and economic activity of the local unit for main job

Tablica 6.5. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według motywacji i sposobu nauki, płci, miejsca zamieszkania oraz wykonywanego zawodu w swoim głównym miejscu pracy

Table 6.5. Employed persons aged 18-69 participating in informal learning by reason, method of learning, sex, place of residence and occupation in main job

Znajomość języków obcych

Foreign language skills

Tablica 7.1. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy

Table 7.1. Persons aged 18-69 by number of foreign languages used, age, sex, place of residence and labour market status

- Tablica 7.2. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, płci, miejsca zamieszkania i poziomu ukończonego wykształcenia
- Table 7.2. Persons aged 18-69 by number of foreign languages used, sex, place of residence and educational attainment level
- Tablica 7.3. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, dziedziny ukończonego wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
- Table 7.3. Persons aged 18-69 by number of foreign languages used, field of the highest level of education or training successfully completed, sex and place of residence
- Tablica 7.4. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy, płci i miejsca zamieszkania
- Table 7.4. Employed persons aged 18-69 by number of foreign languages used, occupation in main job, sex and place of residence
- Tablica 7.5. Osoby w wieku 18-69 lat według najczęściej używanych języków obcych, wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 7.5. Persons aged 18-69 by most frequently used foreign languages, age, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 7.6. Osoby w wieku 18-69 lat według najczęściej używanych języków obcych, płci, miejsca zamieszkania i poziomu ukończonego wykształcenia
- Table 7.6. Persons aged 18-69 by most frequently used foreign languages, sex, place of residence and educational attainment level
- Tablica 7.7. Osoby w wieku 18-69 lat według najczęściej używanych języków obcych, płci, miejsca zamieszkania i dziedziny ukończonego wykształcenia
- Table 7.7. Persons aged 18-69 by most frequently used foreign languages, sex, place of residence and field of the highest level of education or training successfully completed
- Tablica 7.8. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat według najczęściej używanych języków obcych, miejsca zamieszkania, płci i zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy
- Table 7.8. Employed persons aged 18-69 by most frequently used foreign languages, place of residence, sex and occupation in main job
- Tablica 7.9. Osoby w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej, wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 7.9. Persons aged 18-69 using one foreign language by skills level, age, sex, place of residence and labour market status
- Tablica 7.10. Osoby w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej, płci, miejsca zamieszkania i poziomu ukończonego wykształcenia
- Table 7.10. Persons aged 18-69 using one foreign language by skills level, sex, place of residence and educational attainment level
- Tablica 7.11. Osoby w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej, płci, miejsca zamieszkania i dziedziny ukończonego wykształcenia
- Table 7.11. Persons aged 18-69 using one foreign language by skills level, sex, place of residence and field of the highest level of education or training successfully completed
- Tablica 7.12. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej, miejsca zamieszkania, płci i zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy
- Table 7.12. Employed persons aged 18-69 using one foreign language by skills level, place of residence, sex and occupation in main job
- Tablica 7.13. Osoby w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej, wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy
- Table 7.13. Persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level, age, sex, place of residence and labour market status

- Tablica 7.14. Osoby w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej, płci, miejsca zamieszkania i poziomu ukończonego wykształcenia
- Table 7.14. Persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level, sex, place of residence and educational attainment level
- Tablica 7.15. Osoby w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej, płci, miejsca zamieszkania i dziedziny ukończonego wykształcenia
- Table 7.15. Persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level, sex, place of residence and field of the highest level of education or training successfully completed
- Tablica 7.16. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat potrafiące posługiwać się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej, miejsca zamieszkania, płci i zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy
- Table 7.16. Employed persons aged 18-69 using at least two foreign languages by skills level, place of residence, sex and occupation in main job
- Tablica 7.17. Osoby w wieku 18-69 lat według poziomu biegłości językowej najczęściej używanych języków obcych
- Table 7.17. Persons aged 18-69 by skills level of the most frequently used foreign languages

Uczenie się osób dorosłych według województw

Adult education by voivodships

- Tablica 8.1. Osoby w wieku 18-69 lat według uczestnictwa w kształceniu formalnym, pozaformalnym oraz nieformalnym, miejsca zamieszkania, statusu na rynku pracy, płci, wieku i województw; wartości uogólnione w tysiącach osób i oszacowane dla nich względne błędy standardowe w %
- Table 8.1. Persons aged 18-69 participating in formal, non-formal education and informal learning by place of residence, labour market status, sex, age and voivodships; generalised values in thousand persons and relative standard errors in % assessed for these persons

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	Zjawisko nie wystąpiło Magnitude zero
Kropka (•)	Oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe Data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Litera v Letter v	Zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi. Zjawisko zaistniało w wielkości większej lub równej 20, ale mniejszej niż 51 przypadków z próby. Ponadto symbolem oznaczono wszystkie dane, gdzie wskaźnik braku odpowiedzi wyniósł od 20% do 50%. Dla wszystkich danych według województw przyjęto dodatkowe kryterium precyzji, że błąd standardowy dla wartości uogólnionych powinien wynosić od 10% do 20%. Caution is advised when using data. The phenomenon occurred in an amount greater than or equal to 20 but less than 51 cases in the sample. Moreover, all data with a non-response rate ranging from 20% to 50% were marked with the symbol v. An additional precision criterion was adopted for all data by voivodship, stating that the standard error for generalised values should range from 10% to 20%.

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty złoty
tys.	tysiąc
mln	milion million
r.	rok
dok. cont.	dokończenie continued
p.proc.	punkt procentowy
tzw.	tak zwany
tj. i.e.	to jest that is
ozn. i.e.	to znaczy that is
itp. etc.	i tym podobne and the like
np. e.g.	na przykład for example
m.in. i.a.	między innymi among others
Dz. U.	Dziennik Ustaw
nr (Nr) No	numer number
poz.	pozycja
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
EUROSTAT	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
UE EU	Unia Europejska European Union
WE EC	Wspólnota Europejska European Community

Synteza

W Polsce 54,0% osób w wieku 18-69 lat zadeklarowało, że w 2022 r. zdobywało wiedzę i umiejętności w różnych formach, w tym 48,3% (12,0 mln osób) uczyło się w sposób nieformalny od współpracowników, kolegów, członków rodziny lub samodzielnie. Dla zdecydowanej większości uczestników uczenia się nieformalnego (85,5%), najczęściej wybieraną w 2022 r. metodą nauki, było korzystanie z różnego rodzaju urządzeń elektronicznych i Internetu.

Udział osób w wieku 18-69 lata, które podjęły w 2022 r. jakąkolwiek formę uczenia się, wzrósł o 10,0 p.proc. w porównaniu z 2011 r. Wpływ na to miał dynamiczny, szczególnie widoczny w 2022 r., wzrost poziomu uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się nieformalnym (o 18,3 p.proc.). Natomiast odnotowano spadek udziału osób dorosłych w edukacji formalnej (o 4,4 p.proc.) i w edukacji pozaformalnej (o 1,1 p.proc.).

Edukacja w systemie szkolnym lub na studiach wyższych (edukacja formalna) obejmowała 2,3 mln osób (9,2% badanej populacji). Wśród uczestników tej formy uczenia się w wieku 18-69 lat zdecydowanie dominowali studenci (64,6%). Najistotniejszymi powodami podjęcia edukacji formalnej były: poprawa perspektyw rozwoju kariery (wskazana przez 47,4% uczestników jako jeden z powodów, w tym przez 29,3% jako najważniejszy powód), wzrost szans na otrzymanie lub zmianę pracy bądź zawodu (wskazana przez odpowiednio 39,4% i 26,3%) oraz uzyskanie świadectwa/dyplomu (odpowiednio 32,8% i 17,5%). Ponad połowa osób dorosłych uczestniczących w edukacji formalnej (58,8%) nie poniosła żadnych wydatków związanych ze swoją nauką, w tym 44,9% stwierdziło, że była ona bezpłatna. Na brak jakichkolwiek bieżących korzyści (w momencie wywiadu) z edukacji formalnej wskazało 55,2% kształcących się osób, a najczęściej wymienianą korzyścią było lepsze wykonywanie obowiązków służbowych.

W kursach, szkoleniach oraz w innych tego typu formach zorganizowanego uczenia się uczestniczyła co piąta osoba w wieku 18-69 lat (4,9 mln osób). Zdecydowanie najistotniejszym powodem podjęcia edukacji pozaformalnej była poprawa jakości wykonywanej pracy wskazana przez ponad połowę uczestników. Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych było najczęściej wymienianą korzyścią, jaką można było odnieść w wyniku uczestnictwa tej formie uczenia się. Ponad jedna trzecia respondentów w wieku 18-69 lat deklarowała, że ich edukacja pozaformalna przebiegała wyłącznie lub głównie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online). Ponad 40% osób dorosłych oceniło, że w momencie wywiadu w znacznym stopniu wykorzystywało wiedzę i umiejętności zdobyte w wyniku podjętych działań edukacyjnych.

Informacji dotyczących możliwości uczenia się, zarówno w zakresie edukacji formalnej, jak i pozaformalnej poszukiwało 18,6% badanych osób w wieku 18-69 lat. Najczęstszą formą pomocy instytucjonalnej udzielanej respondentom w zakresie zaspokojenia ich potrzeb edukacyjnych były porady lub informacje dotyczące różnych możliwości w zakresie kształcenia lub szkolenia, które otrzymało 8,5% osób w wieku 18-69 lat. Porady lub pomoc odnośnie procedur potwierdzania lub uznawania wykształcenia, umiejętności, kompetencji i efektów wcześniejszego uczenia się otrzymało 2,2% osób dorosłych, natomiast 1,4% respondentów deklarowało, że dokonano oceny ich potrzeb edukacyjnych i szkoleniowych za pomocą specjalistycznych testów, audytów lub wywiadów opracowanych przez profesjonalnych doradców. Najczęściej informacji i porad w zakresie edukacji udzielały instytucje takie jak: szkoły, uczelnie, ośrodki szkolenia zawodowego, instytucje kształcące osoby dorosłe czy centra egzaminacyjne, z których skorzystało 6,5% badanych osób w wieku 18-69 lat. Ważnym źródłem informacji i pomocy dotyczącej kształcenia i szkolenia byli również pracodawcy lub przyszli pracodawcy (wskazani przez 3,5% badanych osób).

Zdecydowanie najważniejszą przyczyną niepodejmowania edukacji formalnej lub pozaformalnej był brak takiej potrzeby deklarowany przez 72,2% respondentów. Dla osób uczestniczących w edukacji, lecz nie wykazujących chęci uczenia się w szerszym zakresie (mimo deklarowanej potrzeby dotyczącej zwiększenia zakresu swojego kształcenia i szkolenia), najważniejszymi przyczynami ograniczającymi ich aktywność edukacyjną było obciążenie obowiązkami rodzinnymi (31,8% badanej grupy, w tym 29,5% wskazało ją jako główną przyczynę). Osoby uczestniczące w edukacji i chcące w niej uczestniczyć w szerszym zakresie, jako największą przeszkodę w swojej dalszej nauce, wskazywały niedogodny czas kształcenia i szkoleń (25,3% badanej grupy, w tym dla 21,5% była to główna bariera) oraz obciążenie obowiązkami rodzinnymi (odpowiednio 20,2% i 17,9%). Wśród przyczyn braku aktywności edukacyjnej i chęci podjęcia nauki (mimo deklarowanej potrzeby kształcenia i szkolenia) najistotniejsze okazały się różne powody natury osobistej (wskazane przez 29,5% badanej grupy, w tym dla 25,4% był to najważniejszy powód), a także obciążenie obowiązkami rodzinnymi (odpowiednio 22,9% i 21,5%). Dla respondentów, którzy nie uczestniczyli w edukacji, ale chcieli się uczyć, najważniejszymi przeszkodami w ich kształceniu i szkoleniu w 2022 r. było obciążenie obowiązkami rodzinnymi (wskazało tak 23,5% badanych osób, w tym dla 21,0% była to najważniejsza przyczyna) oraz niedogodny czas nauki (odpowiednio 20,0% i 14,2%).

Znało i potrafiło się posługiwać się językami obcymi na różnym stopniu zaawansowania 72,8% osób w wieku 18-69 lat. W 2022 r. dostateczna znajomość języków obcych nie była powszechna wśród osób dorosłych. Ponad jedna czwarta ankietowanych deklarowała, że nie potrafi używać nawet kilku słów i wyrażań w języku obcym, a blisko 40% określiło swoje umiejętności językowe na poziomie zaledwie podstawowym. Niecałe 35% populacji w wieku 18-69 lat oceniło posiadane kompetencje językowe na poziomie co najmniej średnim, czyli na poziomie, którego osiągnięcie wydaje się być dzisiaj niezbędne, aby sprostać wymogom współczesnej gospodarki opartej na wiedzy, jak również niezbędne do rozwoju kontaktów społecznych oraz pełnego korzystania z osiągnięć i zdobyczy światowej nauki i kultury. Zdecydowanie najwięcej osób deklarowało, że zna i potrafi posługiwać się którymś z trzech języków obcych: angielskim, rosyjskim i niemieckim. Spośród nich najbardziej rozpowszechniony był język angielski, którym potrafiło posługiwać się na różnym stopniu zaawansowania 54,1% dorosłych Polaków. Stosunkowo najwyższy poziom umiejętności posiadały osoby posługujące się językiem angielskim (54,1% respondentów, którzy dokonali oceny swoich kompetencji, osiągnęło co najmniej średni poziom biegłości językowej) oraz językiem hiszpańskim (46,5%). Stosunkowo niskie kompetencje językowe posiadały osoby deklarujące znajomość języka rosyjskiego. Zaledwie 19,2% badanych osób potrafiło posługiwać się nim na poziomie co najmniej średnim.

Najwyższy poziom uczestnictwa w szeroko pojętym uczeniu się odnotowano wśród mieszkańców województwa mazowieckiego (63,9%). Największy udział osób w wieku 18-69 lat uczestniczących w edukacji formalnej zaobserwowano w województwie lubelskim i warmińsko-mazurskim. Mieszkańcy województwa mazowieckiego w największym stopniu korzystali z różnych form kształcenia i szkolenia w ramach edukacji pozaformalnej (ponad jedna czwarta z nich uzupełniała wiedzę na kursach, warsztatach, seminariach, szkoleniach i lekcjach prywatnych). Również uczenie się nieformalne było szczególnie popularne wśród mieszkańców województwa mazowieckiego, gdzie ponad 58% osób dorosłych w ten sposób uzupełniało swoją wiedzę i umiejętności.

Executive summary

In Poland, 54.0% of people aged 18-69 declared that in 2022 they acquired knowledge and skills in various ways, including 48.3% (12.0 million people) who learned informally from co-workers, friends, family or on their own. For the vast majority of informal learners (85.5%), the use of various types of electronic devices and the Internet was the most frequently chosen learning method in 2022.

The share of people aged 18-69 who took up any form of learning in 2022 increased by 10.0 percentage points compared to 2011. This was influenced by the dynamic increase in the level of participation of adults in informal learning (by 18.3 percentage points), particularly pronounced in 2022. However, there was a decline in the participation of adults in formal education (4.4 percentage points) and in non-formal education (1.1 percentage points).

Education in the school system or higher education (formal education) covered 2.3 million people (9.2% of the surveyed population). Tertiary students (64.6%) prevailed in people aged 18-69 participating in this form of learning. The most important reasons for undertaking formal education were: improving career prospects (indicated by 47.4% of participants as one of the reasons, 29.3% of whom declared it as the most important reason), increasing possibilities of getting or changing a job or profession (indicated by 39.4% and 26.3% respectively) and obtaining a certificate (32.8% and 17.5% respectively). More than half of adults participating in formal education (58.8%) did not incur any expenses related to their education, including 44.9% who said it was free of charge. 55.2% indicated the lack of any current benefits (at the time of the interview) from formal education. Better performance in present job was the most frequently indicated outcome.

Every fifth person aged 18-69 (4.9 million people) participated in courses and other forms of organised learning. To do the job better, indicated by more than half of the participants, was the most important reason for taking up non-formal education. Better performance in present job was the most frequently marked outcome of participating in this form of learning. More than a third of respondents aged 18-69 declared that their non-formal education was conducted completely or mainly online. More than 40% of adults assessed that at the time of the interview they largely used the knowledge and skills gained as a result of the undertaken educational activities.

Information about learning possibilities, concerning both formal and non-formal education, was sought by 18.6% of surveyed people aged 18-69. The most common form of institutional assistance provided to respondents in meeting their educational needs was information on various learning possibilities which was received by 8.5% of people aged 18-69. 2.2% of adults received any advice or help on the procedure for validation or recognition of skills, competences or prior learning, while 1.4% of respondents declared that they had done any screening or evaluation of their individual learning needs based on professional tests and/or interviews. Information and advice on education were most often provided by organisations such as schools, higher education institutions, vocational training centres, adult education institutions and examination centres, received by 6.5% of surveyed people aged 18-69. Current or prospective employers (indicated by 3.5% of respondents) were also an important source of information and assistance regarding education and training.

By far the most important reason for not undertaking formal or non-formal education was lack of such a need, declared by 72.2% of respondents. For people who participated in education but did not want to participate more (despite the declared need to increase the scope of their education and training), the most important obstacles to participation were family responsibilities (31.8% of the surveyed group, including 29.5% who indicated it as the main cause). People participating in education and wanting to participate more indicated inconvenient schedule of education and training as the greatest obstacle to their further learning (25.3% of the surveyed group, including 21.5% for whom it was the main obstacle) and family responsibilities (20.2% and 17.9% respectively). Other personal reasons was the most common cause of lack of educational activity and no willingness to learn (despite the declared need for education and training) indicated by 29.5% of the surveyed group, including 25.4% for whom it was the most important reason, as well as family responsibilities (22.9% and 21.5% respectively). For respondents who did not participate in education but wanted to, the most important obstacles to their education and training in 2022 were family responsibilities (indicated by 23.5% of the surveyed people, including 21.0% for whom it was the most important reason) and inconvenient schedule (20.0% and 14.2%, respectively).

72.8% of people aged 18-69 used foreign languages at various skills levels. In 2022, sufficient knowledge of foreign languages was not common among adults. More than a quarter of respondents declared that they could not use even a few words and expressions in a foreign language, and nearly 40% described their language skills as merely basic. Less than 35% of the population aged 18-69 assessed their language competences as at least intermediate, i.e. at a skills level which seems to be necessary to meet the requirements of the modern knowledge-based economy, as well as necessary for the development of social contacts and full benefiting from the achievements of world science and culture. Definitely the most people declared that they knew and were able to use one of three foreign languages: English, Russian and German. English was the most widespread language used by 54.1% of adult Poles at various levels of advancement. People speaking English (54.1% of respondents who assessed their competences as at least intermediate) had relatively the highest level of skills, followed by the speakers of Spanish (46.5%). People declaring knowledge of Russian had relatively low language competences. Only 19.2% of the surveyed people could use it at least at an intermediate level.

The highest level of participation in broadly understood learning was recorded in Mazowieckie Voivodship (63.9%). The largest share of people aged 18-69 participating in formal education was observed in Lubelskie and Warmińsko-Mazurskie Voivodships. The biggest participation in various forms of education and training as part of non-formal education was recorded among residents of Mazowieckie Voivodship (over a quarter of them attended courses, workshops, seminars, training sessions and private lessons). Mazowieckie Voivodship was also at the forefront of participation in informal learning with over 58% of adults supplementing their knowledge and skills in this way.

Rozdział 1

Chapter 1

Ogólna ocena aktywności edukacyjnej osób dorosłych

Overall assessment of educational activity of the population

W Polsce 54,0% osób w wieku 18-69 lat zadeklarowało, że w 2022 r. zdobywało wiedzę w różnych formach, w tym 48,3% (12,0 mln osób) uczyło się w sposób nieformalny od współpracowników, kolegów, członków rodziny lub samodzielnie. Edukacja w systemie szkolnym lub na studiach wyższych (edukacja formalna) obejmowała 2,3 mln osób (9,2% badanej populacji). W kursach, szkoleniach oraz w innych tego typu formach zorganizowanego uczenia się uczestniczyła co piąta osoba w wieku 18-69 lat (4,9 mln osób).

Analiza skali uczestnictwa w uczeniu się osób dorosłych w latach 2011-2022 wskazuje, że ich ogólna aktywność edukacyjna systematycznie wzrastała. W 2022 r. udział osób w wieku 18-69 lata, które podjęły jakąkolwiek formę uczenia się, wzrósł w porównaniu z 2011 r. o 10,0 p.proc. Wpływ na to miał dynamiczny, szczególnie widoczny w 2022 r., wzrost poziomu uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się nieformalnym (o 18,3 p.proc.). Natomiast odnotowano spadek udziału osób dorosłych w edukacji formalnej (o 4,4 p.proc.) i w edukacji pozaformalnej (o 1,1 p.proc.).

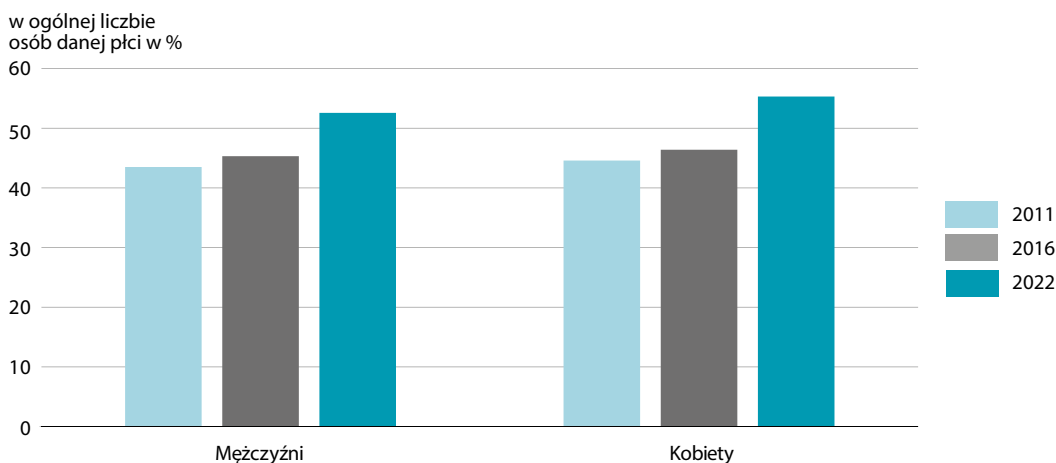
Tablica 1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się

Wyszczególnienie	Ogółem ^a w tys.	Osoby uczestniczące w				Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się
		jakiegokolwiek formie uczenia się	z liczby ogółem			
			edukacji formalnej	edukacji pozaformalnej	uczeniu się nieformalnym	
w %						
2011	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
2016	26960	45,9	11,3	21,4	31,4	54,1
2022	24833	54,0	9,2	19,8	48,3	46,0

a W dalszym podziale jedna osoba mogła uczestniczyć w kilku formach uczenia się.

Wśród osób w wieku 18-69 lat wskaźniki uczestnictwa dla wszystkich badanych form aktywności edukacyjnej były nieco wyższe dla kobiet niż dla mężczyzn. W 2022 r. w jakiegokolwiek formie uczenia się brało udział 55,3% kobiet i 52,6% mężczyzn.

Wykres 1. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według płci

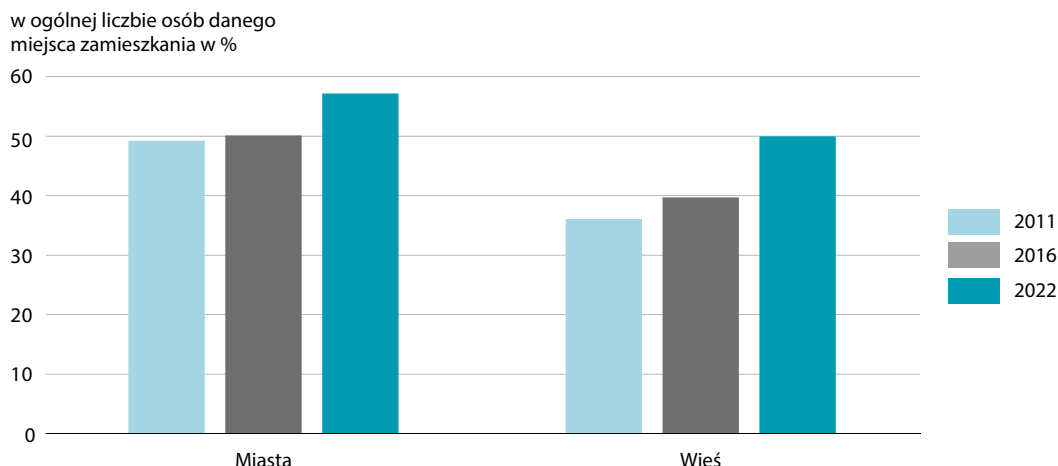
W porównaniu z 2016 r. odnotowano spadek uczestnictwa w edukacji formalnej i pozaformalnej zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. W przypadku edukacji formalnej udział uczestniczących kobiet był niższy o 1,7 p.proc., a mężczyzn o 2,5 p.proc., podczas gdy w edukacji pozaformalnej udział kobiet zmniejszył się o 0,3 p.proc., a mężczyzn o 3,0 p.proc. Wzrósł natomiast udział kobiet (o 17,8 p.proc.) i mężczyzn (o 15,9 p.proc.) w uczeniu się nieformalnym.

Tablica 2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według płci i miejsca zamieszkania

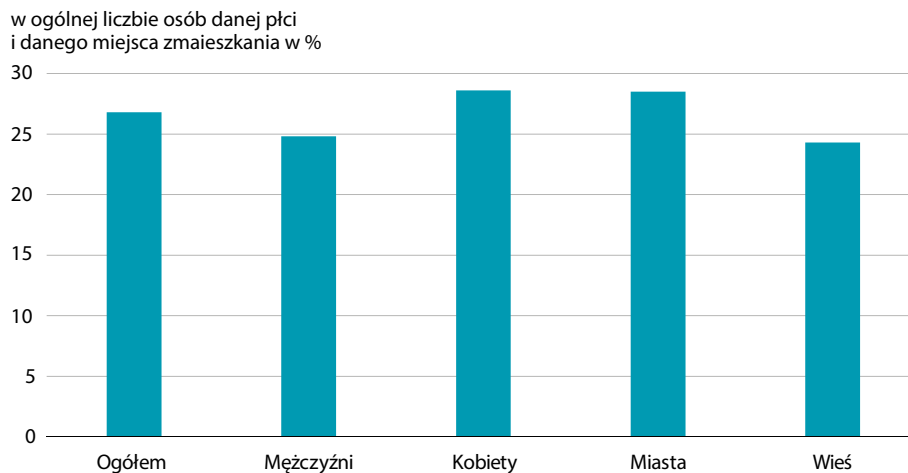
Wyszczególnienie	Ogółem ^a w tys.	Osoby uczestniczące w				Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się	
		jakiegokolwiek formie uczenia się	z ogółem				
			edukacji formalnej	edukacji pozaformalnej	uczeniu się nieformalnym		
w ogólnej liczbie osób danej płci i danego miejsca zamieszkania w %							
Ogółem	2011	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
	2016	26960	45,9	11,3	21,4	31,4	54,1
	2022	24833	54,0	9,2	19,8	48,3	46,0
mężczyźni	2011	13597	43,5	12,2	20,7	28,9	56,5
	2016	13323	45,3	10,4	21,7	30,8	54,7
	2022	12224	52,6	7,9	18,7	46,7	47,4
kobiety	2011	13886	44,6	14,8	21,1	31,1	55,4
	2016	13637	46,4	12,2	21,1	32,0	53,6
	2022	12609	55,3	10,5	20,8	49,8	44,7
Miasta	2011	17008	49,0	14,6	24,8	34,1	51,0
	2016	16393	49,9	11,7	25,4	34,3	50,1
	2022	14795	56,9	9,1	21,4	51,1	43,1
Wieś	2011	10475	35,9	11,8	14,5	23,4	64,1
	2016	10567	39,5	10,7	15,2	27,0	60,5
	2022	10038	49,7	9,4	17,4	44,0	50,3

a W dalszym podziale jedna osoba mogła uczestniczyć w kilku formach uczenia się.

Cechą różnicującą uczestnictwo w uczeniu się było miejsce zamieszkania. W 2022 r. 56,9% mieszkańców miast (wzrost o 7,0 p.proc. w stosunku do 2016 r.) i 49,7% mieszkańców wsi (wzrost odpowiednio o 10,2 p.proc.) w wieku 18-69 lat podjęło bądź kontynuowało jakąkolwiek formę uczenia się. We wszystkich formach aktywności edukacyjnej uczestniczyło więcej mieszkańców miast (56,9%) niż mieszkańców wsi (49,7%). Wyjątek stanowiła edukacja formalna, w której uczestniczyło więcej mieszkańców wsi (9,4%) niż miast (9,1%). Osoby zamieszkałe w miastach częściej czyły się lub dokształcały w każdej z pozostałych form zdobywania wiedzy i umiejętności. Mimo wyraźnego wzrostu w porównaniu z 2016 r. poziomu uczestnictwa mieszkańców wsi w edukacji pozaformalnej (o 2,2 p.proc.), wciąż jeszcze mieszkańcy miast wykazywali większą aktywność w zakresie tej formy edukacji (udział uczestniczących był wyższy o 4,0 p.proc.). Natomiast wiedzę i umiejętności poprzez uczenie się nieformalne zdobywało 51,1% mieszkańców miast i 44,0% mieszkańców wsi.

Wykres 2. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według miejsca zamieszkania

W edukacji formalnej lub pozaformalnej w 2022 r. uczestniczyło 26,8% (6,6 mln) osób w wieku 18-69 lat. Wskaźniki uczestnictwa były nieco wyższe dla kobiet (28,6%) niż dla mężczyzn (24,8%), a także dla osób mieszkających w miastach (28,5%) niż na wsi (24,3%).

Wykres 3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej lub pozaformalnej według płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

Wyniki badania pozwalają również na dokonanie analizy społecznych czynników, które mogą wpływać na poziom uczestnictwa osób dorosłych w różnych formach uczenia się. Jednym z takich czynników jest wykształcenie rodziców respondenta. Wykształcenie rodziców i środowisko rodzinne kształtuje postawy i stosunek do edukacji. Ma to wpływ na późniejszą aktywność dzieci dotyczącą uczenia się przez całe dorosłe życie. Z analizy danych wynika, że im wyższy poziom wykształcenia rodziców, tym osoby w wieku 18-69 lat chętniej uczestniczyły we wszystkich formach uczenia się. Udział respondentów aktywnych edukacyjnie, których rodzice posiadali wyższy poziom wykształcenia, wyniósł 81,0% (wykształcenie wyższe ojca) i 79,9% (wykształcenie wyższe matki). Natomiast w przypadku osób dorosłych, których rodzice legitymowali się wykształceniem co najwyżej podstawowym, poziom uczestnictwa w uczeniu się wyniósł 35,9% (wykształcenie podstawowe ojca) i 33,6% (wykształcenie podstawowe matki).

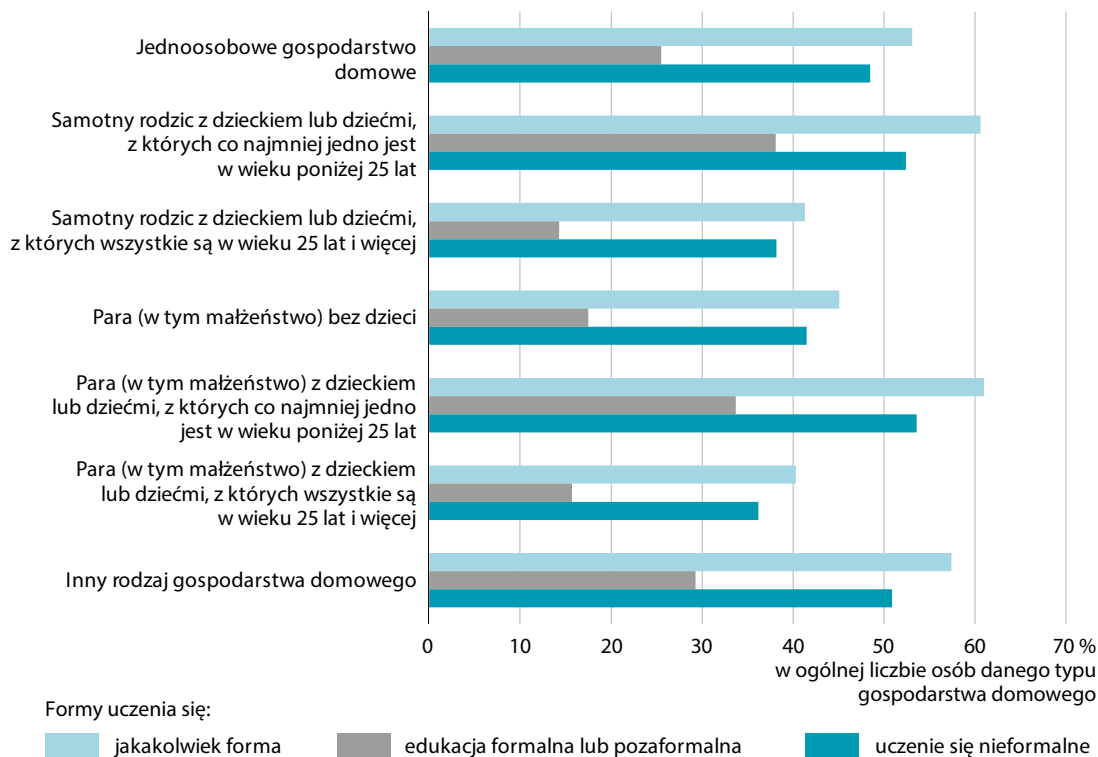
Wykres 4. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się^a według poziomu wykształcenia rodziców w 2022 r.

a Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach uczenia się.

Wielkość, typ i dochody gospodarstwa domowego respondenta również wpływają na jego indywidualne zachowania w społeczeństwie, tj. zarządzanie czasem, czas i nakłady finansowe przeznaczane na edukację, wzorce konsumpcji itp.

Wykres 5. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się^a według typu gospodarstwa domowego w 2022 r.

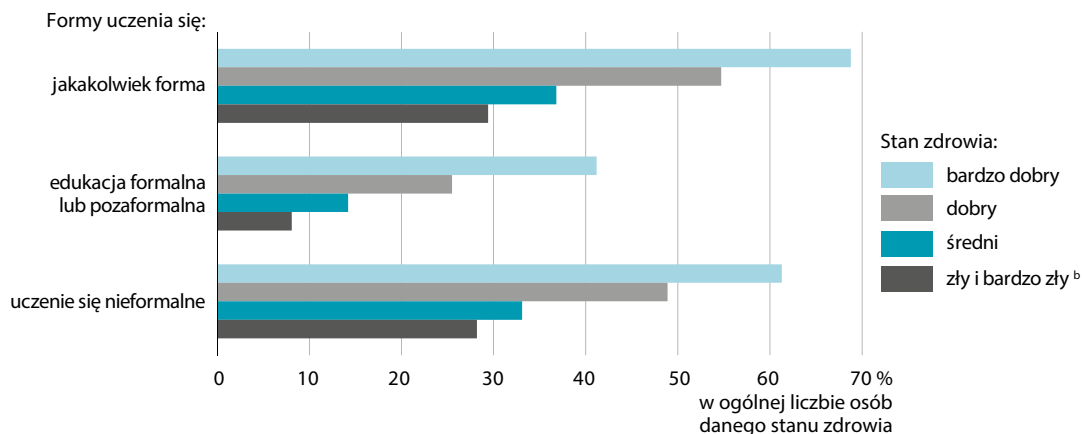
a Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach uczenia się.

Największą aktywnością edukacyjną charakteryzowały się osoby żyjące w gospodarstwach domowych typu „para (w tym małżeństwo) z dzieckiem lub dziećmi, z których co najmniej jedno jest w wieku poniżej 25 lat” (61,0% z nich uczestniczyło w jakiegokolwiek formie uczenia się) oraz typu „samotny rodzic z dzieckiem lub dziećmi, z których co najmniej jedno jest w wieku poniżej 25 lat” (60,6%). Najniższy udział osób uczących się wystąpił wśród osób żyjących w gospodarstwach domowych typu „para (w tym małżeństwo) z dzieckiem lub dziećmi, z których wszystkie są w wieku 25 lat i więcej” (40,3%) oraz typu „samotny rodzic z dzieckiem lub dziećmi, z których wszystkie są w wieku 25 lat i więcej” (41,3%).

Poziom dochodu gospodarstwa domowego był czynnikiem silnie wpływającym na aktywność edukacyjną osób dorosłych. Zaledwie co czwarty respondent żyjący w gospodarstwie domowym o najniższych dochodach (poniżej 2001 zł) brał udział w jakiegokolwiek formie uczenia się.

Wyniki badania pozwalają również na ocenę wpływu czynników zdrowotnych na poziom uczestnictwa osób dorosłych w uczeniu się. Respondenci mogli dokonać ogólnej oceny swojego stanu zdrowia, a także określić czy i w jakim stopniu problemy zdrowotne ograniczają ich udział w zwykłych codziennych życiowych czynnościach.

Wykres 6. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się^a według samooceny stanu zdrowia w 2022 r.

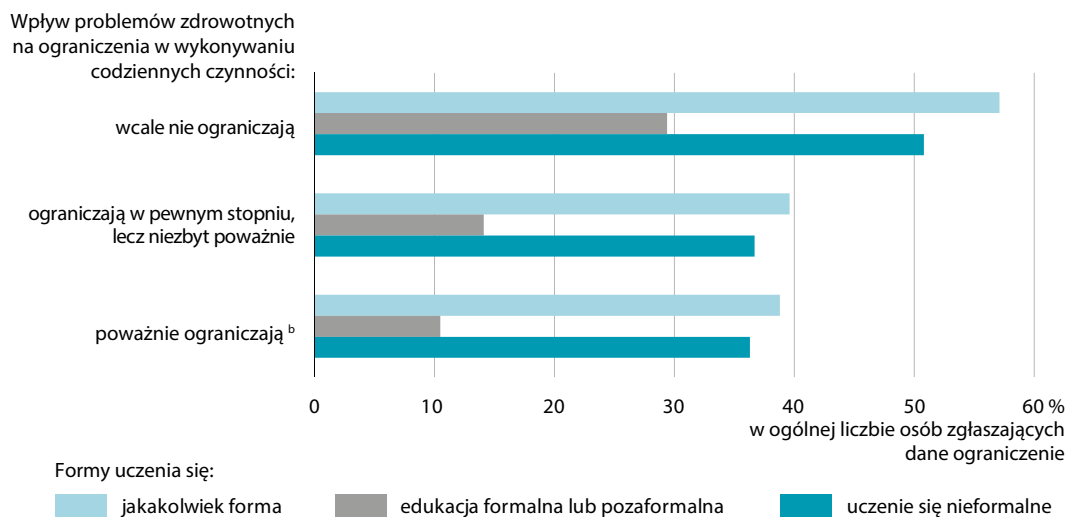
a Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach uczenia się. b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Stan zdrowia respondentów miał wyraźny wpływ na ich aktywność w sferze uczenia się. Wśród osób oceniających swój stan zdrowia jako bardzo dobry 68,8% zdobywało lub uzupełniało swoją wiedzę i umiejętności w różnych formach. Ich wskaźnik uczestnictwa w uczeniu się był ponad dwukrotnie wyższy niż wśród osób, które określiły swój stan zdrowia jako zły lub bardzo zły (29,4%).

Potwierdzenie zależności, że im lepszy stan zdrowia, tym osoby dorosłe częściej uczestniczą w różnych formach uczenia się, można znaleźć również w wynikach analizy danych dotyczących stopnia, w jakim problemy zdrowotne ograniczają wykonywanie przez respondentów zwykłych codziennych czynności. Jest to miara zastępcza, pozwalająca określić wpływ niepełnosprawności na aktywność edukacyjną osób dorosłych.

Wykres 7. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się^a według samooceny wpływu problemów zdrowotnych na ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności w 2022 r.

a Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach uczenia się. b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Udział osób, które nie odczuwały żadnych ograniczeń związanych z problemami zdrowotnymi i brały udział we wszystkich formach uczenia się wyniósł 57,1%, osób, które borykały się z niezbyt poważnymi ograniczeniami - 39,6%, a osób deklarujących poważne ograniczenia zdrowotne - 38,8%.

Kolejną cechą, którą należy brać pod uwagę charakteryzując problematykę uczestnictwa w edukacji, jest wiek respondentów. Im starsze osoby, tym w mniejszym stopniu uczestniczyły w podnoszeniu poziomu wykształcenia i rozwijaniu swojej wiedzy lub umiejętności. Z oczywistych względów dotyczyło to przede wszystkim kształcenia formalnego, którym objęte są przede wszystkim osoby młode uczące się lub studiujące w celu uzyskania kwalifikacji umożliwiających wejście na rynek pracy.

Z edukacji formalnej w 2022 r. skorzystało 62,0% osób w wieku 18-24 lata osób oraz 11,9% osób w wieku 25-29 lat, podczas gdy dla osób w wieku 50-69 lat udział ten kształtował się poniżej 1%. Również udział w edukacji pozaformalnej i uczeniu się nieformalnym zmniejszał się wraz z wiekiem respondentów. W edukacji pozaformalnej uczestniczyła co czwarta osoba w wieku 18-49 lat i tylko co ósma w wieku 50-69 lat. W uczeniu się nieformalnym uczestniczyło więcej osób niż w pozostałych formach zdobywania wiedzy i umiejętności, i prawidłowość ta dotyczyła każdej grupy wieku. Jednak, podobnie jak w przypadku edukacji formalnej i pozaformalnej, im starsza osoba, tym wykazywała mniejszą chęć do zdobywania wiedzy i umiejętności samodzielnie lub przy pomocy rodziny, przyjaciół czy kolegów z pracy. Wśród osób w wieku 18-24 lata uczyło się nieformalnie 73,1% osób, natomiast w wieku 50-69 lat udział ten był ponad dwukrotnie mniejszy i wyniósł 34,8%.

Tablica 3. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według wieku w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem ^a w tys.	Osoby uczestniczące w					Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się
		jakiegokolwiek formie uczenia się	z liczby ogółem				
			edukacji formalnej	edukacji pozaformalnej	edukacji formalnej lub pozaformalnej	uczeniu się nieformalnym	
w ogólnej liczbie osób danej grupy wieku w %							
Ogółem	24833	54,0	9,2	19,8	26,8	48,3	46,0
18-24 lata	2420	83,6	62,0	21,2	69,3	73,1	16,4
25-29	2074	63,8	11,9	26,3	35,4	56,3	36,1
30-34	2494	64,0	5,1	25,0	28,2	58,3	36,0
35-39	2887	59,0	5,3	26,8	30,9	51,2	41,0
40-44	2930	58,0	3,1	24,2	26,4	51,7	42,0
45-49	2734	55,0	3,8	24,7	27,0	49,9	45,1
50-54	2279	45,2	2,1 ^v	19,4	21,1	38,3	54,8
55-59	2125	45,7	•	15,5	16,0	42,1	54,3
60-64	2361	33,9	•	7,5	7,6	31,3	66,1
65-69 lat	2529	29,6	•	5,0	5,0	28,9	70,4

a W dalszym podziale jedna osoba mogła uczestniczyć w kilku formach uczenia się.

W 2022 r. w porównaniu z 2016 r. niższy był poziom uczestnictwa osób dorosłych w edukacji formalnej i pozaformalnej. Zjawisko edukacji formalnej dotyczy szczególnie osób młodych uczęszczających do szkoły lub na studia, wśród których zmniejszył się udział osób w wieku 18-24 lata (o 5,8 p.proc.) oraz w wieku 25-29 lat (o 4,4 p.proc.). W przypadku edukacji pozaformalnej poziom uczestnictwa obniżył się dla niemal wszystkich grup wieku, a największy spadek odnotowano wśród respondentów w wieku 40-44 lata (o 3,0 p.proc.). Jedyny wzrost zaobserwowano wśród osób w wieku 45-49 lat (o 2,1 p.proc.). Jednak znaczący wzrost aktywności edukacyjnej wystąpił w przypadku uczenia się nieformalnego. Dotyczył on wszystkich grup wieku, a w szczególności osób młodych w wieku 18-24 lata (o 30,6 p.proc.).

Uczestnictwo osób dorosłych w uczeniu się warunkowane było również poziomem i profilem posiadanego wykształcenia. Najczęściej, bez względu na rodzaj podjętej aktywności edukacyjnej w okresie 12 miesięcy przed badaniem, uczestniczyli w niej respondenci z wykształceniem wyższym (deklarowanym w momencie przeprowadzania wywiadu). Na uzyskanie wysokich wskaźników uczestnictwa w edukacji formalnej przez osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz gimnazjalnym, podstawowym i bez formalnego wykształcenia miało wpływ objęcie badaniem najmłodszej grupy respondentów w wieku 18-24 lata, którzy kontynuowali swoją naukę na kolejnych etapach kształcenia przewidzianych w polskim systemie edukacyjnym. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym częściej niż osoby z wykształceniem średnim zawodowym kontynuowały swoją edukację w systemie formalnym, co wiązało się z potrzebą uzyskania bardziej ukierunkowanego wykształcenia zawodowego przez absolwentów szkół ogólnokształcących, w tym poprzez studia na uczelni wyższej. Osoby te częściej korzystały również z innych form uczenia się niż respondenci z wykształceniem zawodowym (średnim zawodowym/branżowym lub zasadniczym zawodowym/branżowym). Ich udział w edukacji pozaformalnej w 2022 r. był o 8,4 p.proc. wyższy niż w przypadku absolwentów zasadniczych szkół zawodowych/branżowych i o 0,5 p.proc. wyższy niż absolwentów średnich szkół zawodowych/branżowych. Natomiast w przypadku uczenia się nieformalnego różnica ta kształtowała się na poziomie odpowiednio 24,7 p.proc. i 12,3 p.proc.

Porównując ogólny poziom uczestnictwa w uczeniu się osób dorosłych w 2022 r. z wynikami poprzedniej edycji badania, odnotowano jego wzrost w odniesieniu do wszystkich poziomów wykształcenia badanej populacji. Przyczyną była większa aktywność osób dorosłych w sferze uczenia się nieformalnego, niezależnie od posiadanego wykształcenia. Jednak poziom uczestnictwa osób dorosłych w edukacji formalnej i pozaformalnej był niższy niż w 2016 r. Zjawisko to dotyczyło niemal wszystkich poziomów wykształcenia osób badanej populacji. Wyjątkiem był większy udział osób z wykształceniem gimnazjalnym lub podstawowym zarówno w edukacji formalnej (o 0,2 p.proc.), jak i pozaformalnej (o 6,1 p.proc.).

Tablica 4. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	Ogółem ^a w tys.	Osoby uczestniczące w ^b				Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się	
		jakiegokolwiek formie uczenia się	z ogółem				
			edukacji formalnej	edukacji pozaformalnej	uczeniu się nieformalnym		
w ogólnej liczbie osób danego poziomu wykształcenia w %							
Ogółem	2011	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
	2016	26960	45,9	11,3	21,4	31,4	54,1
	2022	24833	54,0	9,2	19,8	48,3	46,0
Wyższe	2011	6146	72,4	18,8	43,0	53,1	27,6
	2016	7296	69,0	13,2	41,4	49,2	30,9
	2022	8515	73,9	9,0	34,5	66,4	26,1
Policealne	2011	959	50,3	12,2	23,5	34,5	49,6
	2016	928	49,0	5,5 ^v	24,2	34,8	51,1
	2022	770	59,2	11,3^v	19,5	52,1	40,8
Średnie zawodowe/ /branżowe	2011	5894	41,6	7,8	18,6	28,3	58,4
	2016	5617	42,5	6,3	18,5	29,4	57,5
	2022	5184	46,0	4,6	14,5	40,7	54,0
Średnie ogólnokształcące	2011	3046	57,8	34,9	20,1	36,0	42,2
	2016	3176	53,6	27,3	19,7	31,9	46,4
	2022	2932	59,7	24,4	15,0	53,0	40,3
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe	2011	7665	24,1	2,6	9,9	16,5	75,9
	2016	7038	25,2	1,7 ^v	8,6	18,8	74,8
	2022	5655	31,4	1,2^v	6,6	28,3	68,6
Gimnazjalne, podstawowe i bez formalnego wykształcenia	2011	3773	29,4	19,4	10,8	16,4	70,6
	2016	2900	34,7	23,8	9,0	19,5	65,3
	2022	1723	42,1	24,0	15,1	37,7	57,9

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie. b W dalszym podziale jedna osoba mogła uczestniczyć w kilku formach uczenia się.

Analiza wyników badania „Uczenie się osób dorosłych” pod względem głównego statusu na rynku pracy respondentów wskazuje, że zdecydowanie częściej uczyły się osoby pracujące niż bezrobotne i bierne zawodowo. Wynikało to przede wszystkim z możliwości podnoszenia kwalifikacji w ramach szkolenia zawodowego w zakładach pracy, co często wiązało się również z partycypacją pracodawców w kosztach edukacji pracownika. Również wymogi współczesnej gospodarki zmuszały pracowników do stałego uzupełniania swojej wiedzy i dostosowywania się do szybko zmieniających się wymogów obowiązujących na rynku pracy. Osoby pracujące stosunkowo najczęściej brały udział w edukacji pozaformalnej i uczeniu się nieformalnym, natomiast bierni zawodowo w kształceniu formalnym. Wśród osób biernych zawodowo w wieku 18-69 lat aż 16,7% uczestniczyło w edukacji formalnej. Wynikało to z faktu, że osoby młode zaliczane są do biernych zawodowo bardzo często ze względu na kontynuowanie nauki w szkole lub na studiach. Bezrobotni częściej uczestniczyli w edukacji pozaformalnej (9,5%) niż osoby bierne zawodowo (8,3%).

Wzrost udziału w ogólnie pojętym uczeniu się odnotowano we wszystkich trzech grupach osób zaklasyfikowanych ze względu na ich status na rynku pracy i dotyczył on przede wszystkim uczenia się nieformalnego. Odnotowano natomiast spadek udziału osób uczestniczących w edukacji formalnej i pozaformalnej. Niższy poziom uczestnictwa w edukacji formalnej był charakterystyczny dla wszystkich osób dorosłych niezależnie od ich statusu na rynku pracy. W przypadku edukacji pozaformalnej spadek aktywności wystąpił wśród osób pracujących (o 4,7 p.proc.), a wzrost odnotowano w przypadku bezrobotnych (o 1,9 p.proc.). Skala uczestnictwa osób biernych zawodowo pozostała na niemal niezmiennym poziomie.

Tablica 5. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w różnych formach uczenia się według głównego statusu na rynku pracy

Wyszczególnienie	Ogółem ^a w tys.	Osoby uczestniczące w ^b				Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się	
		jakiegokolwiek formie uczenia się	z ogółem				
			edukacji formalnej	edukacji pozaformalnej	uczeniu się nieformalnym		
w ogólnej liczbie osób danego statusu na rynku pracy w %							
Ogółem	2011	27483	44,0	13,6	20,9	30,0	56,0
	2016	26960	45,9	11,3	21,4	31,4	54,1
	2022	24833	54,0	9,2	19,8	48,3	46,0
Pracujący	2011	15800	50,1	9,5	29,2	34,4	49,9
	2016	16160	52,0	6,9	30,4	35,6	48,0
	2022	16333	61,2	6,3	25,7	54,0	38,5
Bezrobotni	2011	2808	33,9	10,4	10,9	23,0	66,1
	2016	2198	30,1	6,5 ^v	7,6 ^v	22,7	70,0
	2022	1258	34,3	4,1^v	9,5	30,3	65,7
Bierni zawodowo	2011	8851	36,4	21,7	9,2	24,4	63,6
	2016	8587	38,3	20,8	8,1	25,7	61,7
	2022	7204	41,2	16,7	8,3	38,7	58,8

a Sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycji „Ogółem”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników i nie uwzględnienia braku odpowiedzi. b W dalszym podziale jedna osoba mogła uczestniczyć w kilku formach uczenia się.

Rozdział 2

Chapter 2

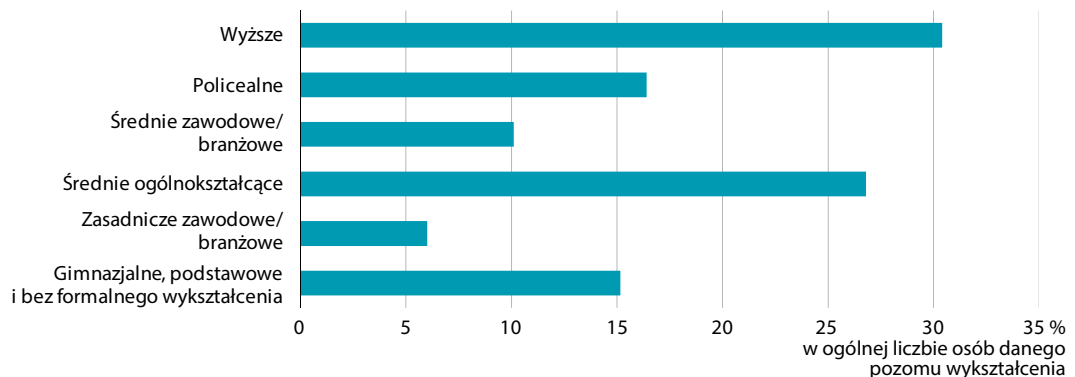
Dostęp do informacji o możliwościach uczestniczenia w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz korzystanie z poradnictwa edukacyjnego

Access to information about possibilities to participate in formal and non-formal education and use of educational guidance and counselling

Badanie „Uczenie się osób dorosłych” umożliwiło pozyskanie cennych, gdzie indziej niedostępnych, informacji na temat skali zainteresowania osób dorosłych możliwością uczenia się w zakresie edukacji formalnej i pozaformalnej oraz otrzymanej pomocy w dziedzinie poradnictwa edukacyjnego. Poradnictwo edukacyjne zostało uznane w kilku dokumentach dotyczących polityki UE za kluczowe dla strategii uczenia się przez całe życie. Pełni zatem bardzo ważną rolę w polityce na rzecz zwiększenia i poprawy jakości edukacji osób dorosłych. Poradnictwo edukacyjne to rodzaj pomocy instytucjonalnej, która obejmuje szereg indywidualnych i zbiorowych działań związanych z udzielaniem informacji, doradztwem, oceną kompetencji, wsparciem oraz nauczaniem umiejętności podejmowania decyzji i zarządzania karierą. W badaniu zapytano respondentów, czy uzyskali tego rodzaju pomoc ułatwiającą dokonywanie wyborów i podejmowanie decyzji związanych ze swoim kształceniem lub szkoleniem oraz jaka instytucja i w jaki sposób udzieliła tego rodzaju wsparcia.

Informacji dotyczących możliwości uczenia się, zarówno w zakresie edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, poszukiwało 18,6% osób w wieku 18-69 lat, którzy odpowiedzieli na pytanie formularza indywidualnego badania. Poszukiwanie takich informacji musiało być zamierzone i celowe oraz dotyczyć bezpośrednio respondenta. Najbardziej zainteresowane możliwościami uczenia się w zakresie edukacji formalnej i pozaformalnej były osoby z wykształceniem wyższym (30,4%) oraz średnim ogólnokształcącym (26,8%). Warto przypomnieć, że zgodnie z analizą przeprowadzoną w rozdziale 1 osoby z wyższym wykształceniem również najbardziej aktywnie uczestniczyły w edukacji pozaformalnej. Przeważająca część osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące oraz podstawowe lub gimnazjalne to osoby młode, objęte jeszcze systemem edukacji formalnej. Aby uzyskać kwalifikacje pozwalające wejść na rynek pracy, muszą one kontynuować naukę w szkole zawodowej lub na kursie na poziomie średnim lub na studiach. Tym można częściowo tłumaczyć stosunkowo duży udział osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym oraz średnim ogólnokształcącym, które są zainteresowane poszukiwaniem informacji na temat możliwości edukacyjnych.

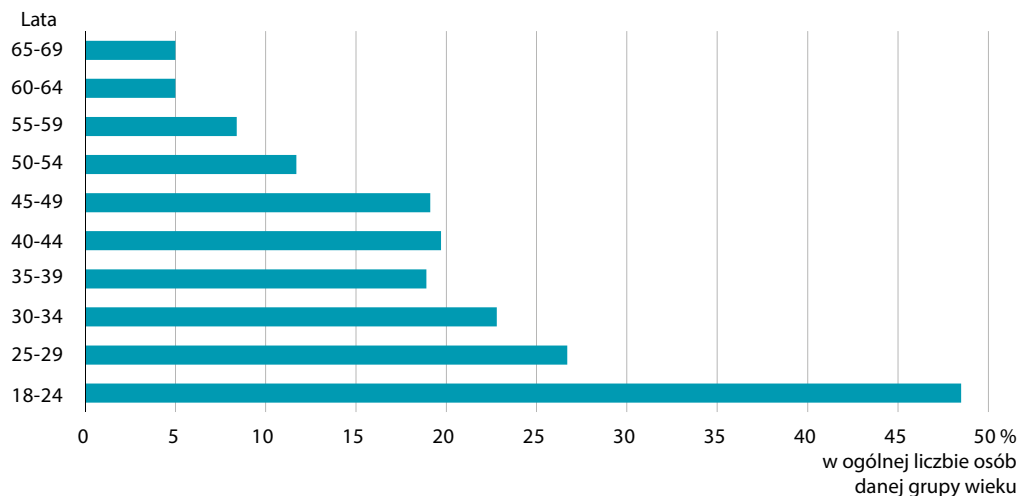
Wykres 8. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według poziomu ukończonego wykształcenia^a w 2022 r.

^a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Osoby najmłodsze w wieku 18-24 lata były najbardziej aktywne w poszukiwaniu informacji dotyczących swojej edukacji, a 48,5% wykazywało zainteresowanie możliwościami dotyczącymi swojego kształcenia i szkolenia. Jest to grupa respondentów, która w większości nie ukończyła jeszcze swojej edukacji formalnej i uczęszczała do szkół średnich dla młodzieży lub studiowała. Wraz z wiekiem respondentów zmniejszało się również ich zainteresowanie informacjami na temat możliwości uczenia się w ramach edukacji formalnej lub pozaformalnej. Wśród osób w wieku 40-44 lata informacji dotyczących swojej edukacji poszukiwało 19,7%, podczas gdy wśród osób w wieku 60-69 lat jedynie 5,0%.

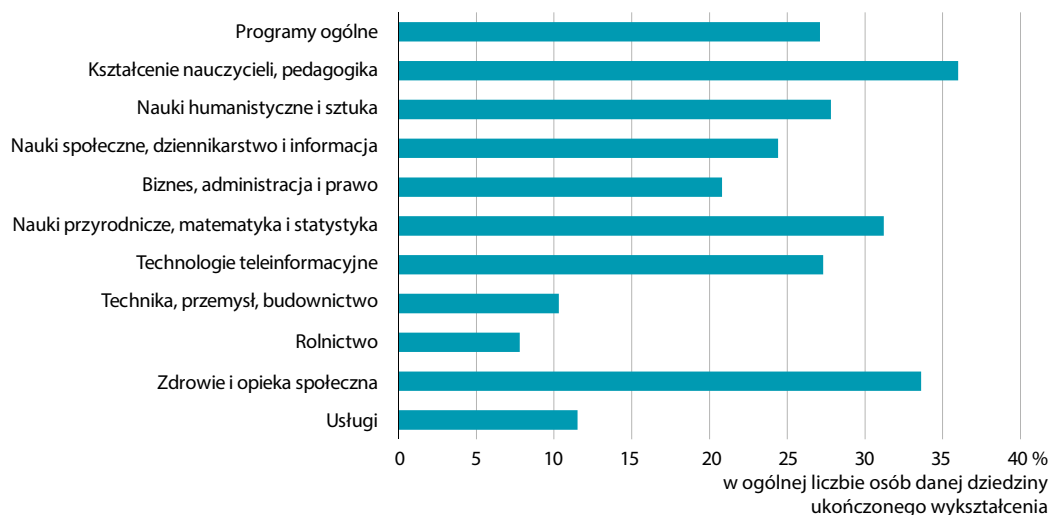
Wykres 9. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według wieku^a w 2022 r.

^a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Respondenci, których wykształcenie jest związane z kształceniem nauczycieli i pedagogiką (36,0%) oraz zdrowiem i opieką społeczną (33,6%) najczęściej poszukiwali informacji dotyczących możliwości edukacyjnych. Potwierdza to powszechną opinię, że praca w zawodach nauczycielskich i medycznych wymaga ciągłego i systematycznego uzupełniania oraz uaktualniania nabytej wiedzy i umiejętności. Najmniejszy udział osób zainteresowanych informacją w zakresie możliwości edukacyjnych odnotowano wśród respondentów, których wykształcenie związane było z rolnictwem (7,8%) i usługami (11,5%). Osoby te charakteryzowały się również najniższymi wskaźnikami poziomu uczestnictwa w edukacji pozaformalnej.

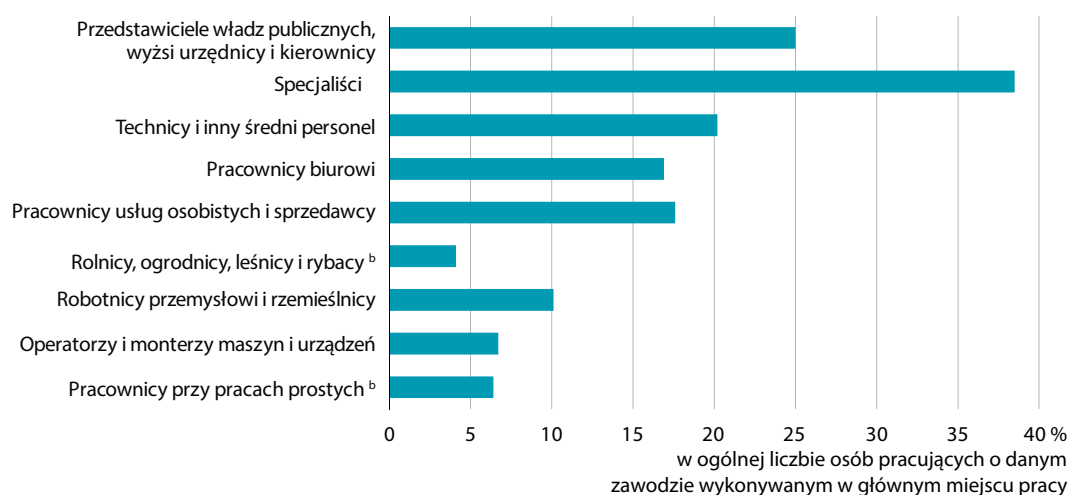
Wykres 10. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według dziedziny ukończonego wykształcenia^{ab} w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie. b Osoby posiadające wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum lub bez formalnego wykształcenia nie podawały jego dziedziny.

Wyniki badania wskazują, że osoby pracujące aktywniej uczestniczyły w edukacji niż osoby bierne zawodowo i bezrobotne. Również więcej pracujących było zainteresowanych pozyskaniem informacji dotyczących swojej edukacji (20,0%) niż bezrobotnych (18,2%) i biernych zawodowo (15,6%). Najaktywniej takich informacji poszukiwali specjaliści (38,5%) oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (25,0%). Przedstawiciele tych grup zawodowych (obok techników i innego średniego personelu) najchętniej podejmowali również pozaformalne działania edukacyjne, tj. kursy, szkolenia lub lekcje prywatne.

Wykres 11. Osoby w wieku 18-69 lat poszukujące informacji o możliwościach uczenia się według wykonywanego zawodu w głównym miejscu pracy^a w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie. b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Badanie umożliwiło również uzyskanie danych na temat rodzaju pomocy instytucjonalnej (płatnej lub bezpłatnej), która miała ułatwiać dokonywanie wyborów i podejmowanie decyzji dotyczących kształcenia lub szkolenia. Najczęstszą formą takiej pomocy udzielanej respondentom w zakresie zaspokojenia ich potrzeb edukacyjnych były porady lub informacje dotyczące różnych możliwości w zakresie kształcenia lub szkolenia (otrzymało ją 8,5% osób w wieku 18-69 lat). Porady lub pomoc odnośnie procedur potwierdzania lub uznawania wykształcenia, umiejętności, kompetencji i efektów wcześniejszego uczenia się otrzymało 2,2% osób dorosłych, natomiast 1,4% respondentów deklарowało, że dokonano oceny ich potrzeb edukacyjnych i szkoleniowych za pomocą specjalistycznych testów, audytów lub wywiadów opracowanych przez profesjonalnych doradców. Częściej tego rodzaju pomoc otrzymywały kobiety niż mężczyźni oraz mieszkańcy miast niż wsi. Osoby najmłodsze (w wieku 18-24 lat) i z wyższym wykształceniem w najszerszym zakresie korzystały z różnych form pomocy instytucjonalnej w zakresie doradztwa edukacyjnego. Wyjątek stanowiła pomoc w zakresie wsparcia polegającego na dokonaniu oceny potrzeb edukacyjnych i szkoleniowych za pomocą specjalistycznych testów, audytów lub wywiadów opracowanych przez profesjonalnych doradców, którą najczęściej otrzymali respondenci w wieku 30-34 lata.

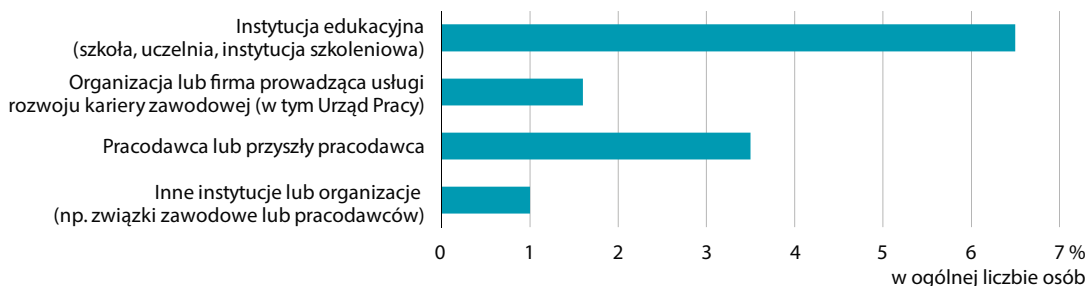
Tablica 6. Osoby w wieku 18-69 lat według rodzaju otrzymanej pomocy instytucjonalnej w zakresie doradztwa edukacyjnego, płci, miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia i wieku w 2022 r.

Wyszczególnienie	Osoby, które otrzymały porady lub informacje dotyczące różnych możliwości w zakresie kształcenia się lub szkoleń	Osoby, którym dokonano oceny potrzeb edukacyjnych i szkoleniowych za pomocą specjalistycznych testów, audytów lub wywiadów opracowanych przez profesjonalnych doradców	Osoby, które otrzymały porady lub pomoc dotyczącą procedur potwierdzania lub uznawania wykształcenia, umiejętności, kompetencji i efektów wcześniejszego uczenia się
	w ogólnej liczbie osób danej płci, danego miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia i wieku w %		
Ogółem	8,5	1,4	2,2
mężczyźni	6,8	1,3	2,0
kobiety	10,1	1,6	2,4
Miasta	8,6	1,5	2,6
Wieś	8,3	1,2	1,7
Według poziomu wykształcenia:			
wyższe	14,4	2,5	3,9
policealne	9,2 ^v	•	•
średnie zawodowe/branżowe	4,3	•	1,2 ^v
średnie ogólnokształcące	11,6	•	2,0 ^v
zasadnicze zawodowe/branżowe	7,3	•	1,2 ^v
podstawowe, gimnazjalne i bez formalnego wykształcenia	6,8	•	•
Według wieku:			
18-24 lata	24,0	•	5,0 ^v
25-29	10,4	•	2,7 ^v
30-34	9,5	3,4 ^v	2,7 ^v
35-39	8,3	1,8 ^v	2,3 ^v
40-44	9,0	1,4 ^v	2,8 ^v
45-49	8,9	2,2 ^v	2,2 ^v
50-54	7,1	1,2 ^v	2,4 ^v
55-59	3,8	•	1,3 ^v
60-64	2,8	•	•
65-69 lat	1,0 ^v	•	•

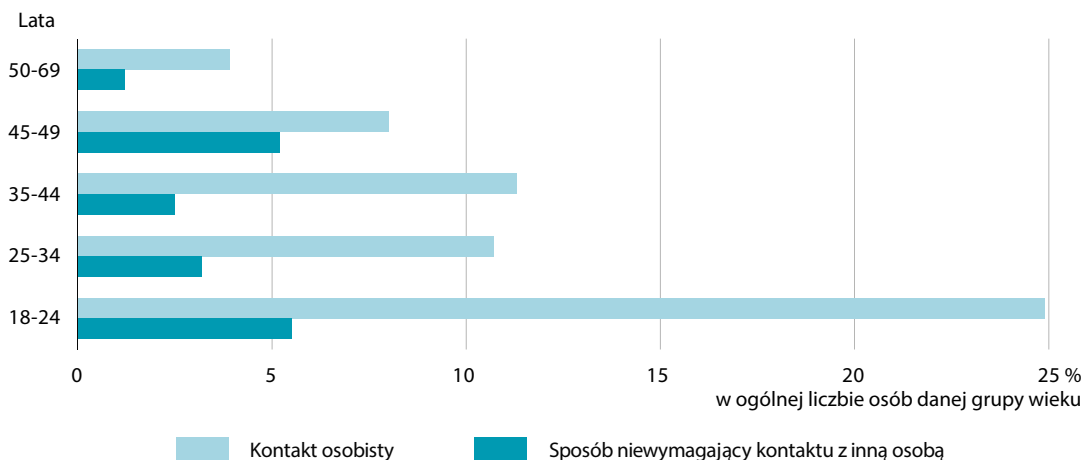
Przedmiotem badania była jedynie pomoc instytucjonalna w zakresie zaspokajania potrzeb edukacyjnych osób dorosłych, która nie obejmowała porad otrzymanych od rodziny, przyjaciół, czy kolegów z pracy. Najczęściej udzielały jej instytucje takie jak szkoły, uczelnie, ośrodki szkolenia zawodowego, instytucje kształcące osoby dorosłe czy centra egzaminacyjne. Taką pomoc otrzymało 6,5% badanej populacji. Ważnym źródłem informacji i pomocy dotyczącej kształcenia i szkolenia byli również pracodawcy lub przyszli pracodawcy (odpowiednio 3,5%).

Wykres 12. Osoby w wieku 18-69 lat, którym udzielono pomocy lub informacji w zakresie możliwości edukacyjnych według rodzaju instytucji, od których je uzyskano w 2022 r.

Zgodnie z założeniami badania, podstawową cechą poradnictwa i pomocy w zakresie edukacji udzielanej osobom dorosłym miała być wzajemna komunikacja i interakcja, która musiała występować między respondentem a inną osobą (z uwzględnieniem kontaktu za pomocą systemów teleinformatycznych), bądź polegająca na korzystaniu z botów Internetowych, robotów sieciowych lub automatycznych aplikacji internetowych działających na zasadzie interakcji z człowiekiem. Sam fakt otrzymania i zapoznania się materiałami informacyjnymi w formie ulotek, folderów itp. czy też tylko przeglądanie stron Internetowych nie było przedmiotem badania. Otrzymana pomoc nie musiała się jednak wiązać z wcześniejszym jej poszukiwaniem przez respondenta. Forma kontaktu osobistego (deklarowana przez 9,8% osób dorosłych) była bardziej rozpowszechniona niż korzystanie z automatycznych narzędzi Internetowych (2,7%). Z tej drugiej możliwości uzyskania informacji lub pomocy dotyczącej edukacji formalnej lub pozaformalnej najczęściej korzystały osoby najmłodsze (5,5%) oraz w wieku 45-49 lat (5,2%).

Wykres 13. Osoby w wieku 18-69 lat, którym udzielono pomocy lub informacji w zakresie możliwości edukacyjnych według formy kontaktu i wieku w 2022 r.

Rozdział 3

Chapter 3

Uczestnictwo w edukacji formalnej

Participation in formal education

3.1. Charakterystyka struktury populacji i poziomu uczestnictwa w edukacji formalnej według podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych

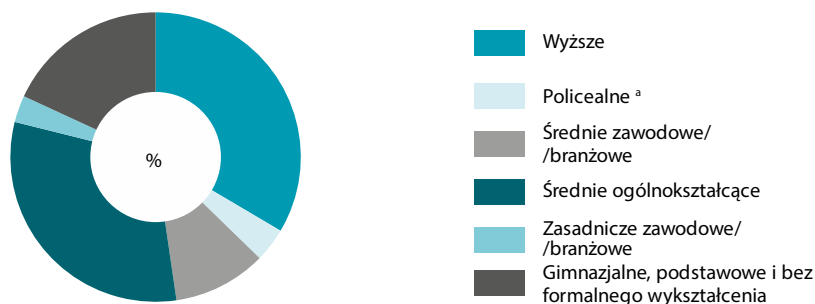
3.1. Population structure and level of participation in formal education by basic socio-demographic and economic characteristics

Badaniem „Uczenie się osób dorosłych” objęto osoby w wieku 18-69 lat, z których 9,2% (2,3 mln) zadeklarowało uczestnictwo w systemie edukacji formalnej w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zdecydowanie największą aktywność w zakresie kształcenia formalnego odnotowano wśród osób w najmłodszych grupach wieku – 18-24 lata (62,0%) oraz 25-29 lat (11,9%), które uczyły się w szkole lub na studiach.

Tablica 7. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według płci, miejsca zamieszkania i wieku w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w ogólnej liczbie osób danej grupy wieku w %				
Ogółem	9,2	7,9	10,5	9,1	9,4
18-24 lata	62,0	56,0	68,3	64,3	59,5 ^v
25-29	11,9	8,5 ^v	15,5	14,6	7,8 ^v
30-34	5,1	4,1 ^v	6,1 ^v	5,7	4,1 ^v
35-39	5,3	3,3 ^v	7,4	5,5	5,1 ^v
40-44	3,1	2,0 ^v	4,1 ^v	3,3	2,8 ^v
45-49	3,8	0,5 ^v	5,6	3,2	4,6 ^v
50-69 lat	0,7 ^v	•	0,9 ^v	0,8 ^v	•

Edukację formalną podjęło więcej kobiet (10,5%) niż mężczyzn (7,9%) oraz więcej mieszkańców wsi (9,4%) niż mieszkańców miast (9,1%). We wszystkich analizowanych grupach wieku najbardziej aktywne były osoby najmłodsze w wieku 18-24 lata. Jest to grupa respondentów, która w większości uczęszcza jeszcze do szkoły lub uczy się na studiach, co pozwala im na uzyskanie kwalifikacji umożliwiających wejście na rynek pracy.

Wykres 14. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według ukończonego poziomu wykształcenia w 2022 r.

a Dane obarczone dużym błędem losowym.

Wśród respondentów w wieku 18-69 lat uczestniczących w edukacji formalnej najwięcej osób posiadało wykształcenie wyższe (33,5%), średnie ogólnokształcące (24,4%) oraz gimnazjalne, podstawowe i było bez formalnego wykształcenia (18,1%).

Tablica 8. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według ukończonego poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom wykształcenia					
	wyższe	policealne	średnie zawodowe/branżowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe/branżowe	gimnazjalne, podstawowe i bez formalnego wykształcenia
	w ogólnej liczbie osób danej płci i danego danego miejsca zamieszkania w %					
Ogółem	8,9	11,3^v	4,6	24,4	1,2	24,0
mężczyźni	7,2	•	4,7	26,7	1,2 ^v	20,9
kobiety	10,3	15,2 ^v	4,5	22,7	•	27,4
Miasta	8,9	•	4,0	25,5	•	19,4
Wieś	9,2	•	5,4	22,3	1,7 ^v	28,5

Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz gimnazjalnym, podstawowym i bez formalnego wykształcenia stanowią grupę najaktywniej zaangażowaną w kształcenie formalne (odpowiednio 24,4% i 24,0%). Należy przy tym zauważyć, że uczestnikami edukacji formalnej są z reguły osoby młode w wieku 18-24 lata (65,6%), które w większości nie ukończyły jeszcze swojej edukacji w systemie szkolnym lub na studiach. Stąd znaczący udział osób z wykształceniem podstawowym uczących się w szkołach średnich oraz osób z wykształceniem średnim kontynuujących naukę na uczelni wyższej.

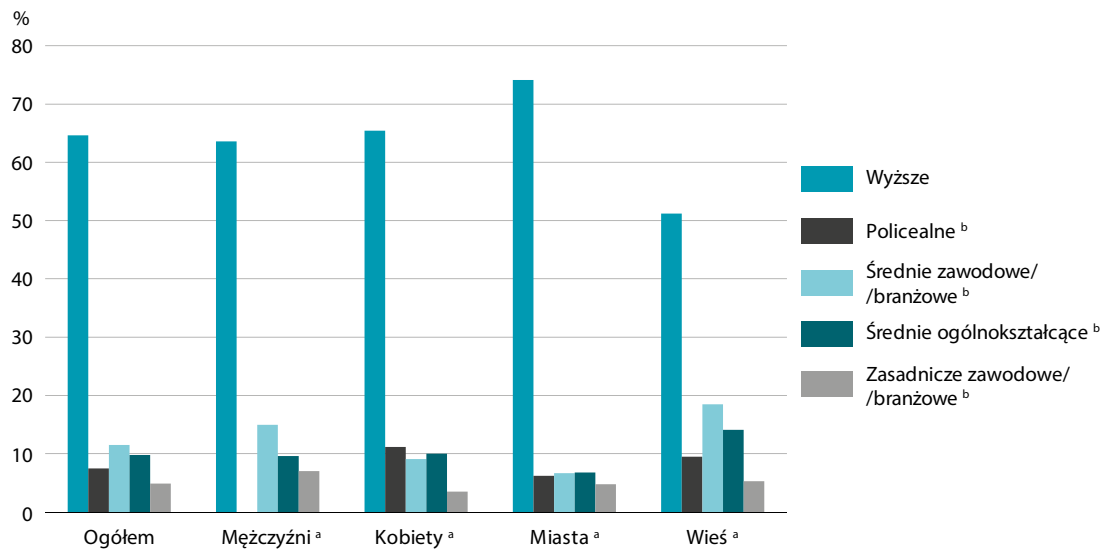
3.2. Poziom i dziedzina podjętego kształcenia w ramach edukacji formalnej

3.2. Level and field of learning undertaken within formal education

Szczegółowa analiza kształcenia formalnego została przeprowadzona na podstawie jednego, ostatnio odbytego działania edukacyjnego, czyli jednej szkoły, do której respondent uczęszczał, jednego Kursu Kwalifikacji Zawodowych, w którym uczestniczył lub jednego kierunku studiów, na którym uczył się w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających przeprowadzenie wywiadu.

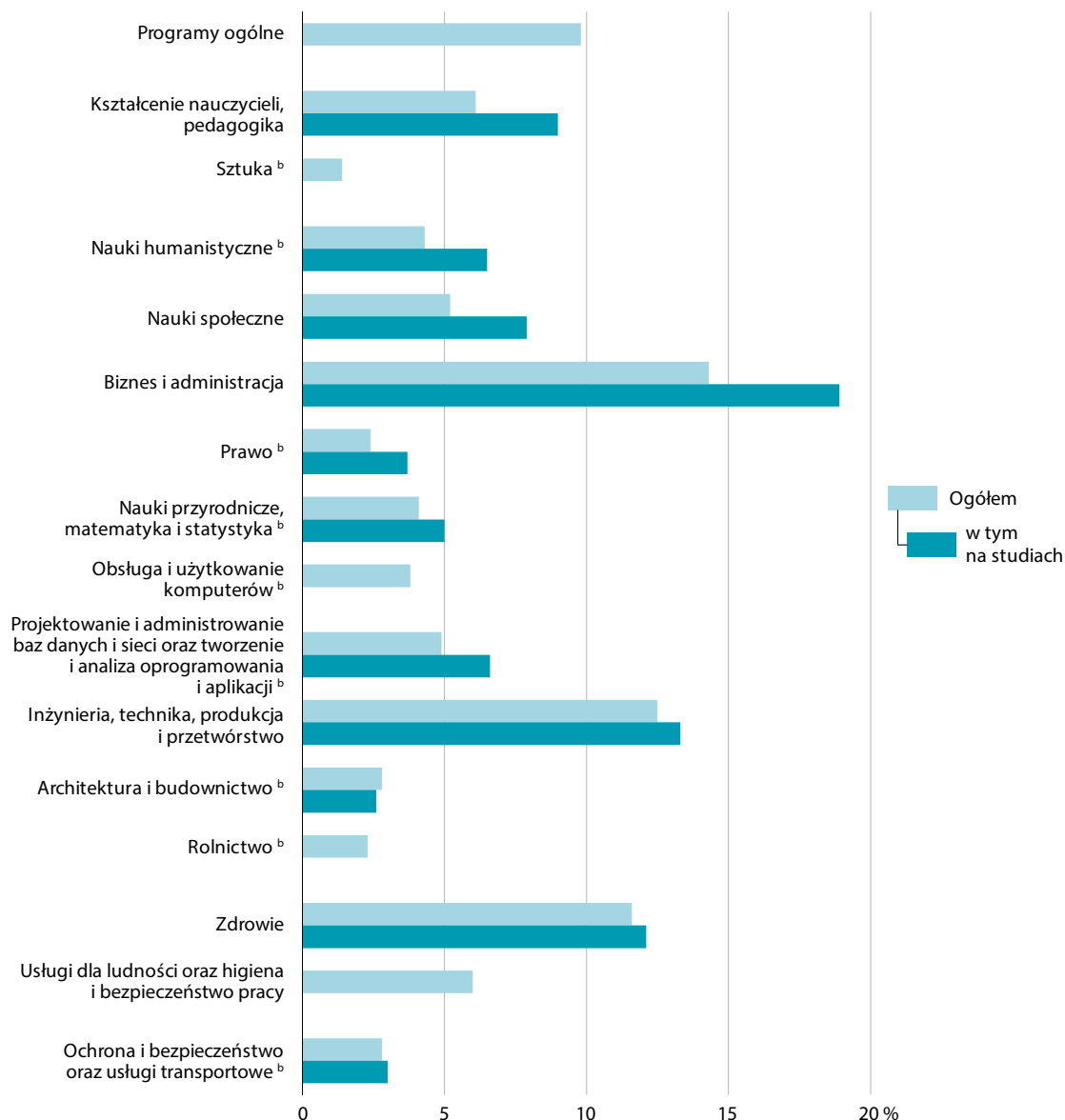
Wśród uczestników edukacji formalnej w wieku 18-69 lat zdecydowanie dominowali studenci (64,6%). Mężczyźni i mieszkańcy wsi kształcący się na poziomie szkoły średniej preferowali edukację o profilu zawodowym bardziej niż kobiety i osoby mieszkające w miastach. 22,0% wszystkich uczestników edukacji formalnej stanowili mężczyźni uczęszczający do średnich szkół zawodowych/branżowych lub zasadniczych branżowych (wobec 12,6% kobiet). Na wsi udział uczniów szkół o profilu zawodowym wyniósł 23,8%, podczas gdy w mieście 11,5%.

Wykres 15. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu podjętego kształcenia oraz płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

^a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem” oraz osób kształcących się na poziomie szkoły podstawowej. ^b Dane obciążone dużym błędem losowym.

Studia podyplomowe stanowią istotny element edukacji formalnej, który pozwala osobom posiadającym tytuł zawodowy licencjata lub magistra na poszerzenie lub zdobycie nowej wiedzy na wyższym poziomie. Ukończenie studiów podyplomowych jest dla wielu osób dorosłych szansą na osiągnięcie korzyści związanych z pracą zawodową, polegających na poprawie perspektyw rozwoju kariery, lepszym wykonywaniu pracy czy zwiększeniu szans otrzymania lub zmiany pracy/zawodu. Studenci na studiach podyplomowych stanowili 8,2% wszystkich osób uczestniczących w edukacji formalnej, w tym 12,6% ogólnej liczby osób uczących się na poziomie studiów wyższych. Kobiety (9,9% osób uczestniczących w edukacji formalnej) i mieszkańcy miast (8,6%) chętniej wybierali tę formę zdobywania i uzupełniania wiedzy niż mężczyźni i osoby mieszkające na wsi (odpowiednio 5,7% i 7,3%). Największy udział uczących się na studiach podyplomowych stanowili respondenci podejmujący naukę w dziedzinach związanych z kształceniem nauczycieli i pedagogiką. Chętnie uczono się również w dziedzinie biznes i administracja oraz zdrowie. Świadczy to o tym, że szczególnie w przypadku zawodów pedagogicznych i medycznych wymagania rynku pracy zmuszają do stałego i bieżącego uzupełniania wiedzy i umiejętności. Osoby podejmujące studia podyplomowe w zakresie biznesu i administracji robią to w celu uzupełnienia swojego specjalistycznego wykształcenia o wiedzę i kompetencje pozwalające podjąć się dodatkowych zadań związanych z organizacją i zarządzaniem w dotychczasowym lub nowym miejscu pracy.

Wykres 16. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według dziedziny podjętego kształcenia^a w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem” oraz osób kształcących się na poziomie szkoły podstawowej. b Dane obciążone dużym błędem losowym.

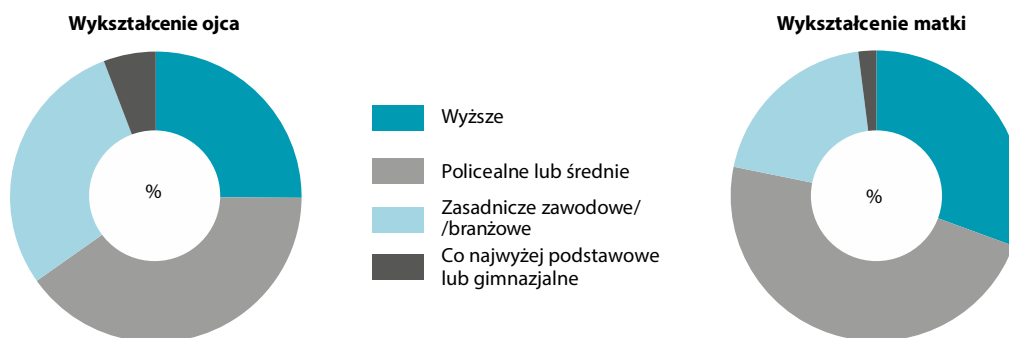
Najwięcej osób uczestniczących w edukacji formalnej kształciło się w dziedzinach: biznes i administracja (14,3%, w tym 18,9% na studiach wyższych), inżynieria, technika, produkcja i przetwórstwo (odpowiednio 12,5%, w tym 13,3%) oraz zdrowie (odpowiednio 11,6%, w tym 12,1%). Wśród mężczyzn zdecydowanie najpopularniejszą dziedziną edukacji formalnej była inżynieria, technika, produkcja i przetwórstwo (25,5%, w tym 27,0% na studiach wyższych), natomiast kobiety najchętniej kształciły się na kierunkach związanych ze zdrowiem (odpowiednio 17,8%, w tym 17,6%).

3.3. Wykształcenie rodziców oraz charakterystyka gospodarstwa domowego i stanu zdrowia uczestników edukacji formalnej

3.3. Parents' educational attainment and characteristics of the household and health status of participants in formal education

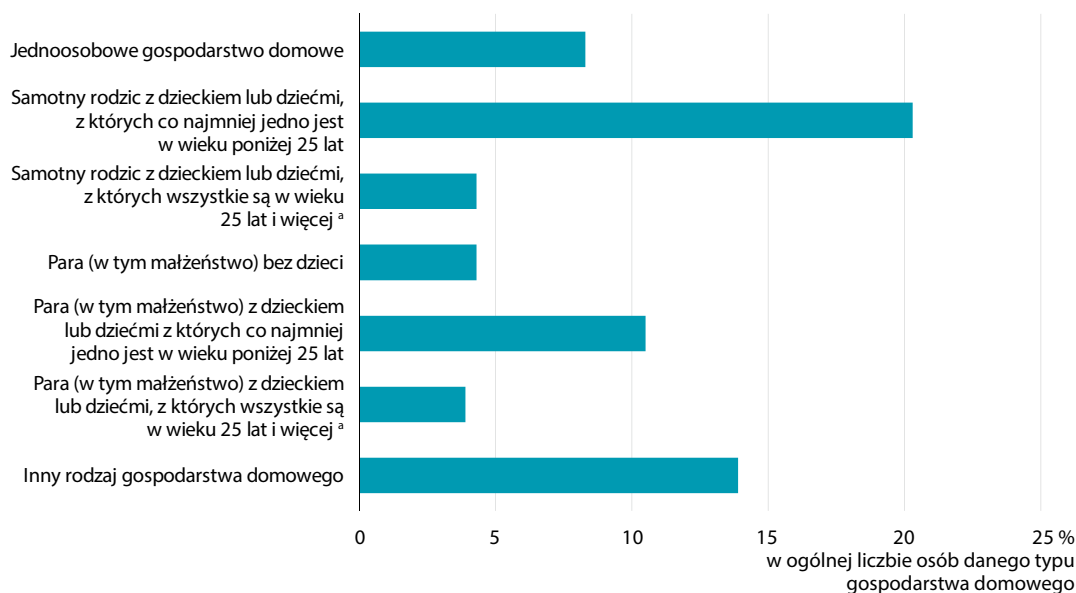
Wykształcenie rodziców i środowisko rodzinne są zmiennymi społecznymi, które mają bezpośredni wpływ na sposób kształcenia oraz poziom wykształcenia, jaki zostanie osiągnięty przez ich dzieci. Osoby biorące udział w badaniu zostały zapytane o najwyższy poziom wykształcenia ukończonego przez ojca oraz matkę (opiekunów prawnych). Z analizy danych wynika, że dzieci w większości uzyskują wyższy poziom wykształcenia niż ich rodzice. Respondenci z wykształceniem wyższym, będący uczestnikami edukacji formalnej, przeważnie wskazywali na policealny i średni poziom wykształcenia zarówno matki (47,6%), jak i ojca (40,1%).

Wykres 17. Osoby w wieku 18-69 lat posiadające wykształcenie wyższe uczestniczące w edukacji formalnej według poziomu wykształcenia rodziców w 2022 r.

Wyniki badania pozwalają również na ocenę wpływu na poziom uczestnictwa osób dorosłych w edukacji formalnej czynników społeczno-ekonomicznych (m.in. typ i dochody gospodarstwa domowego, w którym mieszka respondent oraz jego stan zdrowia).

Wykres 18. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według typu gospodarstwa domowego w 2022 r.

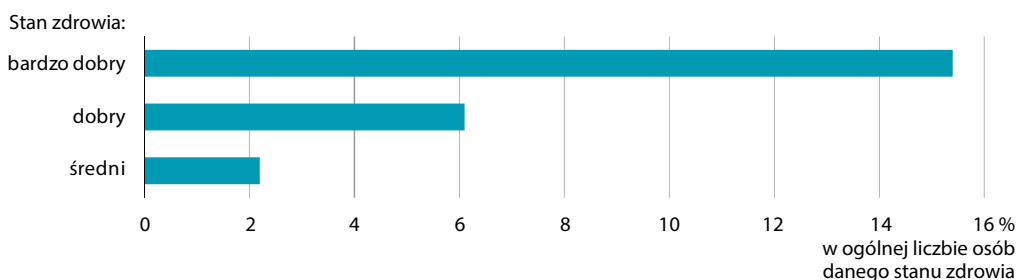

^a Dane obarczone dużym błędem losowym..

Zdecydowanie największą aktywnością edukacyjną charakteryzowały się osoby żyjące w gospodarstwach domowych typu „samotny rodzic z dzieckiem, z których co najmniej jedno jest w wieku poniżej 25 lat”, z których 20,3% uczestniczyło w edukacji formalnej. Natomiast najniższy udział wystąpił wśród osób żyjących w gospodarstwach domowych typu „para (w tym małżeństwo) z dzieckiem lub dziećmi, z których wszystkie są w wieku 25 lat i więcej” (poniżej 4%).

Poziom dochodu gospodarstwa domowego był czynnikiem znacząco wpływającym na aktywność osób dorosłych w zakresie edukacji formalnej. Udział respondentów żyjących w gospodarstwach domowych dysponujących dochodem poniżej 2701 zł lub zawierającym się w przedziale 2702-3350 zł i uczestniczących w edukacji formalnej był dwukrotnie niższy niż członków gospodarstw domowych o dochodach powyżej 4286 zł.

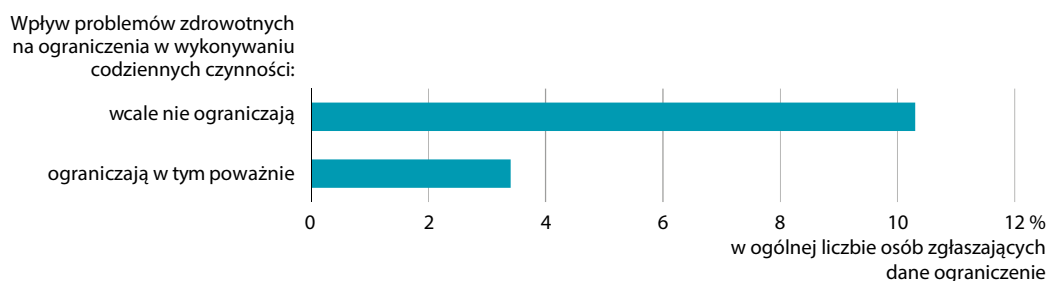
Wykres 19. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według samooceny stanu zdrowia w 2022 r.

Stan zdrowia respondentów wyraźnie oddziaływał na ich aktywność w dziedzinie edukacji formalnej. Niewątpliwie wiek był obiektywnym czynnikiem warunkującym samoocenę stanu zdrowia przez respondenta (pomimo założenia, aby podczas wywiadu unikać wszelkich odniesień między postrzeganiem swojego stanu zdrowia a wiekiem). Wśród osób oceniających swój stan zdrowia jako bardzo dobry 18,5% zdobywało lub uzupełniało swoją wiedzę w ramach edukacji formalnej. Ich wskaźnik uczestnictwa w tej formie uczenia się był prawie siedmiokrotnie wyższy niż osób, które określiły swój stan zdrowia jako średni (2,8%).

Potwierdzenie zależności, że im lepszy stan zdrowia, tym osoby dorosłe częściej uczestniczą w edukacji formalnej, można znaleźć również w wynikach analizy danych dotyczących stopnia, w jakim problemy zdrowotne ograniczają wykonywanie przez respondentów zwykłych codziennych czynności. Jest to wskaźnik zastępczy, pozwalający określić wpływ niepełnosprawności na aktywność edukacyjną osób dorosłych.

Wykres 20. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według samooceny wpływu problemów zdrowotnych na ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności w 2022 r.

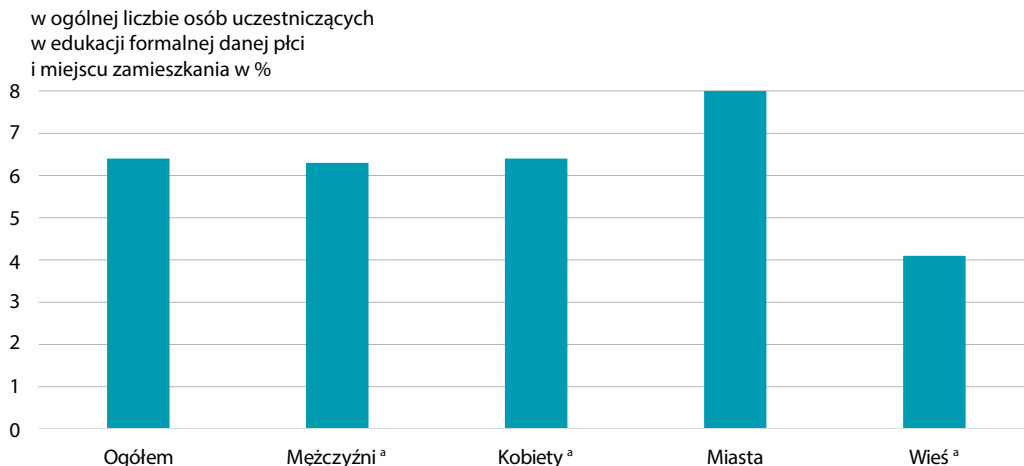
Osoby, które nie odczuwały żadnych ograniczeń związanych z problemami zdrowotnymi były bardziej aktywne w zakresie edukacji formalnej (10,3%) niż respondenci raportujący ograniczenia, w tym poważnie, w wykonywaniu codziennych czynności z powodów zdrowotnych (3,4%).

3.4. Wymiar godzinowy oraz intensywność kształcenia w ramach edukacji formalnej

3.4. Number of instruction hours and intensity of the formal learning activity

Zdecydowana większość uczestników edukacji formalnej w wieku 18-69 lat (93,6%) podjęło lub kontynuowało w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie tylko jedno działanie edukacyjne, czyli uczyło się w jednej szkole, na jednym kierunku studiów bądź uczestniczyło w jednym Kwalifikacyjnym Kursie Zawodowym.

Wykres 21. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej biorące udział w co najmniej dwóch działaniach edukacyjnych według płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

^a Dane obarczone dużym błędem losowym..

Kobiety chętniej podejmowały większą liczbę inicjatyw edukacyjnych niż mężczyźni. Również mieszkańcy miast częściej niż mieszkańcy wsi uczestniczyli w więcej niż jednym działaniu edukacyjnym. Spośród wszystkich osób uczestniczących w edukacji formalnej dwukrotnie więcej mieszkańców miast niż wsi wykazywało większą liczbę inicjatyw edukacyjnych.

Tablica 9. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według liczby godzin poświęconych na kształcenie, przeciętnej liczby godzin nauki, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Przeciętna liczba godzin nauki	559	609	526	554	568
Liczba uczestników według liczby godzin poświęconych na naukę w %:					
1-80	6,8	7,5 ^v	6,3	8,3	4,6 ^v
81-160	7,2	7,6 ^v	7,0	8,1	5,9 ^v
161-320	20,8	17,9	22,8	19,2	23,0
321-480	14,4	10,5	17,3	15,4	13,1
481-640	8,3	7,4 ^v	8,9	10,3	5,4 ^v
641 i więcej	42,5	49,1	37,7	38,7	48,0

^a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Przeciętna liczba godzin poświęconych przez respondentów na ostatnie działanie edukacji formalnej, w którym respondent uczestniczył w okresie dwunastu miesięcy przed przeprowadzeniem wywiadu, wyniosła 559 godz. i była wyższa u mężczyzn (609 godz.) niż u kobiet (526 godz.) oraz u mieszkańców wsi (568 godz.) niż u mieszkańców miast (554 godz.). Wśród uczestników edukacji formalnej największą grupę stanowili respondenci, którzy w okresie 12 miesięcy przed wywiadem na naukę poświęcili 641 godz. i więcej (42,5%). Wynika to ze specyfiki programów edukacji formalnej, które z reguły charakteryzują się długim cyklem nauczania. Ponadto zgodnie z międzynarodową metodologią badań statystycznych w zakresie edukacji, do tej formy uczenia się zaliczane są programy trwające co najmniej jeden semestr lub pół roku pełnego wymiaru godzin kształcenia.

Tablica 10. Przeciętna liczba godzin nauki w systemie formalnym według wieku, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
18-24 lata	759	777	744	762	755
25-69 lat	321	327	318	316	330

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Osoby młode (w wieku 18-24 lata) stanowiły dominującą grupę uczestników edukacji formalnej. Oni też poświęcili na kształcenie się średnio w 2022 r. zdecydowanie więcej godzin (759 godz.) niż osoby w wieku 25-69 lat (321 godz.). Wynika to z innego charakteru uczestnictwa najmłodszych respondentów w edukacji formalnej. Osoby w wieku 25-69 lat w większości są już aktywne na rynku pracy i częściej uczestniczą w mniej obciążającej czasowo nauce w formie wieczorowej, zaocznej lub niestacjonarnej, jak również w szerszym zakresie korzystają z krótszych programów edukacyjnych, w tym ze studiów podyplomowych.

Nauce w systemie formalnym często towarzyszył udział w innych formach uczenia się, tj. w edukacji pozaformalnej i uczeniu się nieformalnym. Obok kształcenia w szkole czy na studiach, osoby dorosłe chętnie korzystały jednocześnie z kursów, szkoleń i lekcji prywatnych, a także uczyły się samodzielnie lub korzystały z pomocy współpracowników, przełożonych w pracy lub kolegów, przyjaciół i członków rodziny w życiu prywatnym.

Tablica 11. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i jednocześnie uczące się w systemie pozaformalnym i nieformalnym według liczby działań edukacyjnych edukacji pozaformalnej, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

Wyszczególnienie	Uczestniczące w edukacji pozaformalnej				Uczestniczące w uczeniu się nieformalnym
	ogółem	w tym w liczbie działań edukacyjnych			
		1	2	3 i więcej	
	w ogólnej liczbie osób uczestniczących w edukacji formalnej danej płci i danego miejsca zamieszkania w %				
Ogółem	24,4	16,4	5,8	2,3^v	85,7
mężczyźni	22,6	17,2	3,7 ^v	•	86,6
kobiety	25,7	15,8	7,2 ^v	2,7 ^v	85,1
Miasta	22,9	14,8	5,9 ^v	2,2 ^v	86,8
Wieś	26,6	18,7	5,5 ^v	•	85,3

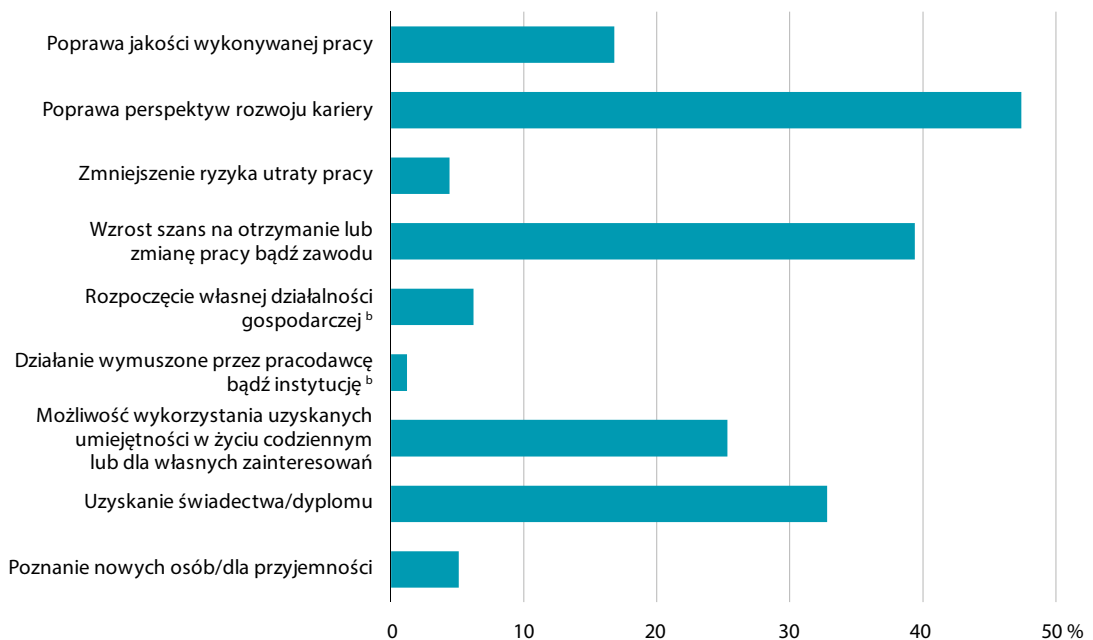
Prawie co czwarty respondent uczestniczący w edukacji formalnej deklarował również udział w pozaformalnych działaniach edukacyjnych. Uczestnictwo w jednym takim działaniu zadeklarowało 16,4%, w dwóch – 5,8%, a w trzech i więcej – 2,3% osób uczących się w szkole lub na studiach. Kobiety (25,7%) i mieszkańcy wsi (26,6%) chętniej w ten sposób uzupełniały oraz poszerzały wiedzę i umiejętności zdobywane poprzez kształcenie w systemie formalnym, niż mężczyźni (22,6%) i osoby mieszkające w miastach (22,9%). Należy również zauważyć, że kobiety uczestniczące w edukacji formalnej częściej (9,9%) niż mężczyźni podejmowały większą liczbę działań edukacyjnych (dwa lub więcej) w ramach edukacji pozaformalnej. Zdecydowanie najchętniej osoby uczące się w systemie formalnym uzupełniały lub zdobywały nową wiedzę i umiejętności samodzielnie poza zorganizowanymi formami kształcenia i szkolenia. Ponad 85% respondentów uczestniczących w edukacji formalnej deklarowało udział również w nieformalnych działaniach edukacyjnych. Mężczyźni (86,6%) i mieszkańcy miast (86,8%) chętniej w ten sposób uzupełniali oraz poszerzali wiedzę i umiejętności zdobywane poprzez kształcenie w systemie formalnym niż kobiety (85,1%) i osoby mieszkające na wsi (85,3%).

3.5. Powody podjęcia kształcenia, charakterystyka procesu uczenia się oraz sposoby finansowania edukacji formalnej

3.5. Reasons for participating in education, characteristics of the learning process and sources of financing formal education

Najistotniejszymi powodami podjęcia edukacji formalnej były poprawa perspektyw rozwoju kariery (wskazywana przez 47,4% uczestników jako jeden z powodów, w tym przez 29,3% jako najważniejszy powód), wzrost szans na otrzymanie lub zmianę pracy bądź zawodu (odpowiednio przez 39,4%, w tym 26,3%) oraz uzyskanie świadectwa/dyplomu (odpowiednio przez 32,8%, w tym 17,5%). Dominowały więc motywy dotyczące oczekiwań i aspiracji młodego pokolenia związanych z wejściem na rynek pracy po ukończeniu szkoły lub studiów. Poprawa jakości wykonywanej pracy nie miała tak istotnego znaczenia dla uczestników edukacji formalnej (wskazało ją 16,8%, w tym 8,0% jako najważniejszy powód uczestnictwa w kształceniu), jak dla osób biorących udział w edukacji pozaformalnej, dla których był to zdecydowanie najważniejszy czynnik skłaniający do podjęcia nauki. Jest to związane ze strukturą wiekową osób dorosłych uczestniczących w edukacji formalnej, gdzie prawie dwie trzecie to osoby młode, dla których w dużej większości nauka w szkole lub na studiach jest najważniejszą aktywnością w życiu. Dla jednej czwartej uczestników tej formy uczenia się atrakcyjna okazała się również możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym lub dla własnych zainteresowań, w tym dla 12,5% był to najważniejszy powód podjęcia kształcenia.

Wykres 22. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według powodów podjęcia kształcenia^a w 2022 r.

a Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Nauka na odległość z wykorzystaniem Internetu staje się coraz popularniejszą metodą zdobywania wiedzy i umiejętności stosowaną w różnych formach uczenia się, w tym w edukacji formalnej. Internet jest również coraz powszechniej stosowanym narzędziem wspomagającym sam proces kształcenia. Umożliwia on korzystanie z materiałów edukacyjnych dostępnych w sieci i łatwiejszy kontakt między nauczycielami a uczniami lub studentami oraz między samymi uczniami (studentami). Wyniki badania „Uczenie się osób dorosłych” skłaniają do wniosku, że stosowanie w edukacji formalnej metody nauczania na odległość, głównie z wykorzystaniem Internetu, nie jest w Polsce powszechne. Edukacja formalna (szczególnie w szkołach dla młodzieży i na studiach stacjonarnych) powinna opierać się o metody kształcenia związane z nauką na miejscu w klasie, w warsztacie lub sali wykładowej. Należy również zwrócić uwagę, że w 2022 r., po okresie pandemii, powrócono już w szkołach i na uczelniach do nauki stacjonarnej. Niemniej jednak Internet na dobre wkroczył jako metoda kształcenia również do edukacji formalnej. Jedynie co czwarta osoba (28,7%) uczestnicząca w tej formie uczenia się stwierdziła, że zajęcia odbywały się wyłącznie w formie tradycyjnej, na miejscu. Kobiety (20,5%) i mieszkańcy miast (19,2%) częściej wymieniali naukę „online” jako wyłączną lub główną metodę kształcenia niż mężczyźni (14,4%) i osoby mieszkające na wsi (16,0%). Internet umożliwia również udostępnianie materiałów dydaktycznych oraz kontakty z nauczycielami lub wykładowcami, oraz innymi uczestnikami zajęć w sprawach merytorycznych bezpośrednio związanych z nauczaniem zagadnieniami. Badanie pozwoliło uzyskać informacje na temat częstotliwości wykorzystania Internetu do takich celów. Najchętniej kontaktowano się przez Internet z innymi uczniami lub studentami w sprawach merytorycznych bezpośrednio związanych z nauczaniem zagadnieniami, a także udostępniano materiały dydaktyczne. Odpowiedź „często” zanotowano odpowiednio u 52,6% i 50,6% respondentów uczestniczących w edukacji formalnej. Rzadziej natomiast kontaktowano się z nauczycielami lub wykładowcami w sprawach merytorycznych. W tym przypadku najczęściej pojawiała się odpowiedź „czasami” – u 44,8% uczestników edukacji formalnej.

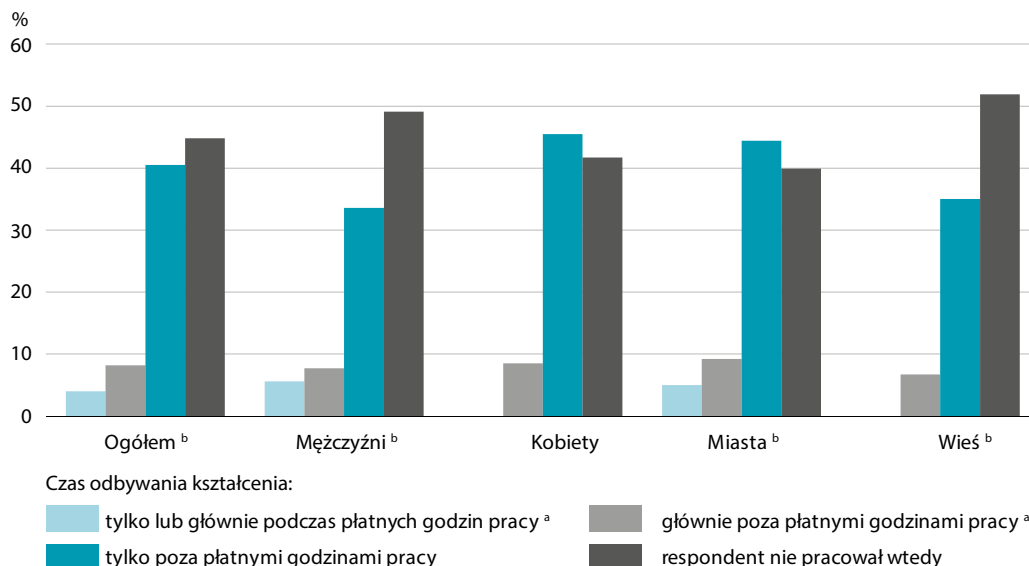
Tablica 12. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według metody kształcenia, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w %				
Metoda nauki:					
wyłącznie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online)	6,6	4,0 ^v	8,5	6,7 ^v	6,4 ^v
głównie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online)	11,3	10,4 ^v	12,0	12,5	9,6 ^v
głównie w formie tradycyjnej, na miejscu	52,8	54,6	51,5	55,7	48,8
wyłącznie w formie tradycyjnej, na miejscu	28,7	29,9	27,7	24,6	34,6

^a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Wyniki badania wskazują, że nieco ponad połowa (52,7%) dorosłych uczestników edukacji formalnej, w różny sposób godziła naukę z pracą i uczyli się zarówno podczas, jak i poza płatnymi godzinami pracy. Mogły to być zarówno osoby, dla których praca zawodowa jest podstawową aktywnością w życiu, jak również respondenci uważający, że są głównie uczniami lub studentami. Określenie głównego statusu na rynku pracy podczas kształcenia polegało na wyborze między osobą pracującą a niepracującą (np. uczącą się) i dokonywano go w oparciu o subiektywne odczucia respondenta. Analiza danych dotyczących nauki w czasie lub poza czasem pracy ma jednak przede wszystkim na celu określenie, w jakim stopniu aktywność edukacyjna była wspierana przez pracodawcę. W świetle wyników badania należy zauważyć, że skala tego rodzaju wsparcia nie była duża. Mniej niż 5% respondentów uczestniczących w edukacji formalnej stwierdziło, że ich zajęcia odbywały się tylko lub głównie podczas płatnych godzin pracy, a 8,2% raportowało, że podczas pracy uczyło się w mniejszym wymiarze (tj. głównie poza płatnymi godzinami pracy). Respondentów, którzy kształcili się poza godzinami pracy było blisko czterokrotnie więcej (40,5%), a największą grupę stanowiły osoby niepracujące (44,8%). Więcej mężczyzn (13,3%) i mieszkańców miast (14,2%) mogło liczyć na pewne ułatwienia pozwalające pogodzić czas nauki z pracą zawodową niż kobiet (11,3%) i mieszkańców wsi.

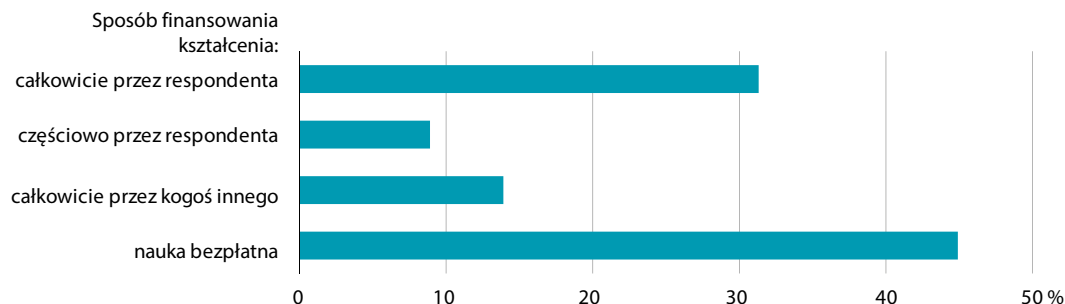
Wykres 23. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według związku czasu i miejsca nauki, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”. b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Ponad połowa osób dorosłych uczestniczących w edukacji formalnej (58,8%) nie poniosła żadnych wydatków związanych ze swoją nauką, w tym 44,9% stwierdziło, że była ona bezpłatna. Wyniki badania „Uczenie się osób dorosłych” potwierdzają, że osoby dorosłe w szerokim zakresie korzystają z zagwarantowanego w Konstytucji RP prawa dostępu do powszechnej i bezpłatnej edukacji. W Polsce szkolnictwo publiczne jest darmowe na każdym szczeblu kształcenia - od przedszkola do szkoły wyższej. Znaczny udział kształcących się respondentów stwierdził, że całkowicie sfinansował swoją edukację (31,3%) lub partycypował w jej kosztach (8,9%).

Wykres 24. Osoby wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według sposobu finansowania kształcenia^a w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Osoby prywatne, w tym najczęściej członkowie gospodarstwa domowego, jak również krewni, koledzy, przyjaciele i inne prywatne osoby, byli najczęściej wymieniani wśród osób, które całkowicie lub częściowo pokrywały koszty edukacji formalnej uczestnika badania. Partycypowali oni w kosztach 61,9% osób uczących się, którzy nie finansowali swojej nauki osobiście. Również pracodawcy wnosili pewien wkład finansowy w edukację formalną osób dorosłych. Finansowali lub współfinansowali oni naukę 26,7% osób, które nie pokrywały kosztów swojej nauki. Niewiele ponad 5% wszystkich uczestników kształcenia formalnego stwierdziło, że całość lub część kosztów ponosił pracodawca.

3.6. Stopień wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności oraz korzyści z podejmowania edukacji formalnej

3.6. Use of skills and knowledge acquired and outcomes of formal education

Ponad jedna czwarta respondentów w wieku 18-69 lat (28,5%) oceniła, że w momencie wywiadu w znacznym stopniu wykorzystywała wiedzę i umiejętności zdobyte w wyniku kształcenia. Jednak zdecydowanie większy udział uczestników edukacji formalnej (41,0%) nie odniósł z niej żadnych korzyści do chwili przeprowadzenia wywiadu lub były one niewielkie. Najwyższy stopień wykorzystania nabytej wiedzy charakteryzował najstarszych respondentów w wieku 45 lat i więcej. Ponad połowa z nich określała go jako „znaczną”, podczas gdy wśród osób w wieku 18-24 lata udział ten wyniósł zaledwie 21,6%. Wskazuje to na fakt, że większość najmłodszych uczestników edukacji formalnej nie zdążyła w pełni spożytkować już nabytej wiedzy lub że jest ona jeszcze niewystarczająca.

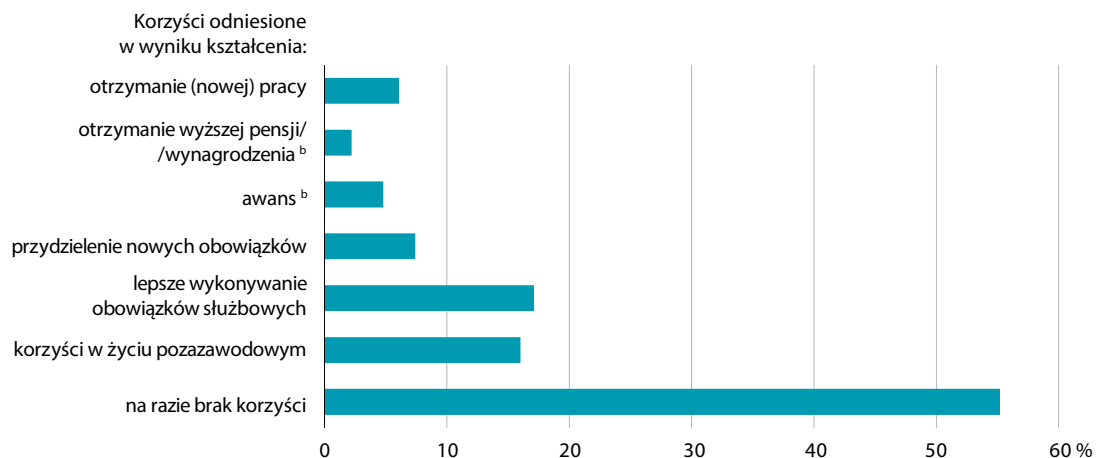
Tablica 13. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy lub umiejętności i wieku ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym według wieku						
		18-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50 lat i więcej
	w %							
Znaczący	28,5	21,6	40,2 ^v	28,6 ^v	40,3 ^v	42,2 ^v	50,5 ^v	56,7 ^v
Wystarczający	28,4	28,7	27,6 ^v	42,0 ^v	•	30,0 ^v	19,4 ^v	•
Niewielki lub zerowy	41,0	46,5	31,7 ^v	29,4 ^v	37,7 ^v	27,8 ^v	•	•

^a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Poprawa perspektyw rozwoju kariery, wzrost szans na otrzymanie lub zmiana pracy lub zawodu były zdecydowanie najczęściej wymienianymi powodami do podjęcia edukacji formalnej. Kojarzyć je należy z oczekiwaniami i aspiracjami młodego pokolenia związanymi z wejściem na rynek pracy po ukończeniu szkoły lub studiów. Wyniki badania wskazują, że w większości nie zostały one jeszcze zaspokojone. Otrzymanie (nowej) pracy, jako korzyść ze swojego kształcenia, zgłosiło zaledwie 6,1% uczestników edukacji formalnej, w tym 4,8% jako najważniejszą. Brak jakichkolwiek bieżących korzyści (w momencie wywiadu) raportowała ponad połowa kształcących się osób (55,2%), w tym aż 65,1% wśród osób najmłodszych w wieku 18-24 lata, podczas gdy dla osób starszych (25-69 lat) był znacznie niższy i wyniósł 36,5%. Ma to zapewne związek ze specyfiką edukacji formalnej, która cechuje się na ogół długim cyklem kształcenia. Taki charakter mają z reguły działania edukacyjne w których uczestniczyli najmłodszy uczestnicy badania. Trwająca przez dłuższy okres czasu nauka w szkole czy na studiach nie pozwalała na osiągnięcie bieżących korzyści przed jej ukończeniem. Inny charakter miała edukacja starszych respondentów, którzy w szerszym zakresie korzystali z krótszych programów edukacyjnych, w tym studiów podyplomowych. Ich działania są z reguły podejmowane w odpowiedzi na szybko zmieniające się potrzeby i wymagania rynku pracy. Istotnym dla co szóstego respondenta powodem podjęcia edukacji formalnej była poprawa jakości wykonywanej pracy. Kolejną korzyścią osiągniętą z kształcenia było lepsze wykonywanie obowiązków służbowych (17,1%). Co ciekawe, istotną motywacją do podjęcia edukacji formalnej były nie tylko korzyści związane z pracą, lecz również możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym lub dla własnych zainteresowań. Korzyści w życiu pozazawodowym osiągnęło 16,0% uczestników edukacji formalnej, w tym dla 13,8% była ona najważniejsza.

Wykres 25. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej według korzyści^a odniesionych w wyniku kształcenia w 2022 r.

a Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Rozdział 4

Chapter 4

Uczestnictwo w edukacji pozaformalnej

Participation in non-formal education

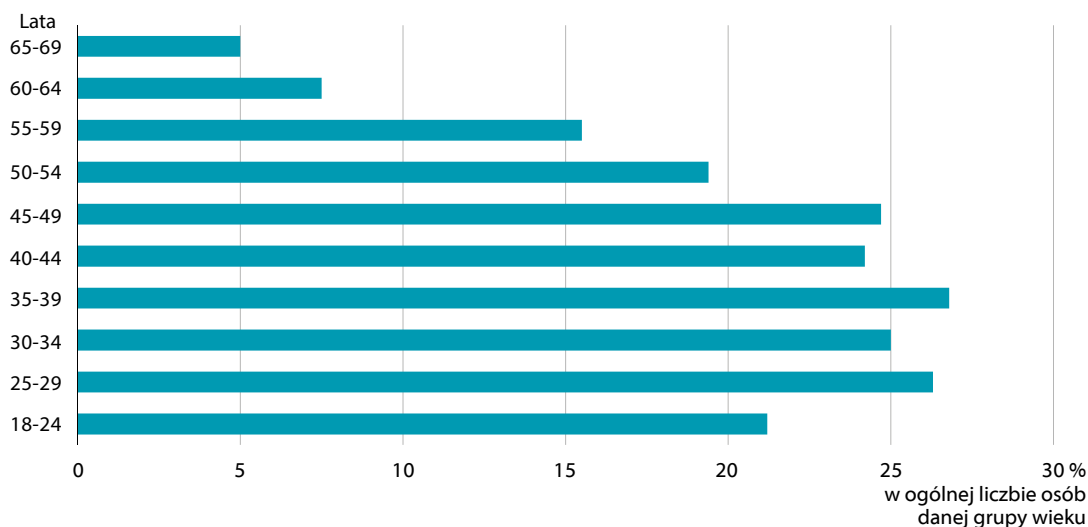
Uczenie się osób dorosłych w systemie pozaformalnym zyskuje obecnie na znaczeniu, gdyż ciągłe podnoszenie poziomu kwalifikacji i umiejętności staje się koniecznością w warunkach dynamicznie zmieniających się wymagań na rynku pracy powodowanych rozwojem nowoczesnych technologii. Edukacja podejmowana w ciągu całego życia zawodowego, w szczególności w trybie pozaformalnym, jest podstawowym czynnikiem poprawy jakości kapitału ludzkiego, który obecnie stanowi główny warunek rozwoju społeczno-ekonomicznego. Celem tej części publikacji jest zaprezentowanie wyników badania „Uczenie się osób dorosłych” w zakresie edukacji pozaformalnej osób w wieku 18-69 lat.

Zgodnie z założeniami metodologicznymi badania, ze wszystkich wymienionych przez respondenta działań edukacyjnych, maksymalnie pięć było odnotowywanych na formularzu badania wraz z pewnym ograniczonym zestawem informacji na ich temat. Pozwoliły one na dokonanie analizy edukacji pozaformalnej biorąc pod uwagę aspekt czasu, w którym odbywała się nauka (podczas czy poza płatnymi godzinami pracy). Maksymalnie dwa działania edukacyjne można było bardziej szczegółowo zbadać na dalszym etapie przeprowadzania wywiadu. Bazując na informacjach uzyskanych na podstawie jednego lub dwóch (jeśli respondent uczestniczył w więcej niż w jednej aktywności edukacyjnej) wybranych działaniach, omówione zostały pozostałe zagadnienia związane z edukacją pozaformalną. Dane na temat wydatków poniesionych przez respondenta, członka gospodarstwa domowego lub krewnego obejmują wszystkie koszty, niezależnie od tego czy dotyczą pierwszego czy drugiego działania edukacyjnego. Wszystkie informacje dotyczące przeciętnych kosztów edukacji pozaformalnej należy traktować z ostrożnością, ze względu na stosunkowo wysoki wskaźnik braku odpowiedzi na pytanie dotyczące wydatków poniesionych w związku z nauką lub szkoleniem. Respondenci mogli jednocześnie wskazać kilka powodów podjęcia lub korzyści płynących z edukacji pozaformalnej, a także wskazać jeden powód lub jedną korzyść, które uważali za najważniejsze.

4.1. Charakterystyka poziomu uczestnictwa w edukacji pozaformalnej według podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych

4.1. Level of participation in non-formal education by basic socio-demographic and economic characteristics

Spośród osób w wieku 18-69 lat 19,8% (4,9 mln) zadeklarowało, że w ciągu 12 miesięcy przed przeprowadzeniem wywiadu uczestniczyło w jakiegokolwiek formie edukacji pozaformalnej. Największą aktywność edukacyjną wykazały osoby w wieku 25-49 lat, gdzie ponad jedna czwarta z nich deklaruje udział w tej formie uczenia się. Różne działania edukacyjne podejmowane w ramach edukacji pozaformalnej szczególną popularnością cieszyły się u osób w wieku 35-39 lat (26,8%) oraz w wieku 25-29 lat (26,3%). Wśród najmłodszych respondentów (w wieku 18-24 lata) poziom uczestnictwa w tej formie uczenia się wyniósł 21,2%. Zaobserwować można systematyczny spadek aktywności edukacyjnej wraz z wiekiem respondentów – od 24,7% wśród uczestników w wieku 45-49 lat do 5,0% w wieku 65-69 lat.

Wykres 26. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku w 2022 r.

Kobiety częściej niż mężczyźni podejmowały naukę w formie edukacji pozaformalnej (20,8% kobiet wobec 18,7% mężczyzn). Mężczyźni w wieku 18-29 lat chętniej niż kobiety w analogicznej grupie wiekowej podejmowali tę formę uczenia się. Wśród starszej części badanej populacji, obejmującej osoby w wieku 30-59 lat, kobiety okazały się bardziej aktywne w sferze edukacji pozaformalnej. W szczególności dotyczyło to kobiet w wieku 40-44 lata. Wskaźnik ich uczestnictwa w edukacji pozaformalnej był o 11,8 p.proc. wyższy niż dla mężczyzn w tej samej grupie wiekowej.

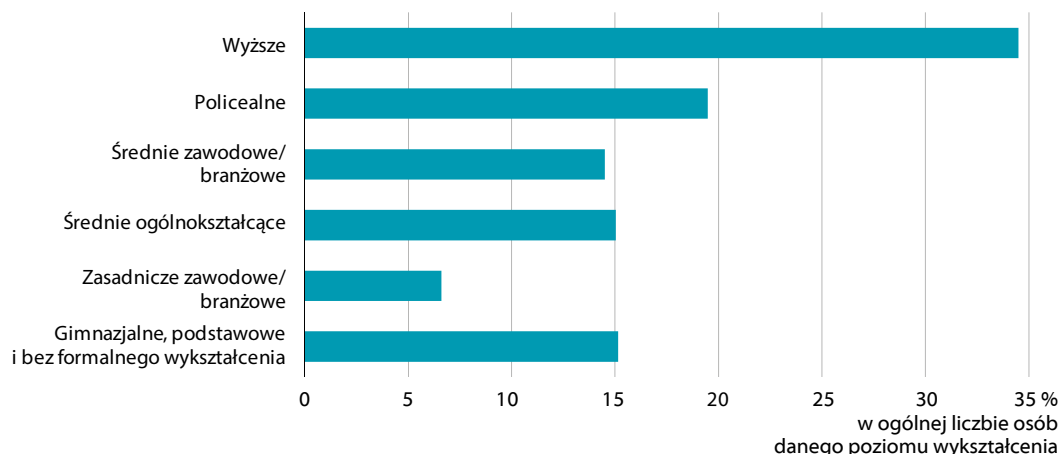
Więcej mieszkańców miast (21,4%) niż osób mieszkających na wsi (17,4%) oraz osób pracujących (25,7%) niż biernych zawodowo (8,3%) uczestniczyło w edukacji pozaformalnej.

Tablica 14. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Poziom uczestnictwa w edukacji pozaformalnej						
		ogółem	mężczyźni	kobiety	miasta	wieś	pracujący	bierni zawodowo
		w ogólnej liczbie osób danej grupy wiekowej w %						
Ogółem	4917	19,8	18,7	20,8	21,4	17,4	25,7	8,3
18-24 lata	513	21,2	21,7	20,7	19,6	23,0	19,2	24,2
25-29	546	26,3	28,3	24,3	26,4	26,2	27,4	•
30-34	623	25,0	22,2	28,0	28,2	19,8	28,5	•
35-39	775	26,8	26,2	27,2	28,5	24,2	29,7	•
40-44	710	24,2	18,4	30,2	28,1	18,1	26,5	•
45-49	675	24,7	21,1	28,3	27,0	21,4	28,2	•
50-54	442	19,4	18,4	20,6	22,8	14,8	22,5	•
55-59	329	15,5	14,2	16,8	16,0	14,8	21,4	•
60-64	178	7,5	9,8	5,4	8,2	6,6	19,4	1,6 ^v
65-69 lat	126	5,0	2,4 ^v	6,9 ^v	6,5	•	8,8 ^v	4,8

W edukacji pozaformalnej najczęściej brali udział respondenci z wykształceniem wyższym (34,5%) oraz policealnym (19,5%), natomiast najmniejszą aktywność wykazywały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (6,6%).

Wykres 27. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu wykształcenia w 2022 r.

Kobiety z wyższym wykształceniem uczyły się chętniej w ramach edukacji pozaformalnej niż mężczyźni (poziom uczestnictwa kobiet był wyższy o 4,5 p.proc.). Podobne zjawisko zaobserwowano wśród osób z wykształceniem policealnym (udział kobiet był wyższy niż mężczyzn o 7,3 p.proc.) Inną prawidłowość zaobserwowano wśród respondentów sklasyfikowanych na niższych poziomach ukończonej edukacji. W tej grupie osób mężczyźni częściej niż kobiety uczestniczyli w edukacji pozaformalnej. Sytuacja ta dotyczyła w szczególności osób z wykształceniem średnim zawodowym/branżowym, wśród których wskaźnik poziomu uczestnictwa mężczyzn był wyższy o 5,9 p.proc. niż kobiet. Jedynie wśród respondentów z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i bez formalnego wykształcenia udział kobiet uczestniczących w edukacji pozaformalnej był nieznacznie wyższy niż mężczyzn (o 0,7 p.proc.). Różnice dotyczące skali uczestnictwa w edukacji pozaformalnej na korzyść mieszkańców miast w porównaniu z mieszkańcami wsi widoczne były wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym/branżowym, podczas gdy odwrotne zjawisko zaobserwowano w przypadku respondentów, którzy osiągnęli pozostałe poziomy wykształcenia, a szczególnie dotyczyło to osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym lub bez formalnego wykształcenia. Pracujący zdecydowanie częściej niż bierni zawodowo uczestniczyli w edukacji pozaformalnej. Warto jednak odnotować, że wyjątek stanowiły osoby bierne zawodowo z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i bez formalnego wykształcenia, które zdecydowanie częściej wybierały tę formę uczenia się niż osoby określające się jako pracujący o tym samym poziomie wykształcenia. Poziom ich uczestnictwa był wyższy o 10,2 p.proc.

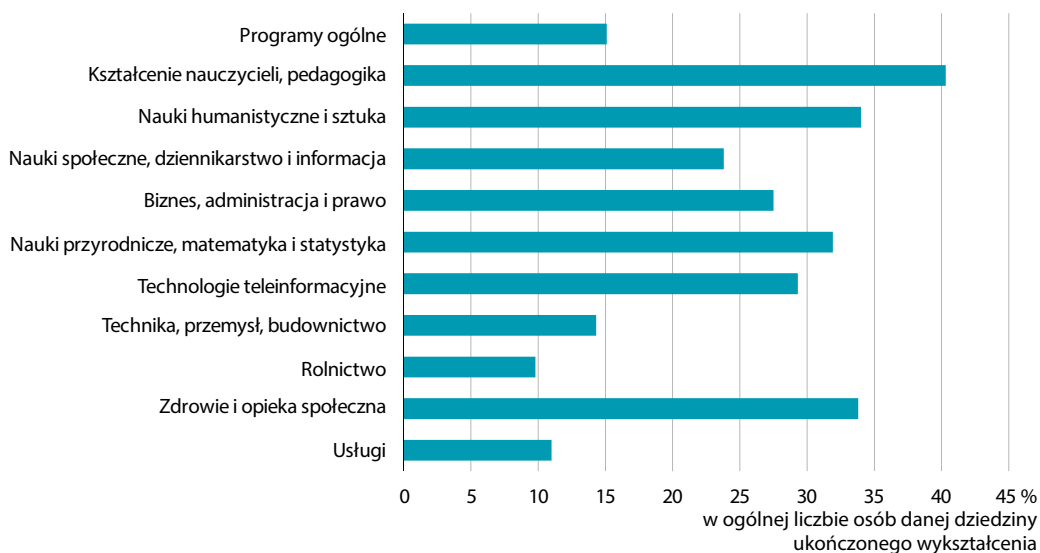
Tablica 15. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i statusu na rynku pracy w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem ^a w tys.	Poziom uczestnictwa w edukacji pozaformalnej						
		ogółem	mężczyźni	kobiety	miasta	wieś	pracujący	bierni zawodowo
		w ogólnej liczbie osób danego poziomu wykształcenia w %						
Ogółem	4917	19,8	18,7	20,8	21,4	17,4	25,7	8,3
Wyższe	2938	34,5	31,9	36,4	34,2	35,3	38,0	14,2
Policealne	150	19,5	14,3 ^v	21,6	22,4	14,8 ^v	22,9	•
Średnie zawodowe/ /branżowe	752	14,5	17,1	11,2	15,8	12,9	19,1	3,3 ^v
Średnie ogólnokształcące	441	15,0	16,0	14,3	14,9	15,3	20,1	9,9 ^v
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe	374	6,6	8,1	4,6 ^v	6,2	7,0	10,3	•
Gimnazjalne, podstawowe i bez formalnego wykształcenia	261	15,1	14,8	15,5	12,3	17,8	9,7	19,9

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Sz szczególnie wysoki poziom uczestnictwa w edukacji pozaformalnej osiągnęli respondenci z wykształceniem o profilu pedagogicznym (40,3%). Rodzaj ukończonej edukacji formalnej w dużym stopniu determinuje wykonywany zawód i stanowi potwierdzenie faktu, że istotną cechą zawodów nauczycielskich jest konieczność stałego rozwoju zawodowego, w tym gotowość do doksztalcania się. Wysoką aktywność edukacyjną wykazywały również osoby deklarujące wykształcenie związane z naukami humanistycznymi i sztuką (34,0%) oraz ze zdrowiem i opieką społeczną (33,8%). Najmniej aktywne w dziedzinie edukacji pozaformalnej były osoby o wykształceniu związanym z rolnictwem (9,8%) i usługami (11,0%). Kobiety ogólnie wykazywały nieco większą aktywność edukacyjną niż mężczyźni, a dotyczyło to w szczególności respondentek deklarujących wykształcenie w dziedzinie nauk humanistycznych i sztuki oraz nauk społecznych, dziennikarstwa i informacji. Ciągłe jeszcze widoczna była większa skala uczestnictwa w edukacji pozaformalnej mieszkańców miast w porównaniu z mieszkańcami wsi. Należy jednak zauważyć, że osoby mieszkające na wsi, które zdobyły wykształcenie: ogólne, pedagogiczne, w dziedzinie nauk przyrodniczych, matematyki i statystyki bądź usług, chętniej uczyły się niż mieszkańcy miast o podobnym profilu wykształcenia.

Wykres 28. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według dziedziny ukończonego wykształcenia^a w 2022 r.

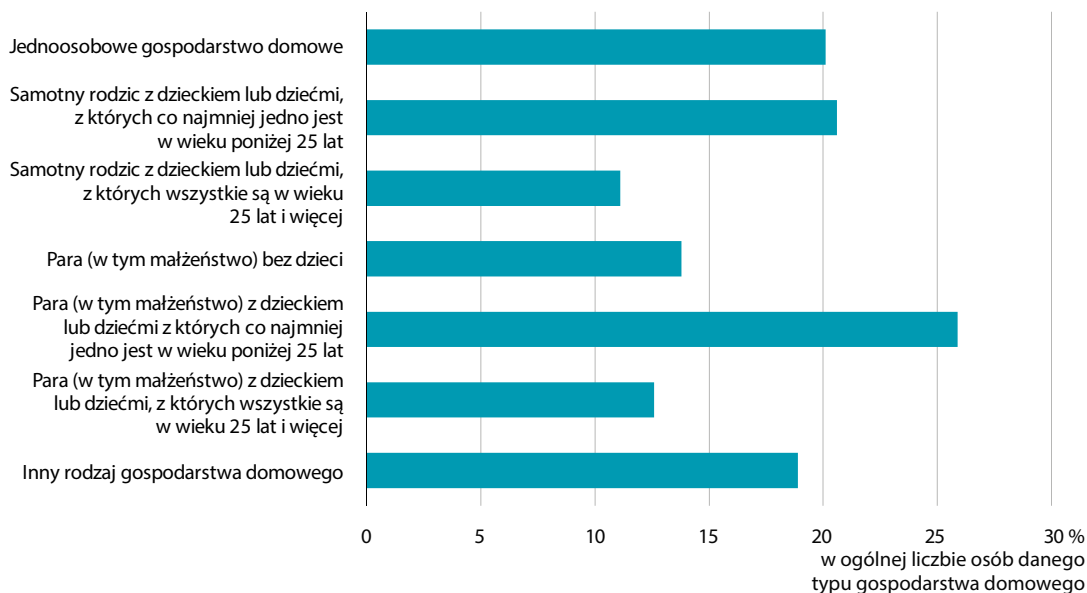
^a Osoby posiadające wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum lub bez formalnego wykształcenia nie podawały jego dziedziny.

Wyniki badania „Uczenie się osób dorosłych” pozwoliły również na analizę poziomu uczestnictwa w edukacji osób pracujących, z uwzględnieniem wykonywanego przez nich zawodu. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili różnego rodzaju specjaliści i oni też najczęściej deklarowali udział w tej formie uczenia się (44,4%). Niewielką aktywność edukacyjną wykazywali natomiast rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (5,8%^y) oraz pracownicy przy pracach prostych. Kobiety osiągnęły wyższy niż mężczyźni poziom uczestnictwa w edukacji pozaformalnej wśród przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (o 14,4 p.proc.), specjalistów (o 4,7 p.proc.), techników i innego średniego personelu (o 4,5 p.proc.) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 0,7 p.proc.). Mężczyźni reprezentujący pozostałe wielkie grupy zawodów, szczególnie robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, byli bardziej aktywni w dziedzinie edukacji pozaformalnej niż kobiety. Różnice dotyczące skali uczestnictwa w tej formie uczenia się na korzyść mieszkańców miast w porównaniu z mieszkańcami wsi widoczne były dla większości dużych grup zawodów. Wyjątek stanowili specjaliści oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, a także operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń zamieszkujący na wsi, dla których poziom aktywności edukacyjnej był wyższy niż osób deklarujących wykonywanie takich zawodów zamieszkujących w miastach (odpowiednio o: 7,4 p.proc., 4,1 p.proc. i 0,5 p.proc.).

Tablica 16. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku, płci, miejsca zamieszkania i zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w ogólnej liczbie osób danego zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy w %				
Ogółem	25,7	22,7	29,4	27,7	22,6
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	29,6	23,6	38,0	30,9	27,0
Specjaliści	44,4	41,7	46,4	42,5	49,9
Technicy i inny średni personel	30,5	28,5	33,0	31,7	28,6
Pracownicy biurowi	26,2	26,4	26,0	27,1	24,0 ^v
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	17,6	19,6	16,7	17,9	17,2
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	5,8 ^v	6,4 ^v	•	•	5,8 ^v
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14,9	15,3	11,7 ^v	12,7	16,8
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	14,1	14,0	14,7	13,9	14,4
Pracownicy przy pracach prostych	7,4 ^v	•	•	9,8 ^v	•
Pracownicy sił zbrojnych	27,6 ^v	29,0 ^v	•	•	•

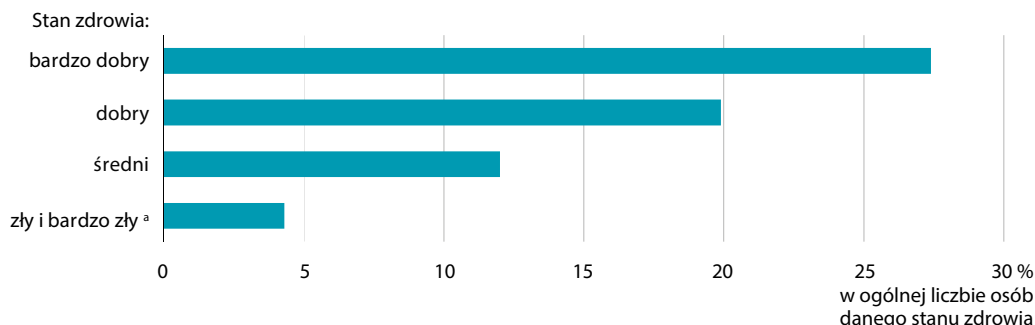
Wyniki badania pozwalają również na ocenę wpływu na poziom uczestnictwa osób dorosłych w edukacji pozaformalnej takich czynników społeczno-ekonomicznych jak: typ i dochody gospodarstwa domowego, w którym mieszka respondent oraz jego stan zdrowia.

Wykres 29. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według typu gospodarstwa domowego w 2022 r.

Największą aktywnością edukacyjną charakteryzowały się osoby żyjące w gospodarstwach domowych typu „para (w tym małżeństwo) z dzieckiem lub dziećmi, z których co najmniej jedno jest w wieku poniżej 25 lat” (25,9%) oraz typu „samotny rodzic z dzieckiem lub dziećmi, z których co najmniej jedno jest w wieku poniżej 25 lat” (20,6%), a także w jednoosobowych gospodarstwach domowych (20,1%). Najmniejszy udział osób uczących się wystąpił wśród respondentów zamieszkujących gospodarstwa domowe typu „samotny rodzic z dzieckiem lub dziećmi, z których wszystkie są w wieku 25 lat i więcej” (11,1%), typu „para (w tym małżeństwo) z dzieckiem lub dziećmi, z których wszystkie są w wieku 25 lat i więcej” (12,6%) oraz typu „para (w tym małżeństwo) bez dzieci (13,8%).

Poziom dochodu gospodarstwa domowego, był czynnikiem silnie wpływającym na aktywność osób dorosłych w zakresie edukacji pozaformalnej. Udział respondentów żyjących w gospodarstwach domowych dysponujących dochodem poniżej 2701 zł i uczestniczących w edukacji pozaformalnej był ponad trzykrotnie niższy niż członków gospodarstw domowych o dochodach powyżej 4286 zł.

Wykres 30. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według samooceny stanu zdrowia w 2022 r.

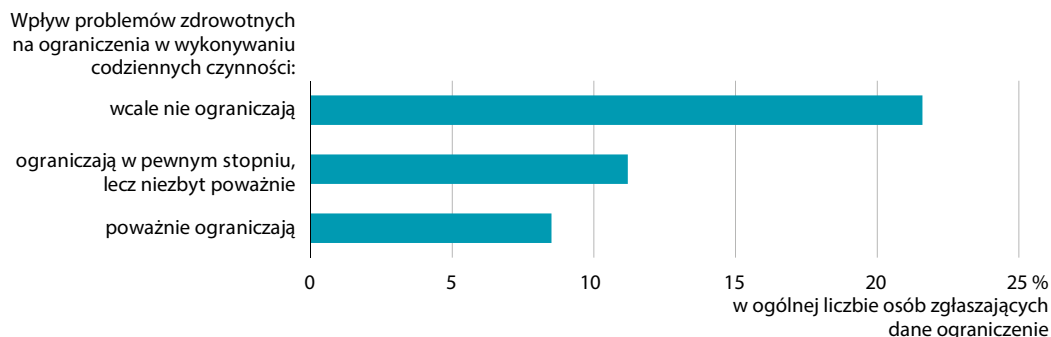

^a Dane obarczone dużym błędem losowym.

Stan zdrowia respondentów miał wyraźny wpływ na ich aktywność w dziedzinie edukacji pozaformalnej. Wśród osób oceniających swój stan zdrowia jako bardzo dobry 27,4% zdobywało lub uzupełniało wiedzę z wykorzystaniem tej formy uczenia się. Ich wskaźnik uczestnictwa był ponad sześciokrotnie wyższy niż osób, które określiły swój stan zdrowia jako zły lub bardzo zły.

Potwierdzenie zależności, że im lepszy stan zdrowia, tym osoby dorosłe częściej uczestniczą w edukacji pozaformalnej, można znaleźć również w wynikach analizy danych dotyczących stopnia w jakim problemy zdrowotne ograniczają wykonywanie przez respondentów zwykłych codziennych czynności. Jest to wskaźnik zastępczy pozwalający określić wpływ niepełnosprawności na aktywność edukacyjną osób dorosłych.

Wykres 31. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według samooceny wpływu problemów zdrowotnych na ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności w 2022 r.

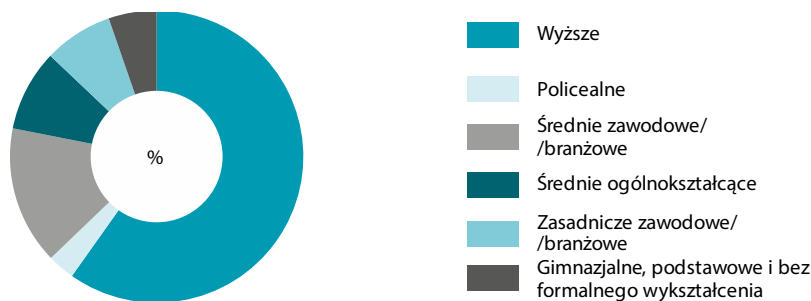
Osoby, które nie odczuwały żadnych ograniczeń związanych z problemami zdrowotnymi najaktywniej brały udział w edukacji pozaformalnej (21,6%). Ograniczenia w wykonywaniu codziennych czynności z powodów zdrowotnych miały wpływ na poziom uczestnictwa osób dorosłych w tej formie uczenia się – wśród osób borykających się z niezbyt poważnymi problemami zdrowotnymi wyniósł 11,2%, a w przypadku respondentów deklarujących poważne ograniczenia zdrowotne negatywnie wpływające na ich funkcjonowanie w życiu codziennym – 8,5%.

4.2. Struktura społeczno-demograficzna i ekonomiczna zbiorowości osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej

4.2. Socio-demographic and economic structure of the population participating in non-formal education

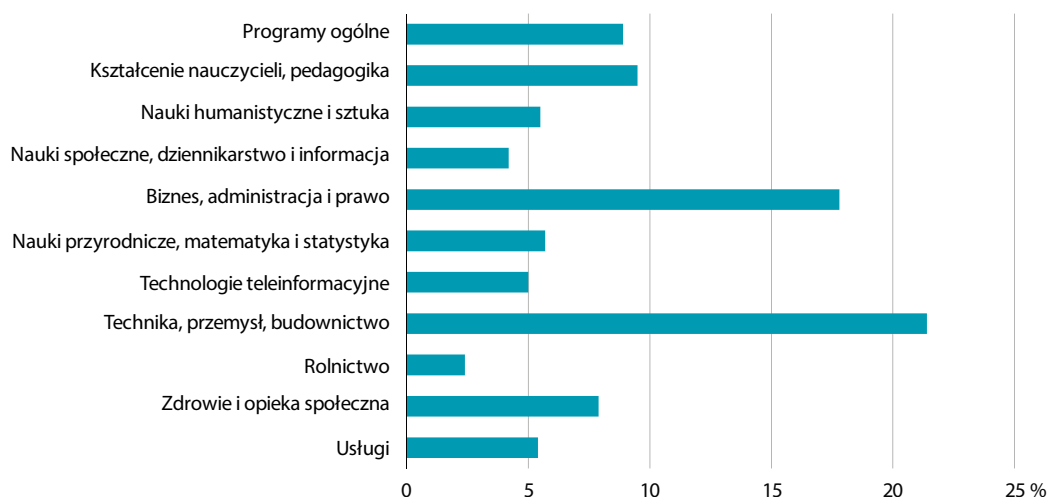
Analizując strukturę respondentów pod względem wykształcenia, miejsca zamieszkania oraz wieku i płci kształcących się w systemie pozaformalnym należy pamiętać, że jest ona w głównej mierze odzwierciedleniem cech społeczno-ekonomicznych całej zbiorowości objętej badaniem „Uczenie się osób dorosłych”.

Wykres 32. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według poziomu wykształcenia w 2022 r.

Największą grupę uczestników edukacji pozaformalnej stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (59,8%) oraz średnim zawodowym/branżowym (15,3%). Respondentów z wykształceniem średnim ogólnokształcącym było 9,0%, z zasadniczym zawodowym/branżowym – 7,6%, a z gimnazjalnym, podstawowym i bez formalnego wykształcenia – 5,3%. Najmniejszą grupę uczestników edukacji pozaformalnej stanowiły osoby z wykształceniem policealnym (3,0%).

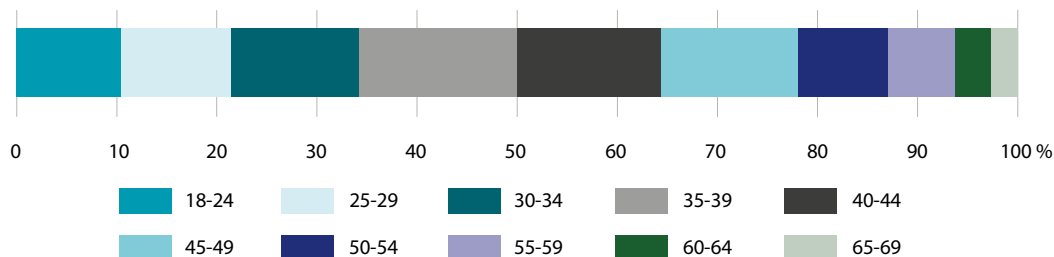
Wykres 33. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według dziedziny ukończonego wykształcenia^a w 2022 r.

^a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem” oraz osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i bez formalnego wykształcenia.

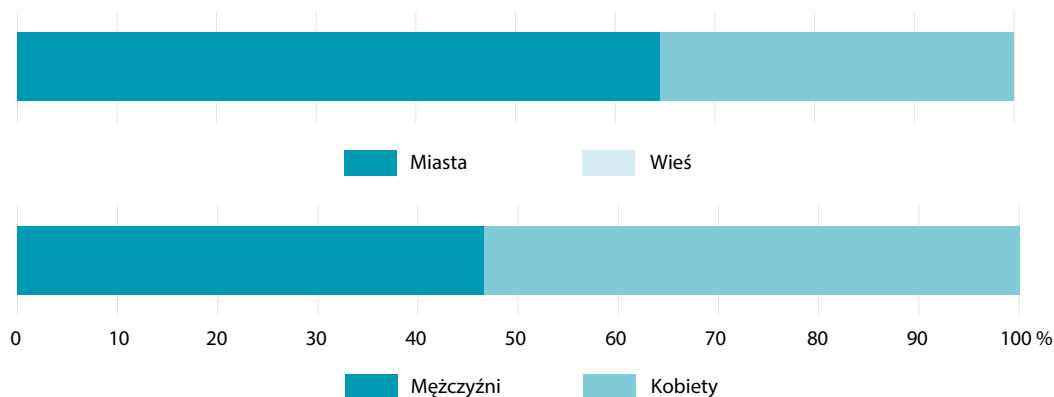
Wśród uczących się w systemie pozaformalnym dominowały osoby, które posiadały wykształcenie związane z techniką, przemysłem i budownictwem (21,4% ogólnej liczby uczestników edukacji pozaformalnej) oraz z biznesem, administracją i prawem (17,8%). Trzecią najliczniejszą zbiorowością biorącą udział w omawianej formie uczenia się stanowiły osoby z wykształceniem pedagogicznym (9,5%), które charakteryzowały się również najwyższą aktywnością edukacyjną. Najmniej licznie wśród uczestników edukacji pozaformalnej, reprezentowani byli respondenci z wykształceniem rolniczym (2,4%), którzy stanowili 4,6% badanej populacji i była to zbiorowość charakteryzująca się najniższym wskaźnikiem aktywności w zakresie edukacji pozaformalnej spośród wszystkich grup respondentów wyodrębnionych na podstawie dziedziny posiadanego wykształcenia.

Wykres 34. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według wieku w 2022 r.

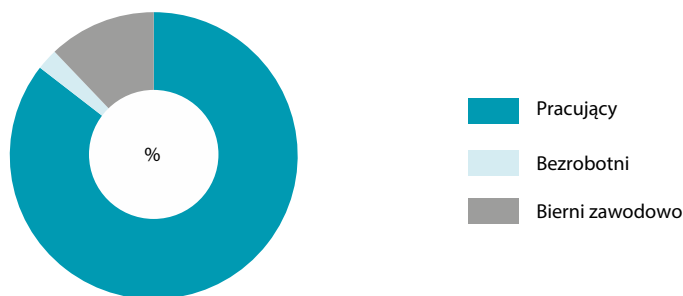
Ponad 55% uczestników edukacji pozaformalnej stanowiły osoby w wieku 30-49 lat, a liczba osób starszych biorących udział w tej formie uczenia się zmniejszała się wraz z wiekiem. Ich udział wyniósł od 9,0% dla osób w wieku 50-54 lata do 2,6% dla osób w wieku 65-69 lat. Zjawisko to spowodowane było zdecydowanie mniejszą aktywnością edukacyjną wśród osób starszych.

Wykres 35. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według miejsca zamieszkania i płci w 2022 r.

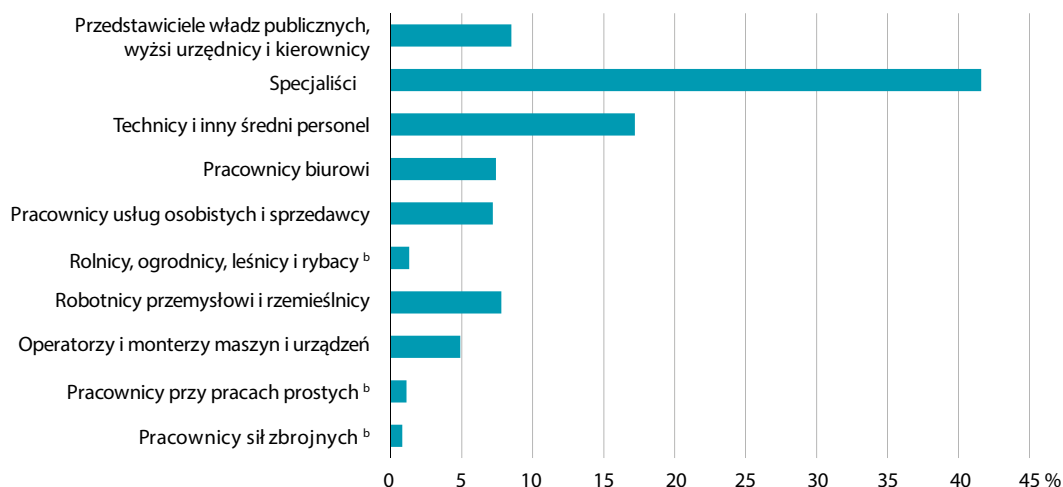
Wśród osób w wieku 18-69 lat uczestniczących w edukacji pozaformalnej przeważały kobiety (53,4%) oraz mieszkańcy miast (65,4%). Przyczyną tego zjawiska była zarówno ogólna struktura demograficzna całej badanej populacji, jak i większa aktywność edukacyjna kobiet niż mężczyzn oraz mieszkańców miast niż wsi.

Wykres 36. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według statusu na rynku pracy w 2022 r.

W systemie pozaformalnym kształcili się głównie osoby pracujące – 85,5% wobec 2,4% bezrobotnych i 12,1% biernych zawodowo. Pracujący byli grupą dominującą w całej populacji osób w wieku 18-69 lat (65,8%) oraz charakteryzowali się najwyższym wskaźnikiem uczestnictwa w edukacji pozaformalnej (25,7%), podczas gdy w przypadku osób bezrobotnych i biernych zawodowo udział ten nie przekraczał 10%.

Wykres 37. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy^a w 2022 r.

^a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”. ^b Dane obarczone dużym błędem losowym.

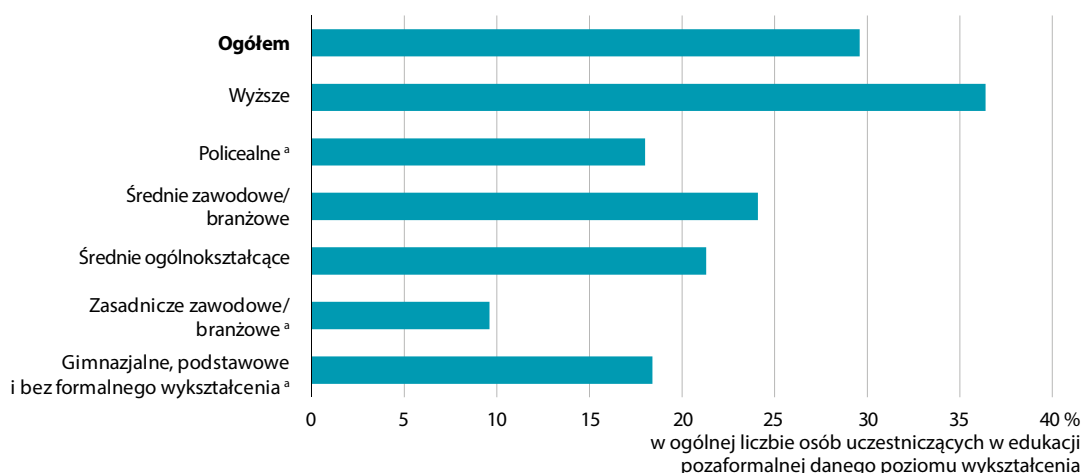
Wśród pracujących uczestników edukacji pozaformalnej dominowali przedstawiciele zawodów specjalistycznych (ponad 40%). Stanowili oni nie tylko największą zbiorowość w badanej populacji pracujących (24,1%), lecz również charakteryzowali się najwyższą aktywnością edukacyjną wśród wszystkich grup zawodowych.

4.3. Wymiar godzinowy oraz intensywność nauki i szkolenia w ramach edukacji pozaformalnej

4.3. Number of instruction hours and intensity of the non-formal learning activity

Edukacja w systemie pozaformalnym może przyjmować różne formy aktywności: kursy, w tym kursy on-line, seminaria, warsztaty, lekcje prywatne itp. Zdecydowana większość jej uczestników w wieku 18-69 lata (ponad 70%) podjęła w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie tylko jedno z wymienionych działań edukacyjnych. Poziom i profil wykształcenia respondentów warunkował intensywność podjętej nauki lub szkoleń. W dwóch lub więcej działaniach w zakresie edukacji pozaformalnej brało udział 36,4% wszystkich uczestników w wieku 18-69 lat z wykształceniem wyższym. Osoby z wykształceniem średnim o profilu zawodowym chętniej uczestniczyły w więcej niż jednym działaniu edukacyjnym (24,1% w porównaniu do respondentów będących absolwentami szkół średnich ogólnokształcących (21,3%).

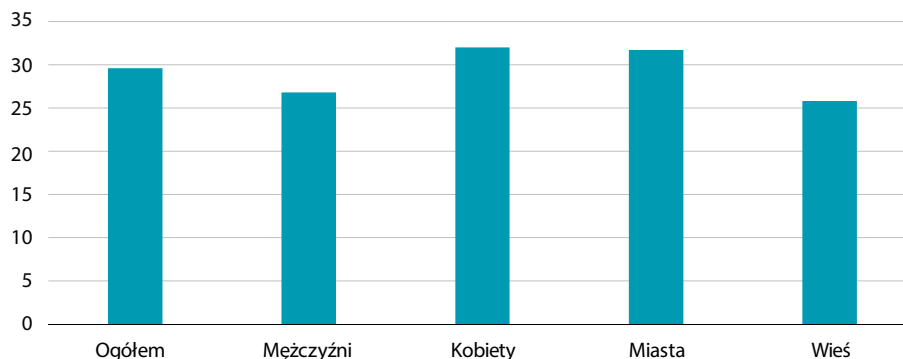
Wykres 38. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej biorące udział w co najmniej dwóch działaniach edukacyjnych według poziomu ukończonego wykształcenia w 2022 r.

Kobiety chętniej podejmowały większą liczbę inicjatyw edukacyjnych niż mężczyźni. Wśród respondentek uczestniczących w edukacji pozaformalnej 32,0% deklaroowało udział w co najmniej dwóch działaniach w tym zakresie, w porównaniu z 26,8% mężczyzn

Wykres 39. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej biorące udział w co najmniej dwóch działaniach edukacyjnych według płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

W ogólnej liczbie osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej danej płci i miejsca zamieszkania w %

Mieszkańcy miast (31,7%) częściej niż mieszkańcy wsi (25,8%) uczestniczyli w więcej niż jednym działaniu edukacyjnym.

Przeciętna liczba godzin poświęconych przez respondentów na pierwsze przeanalizowane w trakcie wywiadu działania edukacyjne w okresie 12 miesięcy przed przeprowadzeniem wywiadu, wyniosła 50 godz. i była nieznacznie większa u mężczyzn (51 godz.) niż u kobiet (50 godz.) oraz wśród mieszkańców miast (51 godz.) niż mieszkańców wsi (48 godz.). Na większą ilość czasu poświęconego na naukę i szkolenie przez mężczyzn w porównaniu do kobiet i mieszkańców miast w porównaniu do mieszkańców wsi, wskazują również wyniki dotyczące drugiego z analizowanych podczas wywiadu działań edukacyjnych. Na pierwsze działanie edukacyjne ponad 61% respondentów (na drugie ponad 76%) poświęciło łącznie do 24 godz., w tym aż 34,4% (46,3% w przypadku drugiego działania) uczestniczyło w działaniach, których czas nie przekroczył 8 godz. Mimo, że kobiety chętniej podejmowały większą liczbę inicjatyw edukacyjnych niż mężczyźni, to ogólny czas poświęcony przez nie na edukację pozaformalną był krótszy niż w przypadku mężczyzn. Kobiety podejmowały większą ilość inicjatyw edukacyjnych o krótszym cyklu nauki i szkolenia. Więcej kobiet niż mężczyzn uczestniczyło w działaniu edukacji pozaformalnej trwającym do 8 godz. (36,1% w przypadku pierwszego działania i 50,6% drugiego) niż mężczyzn (odpowiednio 32,4% i 40,5%).

Tablica 17. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby godzin poświęconych na działanie edukacyjne, przeciętnej liczby godzin nauki, płci i miejsca zamieszkania ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
Pierwsze działanie edukacyjne					
Przeciętna liczba godzin nauki	50	51	50	51	48
Liczba uczestników według liczby godzin poświęconych na naukę w %:					
1-8	34,4	32,4	36,1	33,1	36,9
9-24	26,9	25,7	28,0	27,1	26,7
25-40	11,3	14,0	8,9	12,4	9,2
41-80	11,2	12,4	10,1	12,4	8,8
81-160	8,4	7,2	9,5	7,7	9,7
161 i więcej	7,8	8,3	7,4	7,3	8,7
Drugie działanie edukacyjne					
Przeciętna liczba godzin nauki	41	48	37	44	33
Liczba uczestników według liczby godzin poświęconych na naukę w %:					
1-8	46,3	40,5	50,6	43,0	53,8
9-24	30,5	34,7	27,5	32,9	25,1
25-40	7,9	6,4 ^v	8,9 ^v	7,8	8,2 ^v
41-80	7,7	9,9 ^v	6,1 ^v	8,4	6,0 ^v
81 i więcej	7,6	8,5 ^v	6,9 ^v	7,9 ^v	•

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Dla prawie 41% osób pierwsze zbadane działanie edukacyjne motywowane pracą zawodową nie trwało dłużej niż 8 godz. (drugie działanie dla ponad 53%), natomiast inicjatywy edukacyjne podjęte z pozostałych powodów cechował z reguły dłuższy cykl kształcenia. Największa liczba osób uczyła się na kursie, szkoleniu lub lekcji prywatnej podjętej z motywów pozazawodowych trwającym od 9 do 24 godz. Działania edukacyjne związane głównie z pracą miały w dużej mierze charakter krótkich kursów (w tym kursów BHP) bądź innej formy doraźnego przeszkolenia pracowników, natomiast inicjatywy podjęte z powodów związanych z własnymi potrzebami i zainteresowaniami charakteryzowały się dłuższym czasem trwania nauki lub szkolenia.

Tablica 18. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według liczby godzin poświęconych na działanie edukacyjne i celu podjęcia nauki^a w 2022 r.

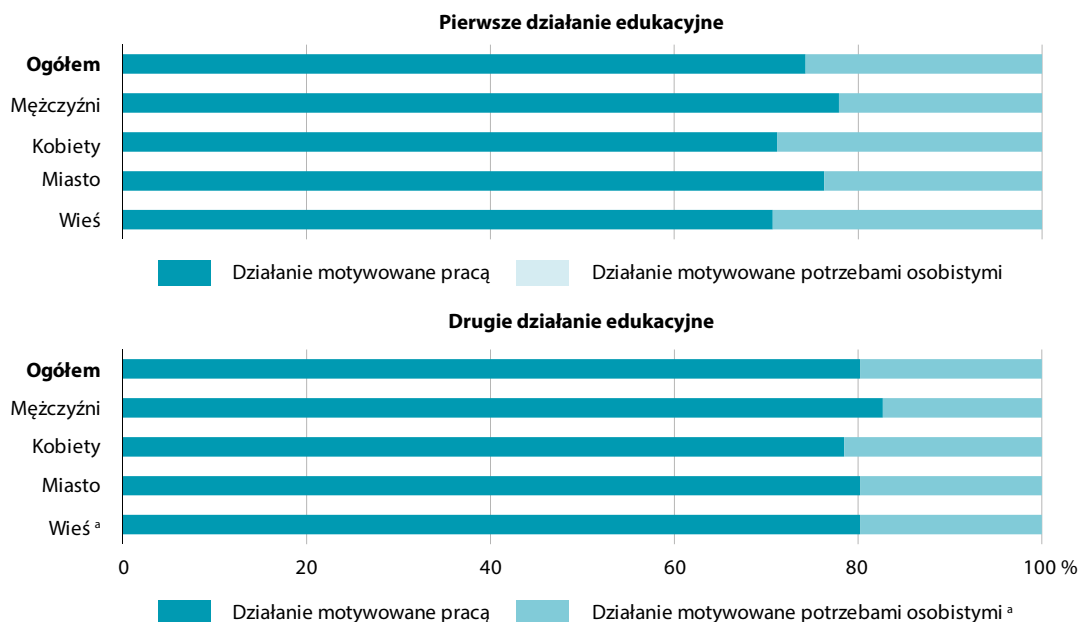
Wyszczególnienie	Działanie edukacyjne motywowane pracą	Działanie edukacyjne motywowane powodami osobistymi
	w %	
Pierwsze działanie edukacyjne		
Liczba uczestników według liczby godzin poświęconych na naukę:		
1-8	40,9	15,5
9-24	27,7	24,8
25-40	10,7	12,9
41-80	8,6	18,7
81-160	6,9	12,7
161 i więcej	5,2	15,4
Drugie działanie edukacyjne		
Liczba uczestników według liczby godzin poświęconych na naukę		
1-8	53,4	21,4 ^v
9-24	28,6	37,6
25-40	6,6	12,4 ^v
41-80	5,8	14,3 ^v
81 i więcej	5,6 ^v	14,3 ^v

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

4.4. Powody podjęcia i dziedzina edukacji pozaformalnej oraz charakterystyka procesu uczenia się

4.4. Reasons for participating in education, field of non-formal education and characteristics of the learning process

Uczestnictwo w szkoleniach i podejmowanie innych form edukacji pozaformalnej w głównej mierze miało związek z wykonywaną pracą (dla 74,3% osób uczestniczących w pierwszym i 80,2% w drugim działaniu edukacyjnym). Mężczyźni częściej swoją aktywność edukacyjną wiązali z pracą zawodową niż kobiety (77,9% w odniesieniu do pierwszego i 82,7% do drugiego działania edukacyjnego wobec odpowiednio 71,2% i 78,5% w przypadku kobiet). Również ten czynnik częściej motywował mieszkańców miast niż wsi do podjęcia edukacji pozaformalnej. Osoby mieszkające w miastach częściej wskazywały pierwsze analizowane działanie edukacyjne jako związane z pracą (76,3%) niż mieszkańcy wsi (70,7%). Wyniki badania wskazują również, że pewna część działań edukacyjnych mających związek z pracą podejmowana była z własnej inicjatywy respondentów (29,3% w przypadku pierwszego i 31,2% drugiego działania edukacyjnego). Niemniej jednak, większość tego rodzaju nauki i szkolenia podejmowano na skutek sugestii pracodawcy (39,2% pierwsze i 36,9% drugie działanie edukacyjne) lub były one przez niego narzucone (odpowiednio 29,4% i 31,2%).

Wykres 40. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według motywacji do podjęcia nauki, płci i miejsca zamieszkania w 2022 r.

^a Dane obarczone dużym błędem losowym.

Zdecydowanie najistotniejszym powodem podjęcia edukacji pozaformalnej była poprawa jakości wykonywanej pracy. Był on również najczęściej wymieniany w przypadku odpowiedzi dotyczącej zarówno pierwszego (54,2% respondentów), jak i drugiego działania edukacyjnego (60,5%). Poprawa jakości wykonywanej pracy była również najczęściej wskazywana jako główny powód podjęcia edukacji pozaformalnej (przez 44,0% w przypadku pierwszego i 52,1% drugiego analizowanego działania edukacyjnego). Ważna była również inna motywacja bezpośrednio związana z pracą i karierą zawodową respondentów, czyli poprawa perspektyw rozwoju kariery, wymieniana przez ok. 20% (w tym przez ok. 10% jako najważniejszy powód podjęcia nauki lub szkolenia). Wyniki badania wskazują, że jedna czwarta respondentów podjęła edukację pozaformalną, która nie była bezpośrednio związana z ich pracą zawodową. Odpowiedzi respondentów na szczegółowe pytania dotyczące powodów podjęcia nauki i szkolenia zdają się potwierdzać skalę tego zjawiska. Bardzo często wskazywali oni (jako drugi z kolei powód) na możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym lub dla własnych zainteresowań. Na tego rodzaju motywację wskazało 26,3% osób odnośnie pierwszego i 23,6% drugiego działania edukacyjnego, w tym jako główny powód odpowiednio 20,4% i 18,1%.

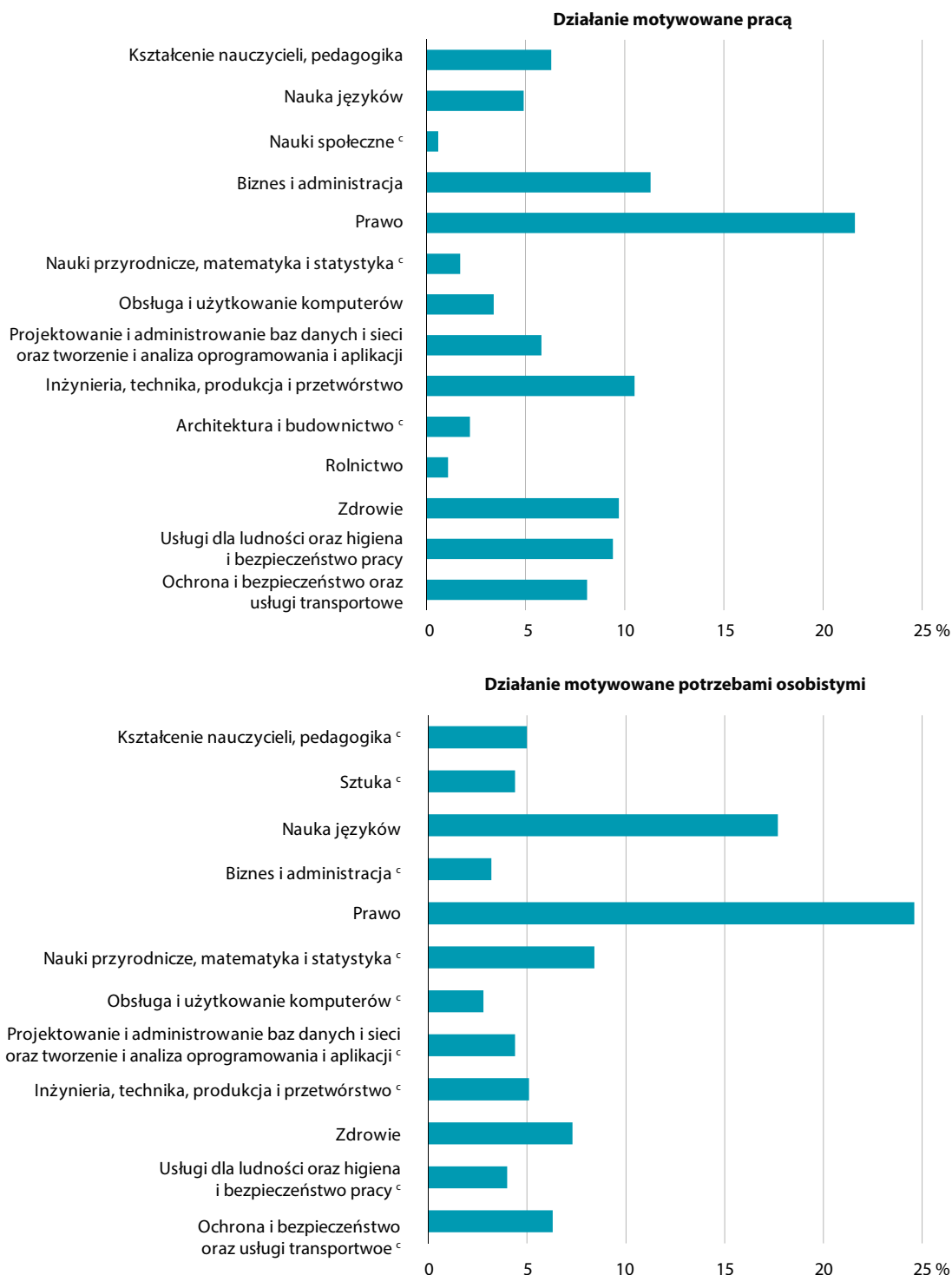
Wykres 41. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej^a według powodów^b podjęcia nauki w 2022 r.

a Na podstawie pierwszego losowo wybranego działania edukacyjnego. Patrz wyjaśnienie na stronie 62. b Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. c Dane obciążone dużym błędem losowym.

Wśród aktywności edukacyjnych motywowanych głównie przyczynami zawodowymi zdecydowanie najczęściej wybierane były działania dotyczące prawa (21,6%). Dużą popularnością (u ponad 10% uczestników edukacji pozaformalnej związanej z wykonywaną pracą) cieszyły się takie dziedziny kształcenia jak biznes i administracja oraz Inżynieria, technika, produkcja i przetwórstwo. Również zagadnienia prawne były ważne dla uczestników, którzy podjęli edukację pozaformalną w celu zaspokojenia własnych potrzeb i zainteresowań (24,6%). Respondenci chętnie podejmowali również naukę języków obcych (17,7%), a także tematykę związaną z naukami przyrodniczymi, matematyką i statystyką (8,4%) oraz zdrowiem (7,3%).

Wykres 42. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej^a według motywacji do podjęcia nauki i dziedziny kształcenia^b w 2022 r.

^a Na podstawie pierwszego losowo wybranego działania edukacyjnego. Patrz wyjaśnienie na stronie 62. ^b Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”. ^c Dane obciążone dużym błędem losowym.

Nauka na odległość z wykorzystaniem Internetu staje się coraz popularniejszą metodą uczenia się stosowaną w różnych formach zdobywania wiedzy i umiejętności, w tym w edukacji pozaformalnej. Internet jest również coraz powszechniej stosowanym narzędziem wspomagającym sam proces kształcenia. Umożliwia on korzystanie z materiałów edukacyjnych dostępnych w sieci i łatwiejszy kontakt między prowadzącymi a uczestnikami szkoleń lub lekcji oraz między samymi uczestnikami zajęć. Wyniki badania „Uczenie się osób dorosłych” skłaniają do wniosku, że metoda nauczania na odległość głównie z wykorzystaniem Internetu stała się w Polsce dość powszechnie wykorzystywana w edukacji pozaformalnej. Na pewno przyczynił się do tego okres pandemii, w którym z konieczności powszechnie zaczęto stosować zasady zdalnej nauki i pracy. Ponad jedna trzecia respondentów w wieku 18-69 lat deklaruje, że ich edukacja pozaformalna przebiegała wyłącznie lub głównie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online). Z tej metody uczenia się szczególnie często korzystały osoby z grupy wiekowej 25-49 lat (ponad 40%). Najmłodszy respondentów (w wieku 18-24 lata) korzystali głównie z tradycyjnej formy nauki (na miejscu). Prawie połowa z nich zadeklarowała, że ich zajęcia były zorganizowane w ten sposób. Internet umożliwia również udostępnianie materiałów szkoleniowych oraz kontakty z prowadzącymi lub innymi uczestnikami zajęć w sprawach merytorycznych bezpośrednio związanych z nauczaniem zagadnieniami. Badanie pozwoliło uzyskać informacje na temat częstotliwości wykorzystania Internetu do takich celów. Najchętniej udostępniano za pomocą Internetu materiały szkoleniowe. Odpowiedź „często” zanotowano u 37,7% respondentów w odniesieniu do pierwszego działania edukacyjnego, a 40,9% dotyczyło drugiego działania edukacyjnego. Rzadziej natomiast kontaktowano się z innymi uczestnikami i prowadzącymi przez Internet w sprawach związanych z nauką i szkoleniem. Odpowiedź „nigdy”, czyli brak kontaktu z innymi uczestnikami nauki lub szkolenia przez Internet, odnotowano u 49,1% respondentów w odniesieniu do pierwszego działania edukacyjnego i 47,6% do drugiego, natomiast w przypadku kontaktów z prowadzącymi było to odpowiednio 45,1% oraz 41,9%.

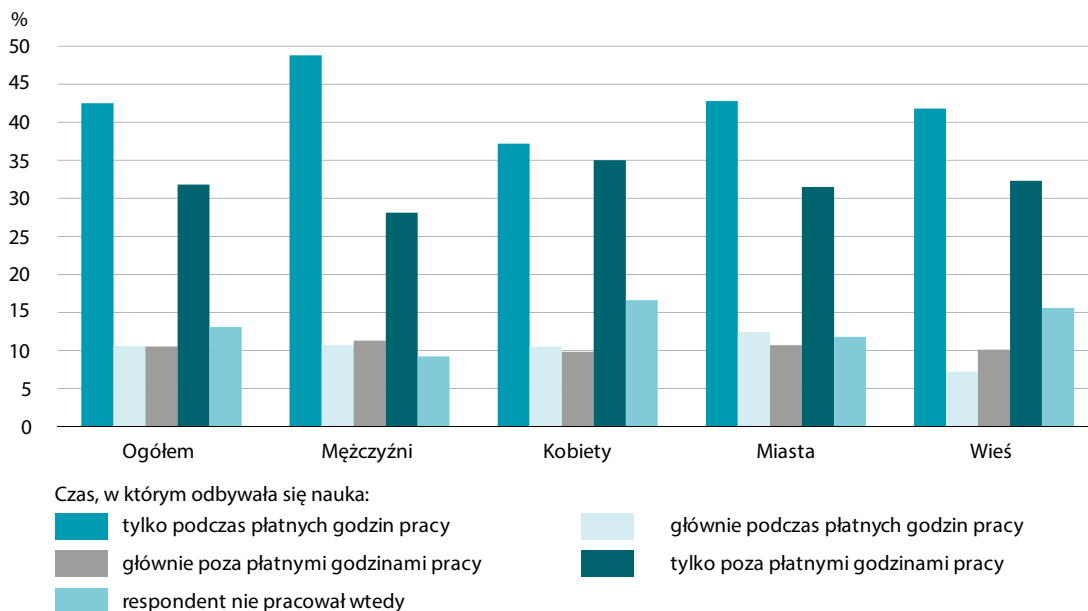
Tablica 19. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według metody nauki i wieku ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Według grup wieku		
		18-24 lata	25-49	50-69 lat
	w %			
Pierwsze działanie edukacyjne				
Metoda nauki:				
wyłącznie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online)	31,1	18,1 ^v	34,8	26,1
głównie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online)	5,7	•	6,3	5,9
głównie w formie tradycyjnej, na miejscu	30,2	29,2	29,4	33,2
wyłącznie w formie tradycyjnej, na miejscu	32,6	49,1 ^v	29,4	34,7
Drugie działanie edukacyjne				
Metoda nauki:				
wyłącznie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online)	39,0	•	40,8	38,0
głównie na odległość z wykorzystaniem Internetu (online)	6,3	•	7,1	•
głównie w formie tradycyjnej, na miejscu	28,0	•	28,6	28,1
wyłącznie w formie tradycyjnej, na miejscu	26,6	44,3 ^v	23,1	29,9

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Większość osób uczestniczących w edukacji pozaformalnej (53,1%) brała udział w działaniach edukacyjnych odbywających się wyłącznie lub głównie w czasie płatnych godzin pracy. Mając na względzie fakt, że 75,9% respondentów deklarowało, że uczyło się lub szkoliło w związku z wykonywaną pracą zawodową można stwierdzić, że część osób poświęcała na tę naukę czas wolny. Głównie lub wyłącznie w godzinach pracy uczyło się więcej mężczyzn (59,5%) niż kobiet (47,7%) oraz mieszkańców miast (55,2%) niż mieszkańców wsi (49,0%). Należy zauważyć, że podobna tendencja dotyczyła również związku nauki z pracą zawodową, gdzie w przypadku mężczyzn i mieszkańców miast praca zawodowa w większym stopniu motywowała do podjęcia edukacji.

Wykres 43. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według czasu, w którym odbywała się nauka oraz płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

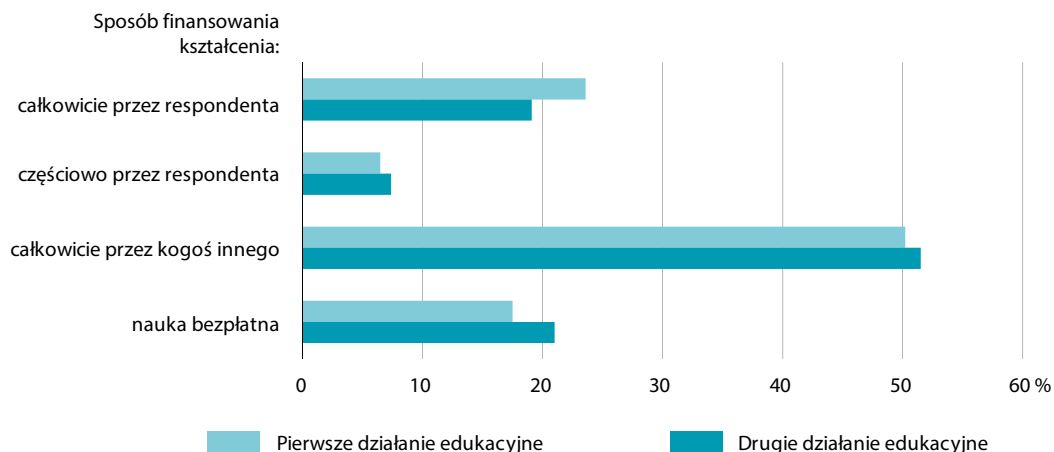
a Respondent mógł uczestniczyć w więcej niż jednym działaniu edukacyjnym.

4.5. Organizacyjne i finansowe aspekty edukacji pozaformalnej

4.5. Organisational and financial aspects of non-formal education

Wysokie koszty kursów, szkoleń i lekcji prywatnych są niewątpliwie jedną z istotnych barier ograniczających udział w edukacji pozaformalnej, w szczególności dla osób o niższych dochodach. Jednak należy podkreślić, że zaledwie jedna trzecia populacji uczestniczącej w tej formie uczenia się (30,1% w przypadku pierwszego i 26,5% drugiego działania edukacyjnego) osobiście ponosiła całkowite lub częściowe koszty związane z nauką lub szkoleniem. Zbliżony udział respondentów stwierdził, że nauka została podjęta głównie z powodów związanych z własnymi potrzebami i zainteresowaniami (25,7% w odniesieniu do pierwszego i 19,8% drugiego działania edukacyjnego). Osoby prywatne, w tym członkowie gospodarstwa domowego, krewni, koledzy, przyjaciele i inne prywatne osoby, sfinansowały 7,3% działań edukacyjnych, których kosztów nie pokrywał osobiście respondent w odniesieniu do pierwszego analizowanego działania edukacyjnego. Jednak w zdecydowanie największym stopniu edukacja pozaformalna była finansowana przez pracodawców bądź różnego rodzaju instytucje, w tym ze środków krajowych bądź funduszy europejskich. Natomiast ponad dwie trzecie osób uczestniczących w kursach, szkoleniach i lekcjach prywatnych twierdziła, że ich nauka była finansowana przez kogoś innego lub była bezpłatna.

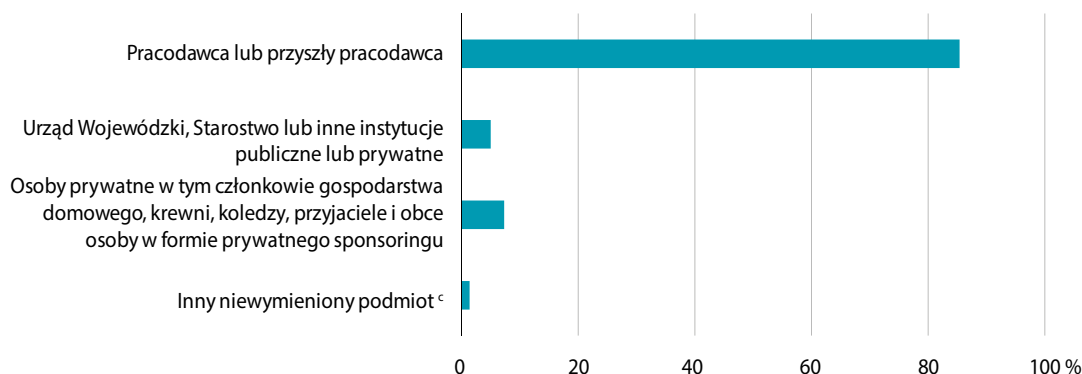
Wykres 44. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu finansowania nauki ^a w 2022 r.

^a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Pracodawcy lub przyszli pracodawcy byli zdecydowanie najczęściej wymieniani wśród podmiotów lub osób, które całkowicie lub częściowo pokrywały koszty edukacji pozaformalnej uczestników badania. Partycypowali oni w wydatkach dotyczących 85,4% (pierwsze działanie) i 87,2% (drugie działanie) działań edukacyjnych niefinansowanych osobiście przez respondenta. Takie podmioty jak urząd wojewódzki, starostwo powiatowe lub inne instytucje publiczne i prywatne nie stanowiły znaczącego źródła finansowania edukacji pozaformalnej. Ich udział nie przekraczał 5%. Jedna piąta uczestników badania stwierdził, że ich nauka była bezpłatna (17,5% w przypadku pierwszego i 21,0% drugiego działania edukacyjnego). Zgodnie z założeniami metodycznymi badania, należało zaakceptować taką odpowiedź opartą na subiektywnym odczuciu respondenta. Jeśli nie poniósł on żadnych kosztów związanych z kursem czy szkoleniem i nie znał źródła finansowania swojej nauki, mógł uważać że była ona bezpłatna. Należy przypuszczać, że tego rodzaju działania edukacyjne mają swoje źródło finansowania, przede wszystkim ze strony różnego rodzaju instytucji odpowiedzialnych za politykę związaną z uczeniem się przez całe życie.

Wykres 45. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej ^a niefinansowanej osobiście według podmiotu całkowicie lub częściowo pokrywającego koszty ^b w 2022 r.

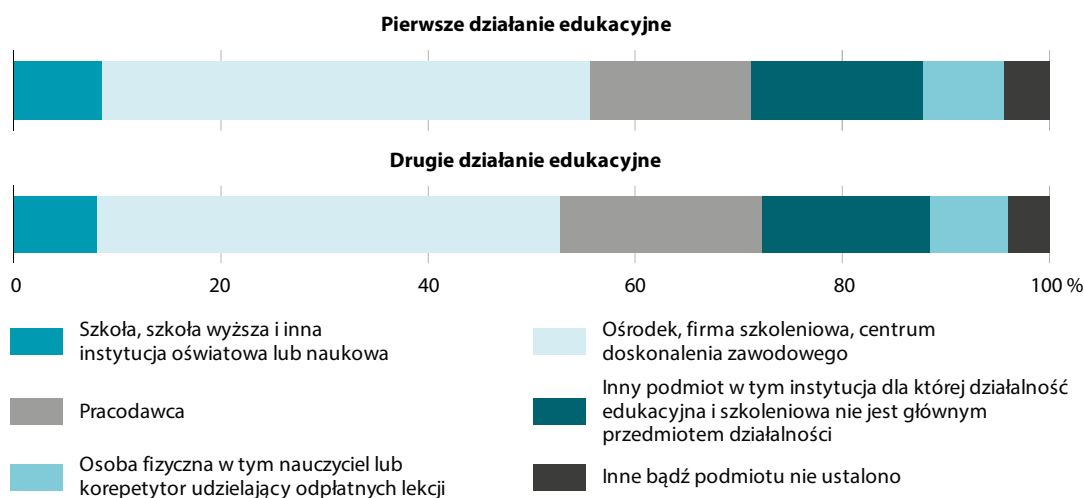
^a Na podstawie pierwszego losowo wybranego działania edukacyjnego. Patrz wyjaśnienie na stronie 62. ^b Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”. ^c Dane obciążone dużym błędem losowym.

Wyniki badania dotyczące poniesionych kosztów edukacji pozaformalnej oparte są na danych uzyskanych dla maksymalnie dwóch ze wszystkich działań edukacyjnych, w których respondent uczestniczył w ciągu dwunastu miesięcy przed wywiadem. Średnie wydatki na osobę wyniosły ok. 2 tys. zł, a przeciętne koszty poniesione przez mężczyzn i mieszkańców wsi były wyższe niż poniesione przez kobiety i mieszkańców miast. Natomiast koszt edukacji osób pracujących ponoszony przez respondenta lub jego rodzinę był niższy niż osób biernych zawodowo. Zjawisko to znajduje uzasadnienie w strukturze finansowania działań szkoleniowych w odniesieniu do statusu na rynku pracy respondentów. Osoby pracujące w większym zakresie niż bierni zawodowo korzystały z nauki i szkolenia finansowanego przez pracodawców lub różnego typu instytucje. Deklarowali oni, że koszty 58,9% działań edukacyjnych, w których uczestniczyli były całkowicie lub częściowo pokrywane przez kogoś innego (60,6% w przypadku drugiego działania edukacyjnego), podczas gdy w odniesieniu do osób biernych zawodowo udział ten wyniósł poniżej 45%.

Zdecydowanie najwięcej, bo prawie połowa uczących i szkolących się osób, uczestniczyła w działaniach edukacyjnych organizowanych przez ośrodki, firmy szkoleniowe czy centra doskonalenia zawodowego. Ważną rolę w zapewnieniu edukacji pozaformalnej (dla co szóstego respondenta) pełniły również różnego rodzaju inne podmioty, w tym instytucje dla których działalność edukacyjna i szkoleniowa nie jest głównym przedmiotem działalności, a także pracodawcy lub przyszli pracodawcy.

Wykres 46. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według rodzaju podmiotu prowadzącego naukę w 2022 r.

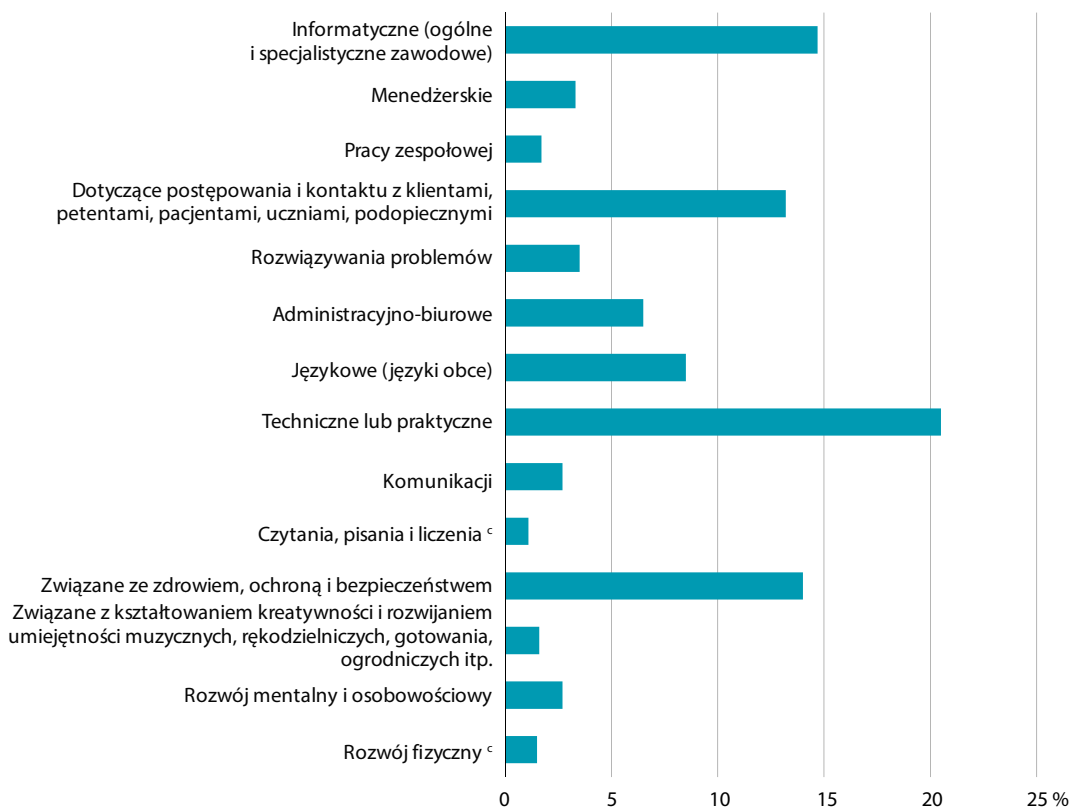

4.6. Nabyte umiejętności, ocena ich przydatności oraz korzyści z podejmowania edukacji pozaformalnej

4.6. Skill acquired, assessment of their usefulness and outcomes of non-formal education

W trakcie badania respondenci mogli wskazać jeden najważniejszy rodzaj umiejętności zdobytych w wyniku podjęcia jednego lub dwóch analizowanych działań edukacyjnych. Najczęściej wymieniane były umiejętności techniczne i praktyczne (22,4% w przypadku pierwszego i 22,6% drugiego działania edukacyjnego), a także uzyskanie kompetencji informatycznych, związane ze zdrowiem, ochroną i bezpieczeństwem oraz postępowania i kontaktu z klientami, petentami, pacjentami, uczniami lub podopiecznymi. Warto porównać te informacje z wynikami przeprowadzonej uprzednio analizy edukacji pozaformalnej klasyfikowanej według dziedzin kształcenia. Zdecydowanie najczęściej wybierane były działania edukacyjne dotyczące prawa oraz kursy i różnego rodzaju szkolenia związane z biznesem i administracją. Edukacja pozaformalna dotycząca tych dziedzin kształcenia miała z reguły dla respondentów wymiar praktyczny i podejmowana była z myślą o konkretnych korzyściach, jakie zdobyta wiedza i umiejętności przyniosą w pracy zawodowej lub w życiu codziennym. Uzyskanie umiejętności informatycznych zgłosiło o 5,5 p.proc. więcej osób niż respondentów uczestniczących w działaniach edukacyjnych związanych z tą dziedziną kształcenia (o 8,6 p.proc. więcej w przypadku drugiego działania edukacyjnego). Można to uznać za potwierdzenie zjawiska rozpowszechnienia informatyzacji we wszystkich obszarach życia. Z tego powodu stanowi ona również nieodzowny element programu edukacji i szkoleń w wielu innych dziedzinach.

Wykres 47. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej ^a według rodzaju nabytych umiejętności ^b w 2022 r.

a Na podstawie pierwszego losowo wybranego działania edukacyjnego. Patrz wyjaśnienie na stronie 62. b Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”. c Dane obciążone dużym błędem losowym.

Ponad 40% respondentów w wieku 18-69 lat (43,6% w przypadku pierwszego i 41,2% drugiego działania edukacyjnego) oceniła, że w momencie wywiadu w znacznym stopniu wykorzystywała wiedzę i umiejętności zdobyte w wyniku nauki lub szkolenia. Zdecydowanie mniejszy udział uczestników edukacji pozaformalnej (ok. 17% w odniesieniu do pierwszego i ok. 11% drugiego działania edukacyjnego) nie odniósł z niej żadnych korzyści lub były one niewielkie. Więcej mężczyzn niż kobiet oraz mieszkańców miast niż mieszkańców wsi wyżej oceniało aktualny stopień wykorzystania nabytej wiedzy lub umiejętności.

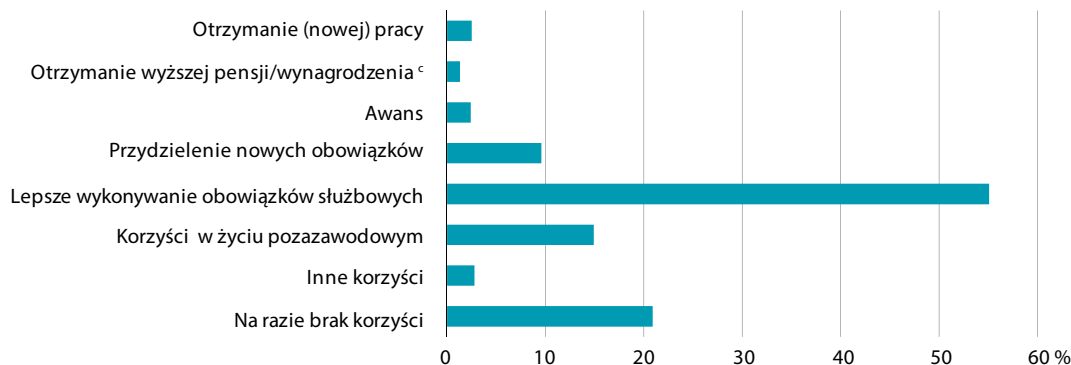
Tablica 20. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według oceny stopnia aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności, płci i miejsca zamieszkania ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w %				
Pierwsze działanie edukacyjne					
Stopień aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności:					
znacznym	43,6	45,7	41,8	45,6	40,0
wystarczający	37,8	36,8	38,6	35,6	41,7
niewielki	12,3	11,4	13,1	13,4	10,3
zerowy	5,0	4,6 ^v	5,3	4,2	6,4 ^v
Drugie działanie edukacyjne					
Stopień aktualnego wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności:					
znacznym	41,2	40,8	41,6	43,9	35,4
wystarczający	46,3	48,8	44,5	43,3	52,8
niewielki	7,7	7,7 ^v	7,7 ^v	7,7 ^v	8,0 ^v
zerowy	3,6 ^v	•	4,3 ^v	4,1 ^v	•

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Poprawa jakości wykonywanej pracy była zdecydowanie najczęściej wymienianym powodem do podjęcia edukacji pozaformalnej. Analiza wyników badania dotyczących korzyści osiągniętych w wyniku nauki i szkolenia pozwala stwierdzić, że cel ten został osiągnięty. Lepsze wykonywanie obowiązków służbowych było najczęściej wymienianą z korzyści, jakie można było odnieść w wyniku podjęcia wysiłku mającego na celu uzupełnianie wiedzy i podnoszenie kwalifikacji. Respondenci zgłaszali poprawę jakości wykonywanej pracy jako korzyść nawet częściej niż jako cel podjęcia edukacji pozaformalnej. Zjawisko to było szczególnie widoczne w odniesieniu do głównego celu i korzyści, które można było wskazać. Lepiej wykonywało swoje obowiązki służbowe o 19,4% (w przypadku pierwszego działania edukacyjnego) i o 19,0% (w odniesieniu do drugiego działania edukacyjnego) więcej osób niż respondentów, którzy wyznaczyli sobie za cel poprawę jakości wykonywanej pracy. Częstą motywacją do podjęcia edukacji pozaformalnej była również możliwość wykorzystania uzyskanych umiejętności w życiu codziennym lub dla własnych zainteresowań. Wyniki badania wskazują, że znaczny udział respondentów nie zrealizował tego celu (przynajmniej w momencie przeprowadzania wywiadu) określonego przez siebie jako najważniejszy (41,8% w odniesieniu do pierwszego i 28,3% w przypadku drugiego działania edukacyjnego).

Wykres 48. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej^a według korzyści odniesionych w wyniku nauki^b w 2022 r.

a Na podstawie pierwszego losowo wybranego działania edukacyjnego. Patrz wyjaśnienie na stronie 62. b Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. c Dane obarczone dużym błędem losowym.

Czynnikiem, niekiedy najważniejszym, skłaniającym do podjęcia działania edukacyjnego w systemie pozaformalnym, była również chęć lub potrzeba uzyskania świadectwa potwierdzającego zdobytą wiedzę lub nabyte umiejętności, szczególnie jeśli było to wymagane przez pracodawcę bądź przepisy prawa. Prawie dwie trzecie uczestników edukacji pozaformalnej uzyskiwało lub miało uzyskać dokument po jej ukończeniu, w tym dla 43,8% (w przypadku pierwszego działania edukacyjnego) i 37,1% (odnośnie drugiego działania edukacyjnego) stanowił on poświadczenie zdobytych umiejętności wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa. Więcej mężczyzn niż kobiet otrzymywało tego rodzaju dokumenty (50,7% wobec 37,9% w przypadku pierwszego i odpowiednio 40,5% i 34,8% w przypadku drugiego działania edukacyjnego). Należy wiązać to z faktem, że kobiety w większym stopniu korzystały z edukacji nakierowanej na rozwój osobisty, a nie pracę zawodową, a tego rodzaju działania edukacyjne są z reguły mniej sformalizowane. W przypadku pierwszego działania edukacyjnego częściej dokumenty wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa otrzymywali lub mieli otrzymać mieszkańcy wsi niż mieszkańcy miast (45,5% wobec 42,9%), a w przypadku drugiego działania edukacyjne udziały były nieco niższe (odpowiednio 33,7% i 37,4%).

Tablica 21. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji pozaformalnej według sposobu potwierdzenia zdobytych kwalifikacji, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w %				
Pierwsze działanie edukacyjne					
Sposób potwierdzenia zdobytych kwalifikacji:					
zaświadczenie, certyfikat, świadectwo, dyplom wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa	43,8	50,7	37,9	42,9	45,5
zaświadczenie, certyfikat, świadectwo, dyplom niewymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa	21,3	17,3	24,7	23,5	17,2
brak dokumentu lub jedynie potwierdzenie uczestnictwa	32,0	29,4	34,1	31,0	33,7
Drugie działanie edukacyjne					
Sposób potwierdzenia zdobytych kwalifikacji:					
zaświadczenie, certyfikat, świadectwo, dyplom wymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa	37,1	40,5	34,8	37,4	33,7
zaświadczenie, certyfikat, świadectwo, dyplom niewymagane przez pracodawcę, organizację zawodową lub przepisy prawa	23,4	21,5	24,8	20,8	29,4
brak dokumentu lub jedynie potwierdzenie uczestnictwa	36,4	35,1	37,3	38,2	32,3

a Nie uwzględniono osób, które odpowiedziały na pytanie „brak odpowiedzi/nie wiem”.

Rozdział 5

Chapter 5

Trudności ograniczające lub uniemożliwiające uczestnictwo w edukacji formalnej i pozaformalnej

Difficulties that prevent or limit participation in formal and non-formal education

Wyniki badania „Uczenie się osób dorosłych” umożliwiły podział respondentów na cztery grupy, biorąc pod uwagę ich udział w edukacji formalnej lub pozaformalnej oraz chęć uczestnictwa w tych formach zdobywania wiedzy i umiejętności. Były to osoby uczestniczące w edukacji i chcące w niej uczestniczyć w szerszym zakresie, nieuczestniczące w edukacji, ale chcące się uczyć, uczestniczące w edukacji, lecz niechcące w niej uczestniczyć w szerszym zakresie oraz osoby nieuczące się i niechcące się uczyć w formie edukacji formalnej lub pozaformalnej. Osoby deklarujące brak chęci (dalszej) edukacji, mogły wskazać czy niechęć ta wynikała z ogólnego braku potrzeby uczestnictwa w edukacji, czy też czynniki natury obiektywnej i bariery zewnętrzne zniechęcały respondentów do podjęcia (dalszego) kształcenia i szkolenia.

5.1. Analiza przyczyn braku uczestnictwa w edukacji formalnej lub pozaformalnej

5.1. Analysis of reasons for non-participation in formal and non-formal education

Prawie trzy czwarte osób w wieku 18-69 lat (73,2%) nie brała udziału ani w edukacji formalnej ani pozaformalnej. Niski poziom uczestnictwa w tych formach uczenia się mógł być spowodowany zarówno ogólnym brakiem potrzeby kształcenia i szkoleń wśród osób dorosłych, jak i różnymi barierami, które uniemożliwiły im udział w edukacji.

Zdecydowanie najważniejszą przyczyną niepodejmowania kształcenia lub szkolenia był brak takiej potrzeby deklarowany przez 72,2% respondentów, którzy nie uczestniczyli w edukacji formalnej lub pozaformalnej i zgodzili się odpowiedzieć się na pytanie dotyczące ich ogólnego stosunku do tych form uczenia się. Więcej mężczyzn (75,2%) niż kobiet (69,2%) oraz mieszkańców wsi (77,4%) niż mieszkańców miast (68,4%) wykazywało taką postawę odnoszącą się do swojej edukacji. Z analizy danych wynika, że osoby bezrobotne najrzadziej raportowały brak potrzeby uczenia się (60,7%), w porównaniu z pracującymi (72,7%) i biernymi zawodowo (73,8%). Najczęstszymi przyczynami były czynniki natury obiektywnej i bariery zewnętrzne, które zniechęcały do nauki (25,9%) lub uniemożliwiały edukację (13,4%).

Tablica 22. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie brały udziału w edukacji formalnej lub pozaformalnej według przyczyny braku uczestnictwa, miejsca zamieszkania, płci i statusu na rynku pracy^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Przyczyny braku uczestnictwa		
	ogólny brak potrzeby uczenia się	brak chęci podjęcia nauki wywołany trudnościami w dostępie do edukacji	trudności w dostępie do edukacji uniemożliwiły podjęcie nauki, mimo deklarowanej chęci uczenia się
	w %		
Ogółem	72,2	18,8	9,0
mężczyźni	75,2	17,2	7,6
kobiety	69,2	20,4	10,4
Miasta	68,4	20,4	11,2
mężczyźni	71,7	18,4	9,9
kobiety	65,3	22,4	12,3
Wieś	77,4	16,5	6,1
mężczyźni	79,5	15,7	4,8
kobiety	75,0	17,3	7,7
Pracujący	72,7	16,9	10,4
Bezrobotni	60,7	25,9	13,4
Bierni zawodowo	73,8	20,8	5,4

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Analiza danych wykazała, że problem ogólnego braku potrzeby uczenia się dotyczył szczególnie najstarszych respondentów w wieku 65-69 lat (76,6%). Osoby w wieku 30-34 lata najchętniej deklarowały potrzebę edukacji, jednak relatywnie istotnym czynnikiem zniechęcającym do jej podjęcia było napotkanie różnego rodzaju barier związanych z dostępem do kształcenia i szkolenia (23,5%). Respondenci w wieku 25-29 lat wykazywali największą chęć uczestniczenia w edukacji formalnej lub pozaformalnej i gotowość do jej podjęcia, jednak czynniki natury obiektywnej i bariery zewnętrzne uniemożliwiły im kształcenie lub szkolenie (17,3%).

Tablica 23. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie brały udziału w edukacji formalnej lub pozaformalnej według przyczyny braku uczestnictwa i wieku^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Przyczyny braku uczestnictwa		
	ogólny brak potrzeby uczenia się	brak chęci podjęcia nauki wywołany trudnościami w dostępie do edukacji	trudności w dostępie do edukacji uniemożliwiły podjęcie nauki, mimo deklarowanej chęci uczenia się
	w %		
Ogółem	72,2	18,8	9,0
18-24 lata	65,1	18,8	16,1 ^v
25-29	65,9	16,8	17,3
30-34	64,6	23,5	11,9
35-39	70,2	19,5	10,3
40-44	74,0	14,9	11,1
45-49	73,3	17,4	9,3
50-54	74,8	17,1	8,1
55-59	76,1	16,9	7,0
60-64	73,5	21,4	5,1
65-69 lat	76,6	20,7	2,7 ^v

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

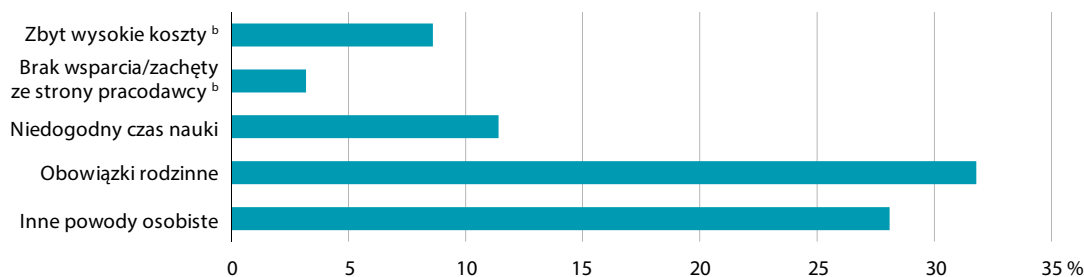
5.2. Główne bariery w dostępie do edukacji formalnej lub pozaformalnej

5.2. Main obstacles to participation in formal or non-formal education

Wszyscy respondenci mogli zadeklarować czy w 2022 r. chcieli uczestniczyć w edukacji formalnej lub pozaformalnej, a osoby uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu odpowiadały czy miały chęć się uczyć w jeszcze większym zakresie. Respondenci, którzy nie chcieli się (więcej) uczyć mieli możliwość podać, jaki był główny powód tej niechęci. Dla zdecydowanej większości okazał się nim ogólny brak potrzeby (dalszego) kształcenia i szkolenia deklarowany przez 80,2% osób uczestniczących oraz 79,4% osób nieuczestniczących i nie chcących (więcej) uczestniczyć w edukacji. Pozostali respondenci mogli wskazać, jakie bariery uniemożliwiały bądź ograniczały ich udział w uczeniu się.

Dla osób uczestniczących w edukacji, lecz nie wykazujących chęci uczenia się w szerszym zakresie (mimo deklarowanej potrzeby dotyczącej zwiększenia zakresu swojego kształcenia i szkolenia), najważniejszą przyczyną tej niechęci było obciążenie obowiązkami rodzinnymi (dla 31,8%, w tym dla 29,5% była to główna bariera). Istotne okazały się również inne powody natury osobistej (dla 28,1%, w tym dla 23,8% jako najważniejsza przyczyna). Dla mężczyzn jednak różne inne powody natury osobistej okazały się najważniejsze i były wymieniane częściej (przez 24,7%, w tym przez 24,5% jako główna przyczyna) niż obciążenie obowiązkami rodzinnymi (odpowiednio 20,3% i 19,8%).

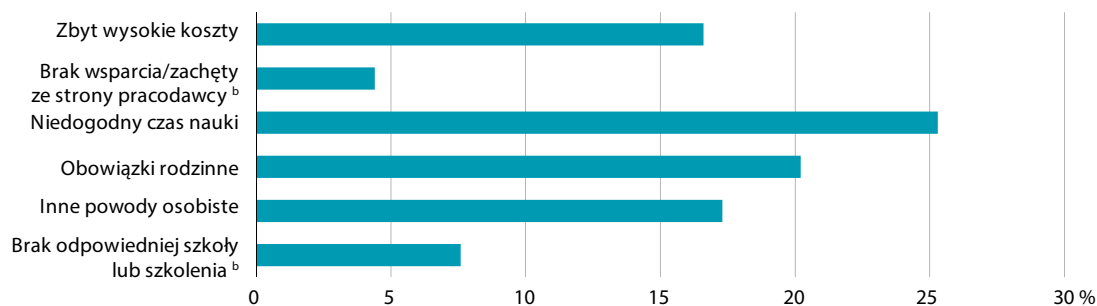
Wykres 49. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły i odczuwały potrzebę uczestnictwa w edukacji formalnej lub pozaformalnej, ale nie chciały w niej uczestniczyć w większym zakresie z powodu barier w dostępie do edukacji ograniczających udział w kształceniu i szkoleniu ^a w 2022 r.

^a Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. ^b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Osoby uczestniczące w edukacji i chcące w niej uczestniczyć w szerszym zakresie, jako największą przeszkodę w swojej dalszej nauce wskazywały niedogodny czas kształcenia i szkoleń (25,3%, w tym dla 21,5% była to główna bariera) oraz obciążenie obowiązkami rodzinnymi (odpowiednio 20,2% i 17,9%). Dla kobiet jednak najważniejsze okazało się obciążenie obowiązkami rodzinnymi (26,9%, w tym 23,9% jako główna przyczyna) niż niedogodny czas nauki i szkoleń (odpowiednio 24,1% i 18,1%).

Wykres 50. Osoby w wieku 18-69 lat, które uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej i chciały w niej uczestniczyć w większym zakresie pomimo napotkanych barier ograniczających udział w kształceniu i szkoleniu ^a w 2022 r.

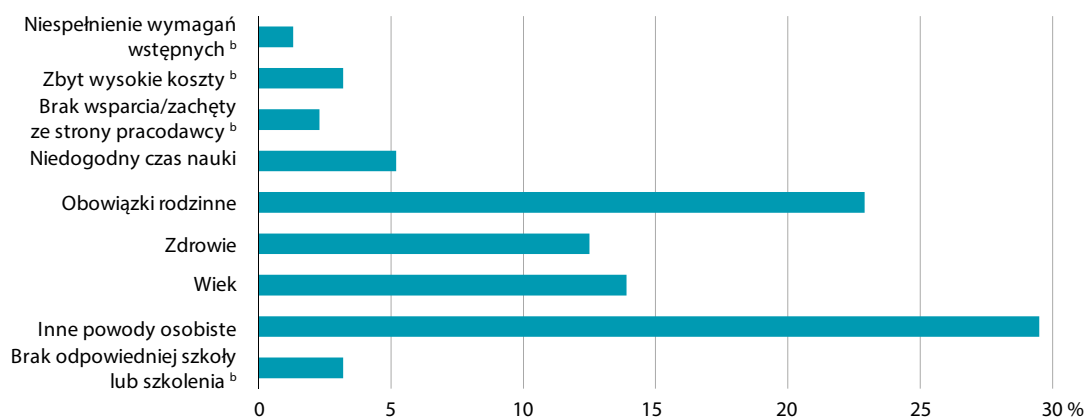

^a Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. ^b Dane obarczone dużym błędem losowym.

Wśród przyczyn braku aktywności edukacyjnej i chęci podjęcia nauki (mimo deklarowanej potrzeby kształcenia i szkolenia) najistotniejsze okazały się różne powody natury osobistej (wskazane przez 29,5%, w tym przez 25,4% jako najważniejszy powód), a także obciążenie obowiązkami rodzinnymi (odpowiednio 22,9% i 21,5%). Inne powody osobiste mogły dotyczyć przede wszystkim różnego rodzaju barier psychologicznych, tj. brak pewności siebie lub motywacji do rozpoczęcia nauki, przewidywanego braku wytrwałości, braku zdecydowania jaki rodzaj nauki będzie użyteczny, braku wiedzy, braku umiejętności językowych, strachu przed porażką, niskiej samooceny, blokady psychicznej itp. Częstym czynnikiem zniechęcającym do nauki i szkoleń były również przyczyny związane z wiekiem i zdrowiem wskazane odpowiednio przez co ósmego i co dziewiątego respondenta.

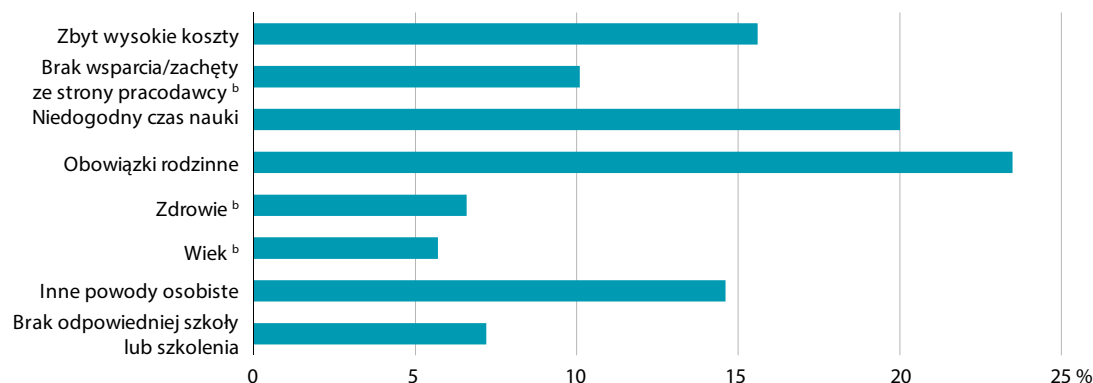
Wykres 51. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły, chociaż odczuwały potrzebę uczestnictwa, w edukacji formalnej lub pozaformalnej i nie chciały w niej uczestniczyć z powodu barier w dostępie do edukacji uniemożliwiających udział w kształceniu i szkoleniu ^a w 2022 r.

^a Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. ^b Dane obciążone dużym błędem losowym.

Dla respondentów, którzy nie uczestniczyli w edukacji, ale chcieli się uczyć, najważniejszymi przeszkodami w ich kształceniu i szkoleniu były obciążenie obowiązkami rodzinnymi (wskazane przez 23,5%, w tym przez 21,0% jako najważniejszą przyczyną) oraz niedogodny czas nauki (odpowiednio 20,0% i 14,2%). Dla mężczyzn jednak najważniejsza okazała się druga z wymienionych barier i była wymieniana częściej (przez 24,8%, w tym 24,5% jako główną przyczyną) niż obciążenie obowiązkami rodzinnymi (odpowiednio 17,9% i 17,6%).

Wykres 52. Osoby w wieku 18-69 lat, które nie uczestniczyły w edukacji formalnej lub pozaformalnej, ale chciały w niej uczestniczyć pomimo barier uniemożliwiających udział w kształceniu i szkoleniu ^a w 2022 r.

^a Respondent mógł wskazać kilka odpowiedzi. ^b Dane obciążone dużym błędem losowym.

Rozdział 6

Chapter 6

Uczenie się nieformalne

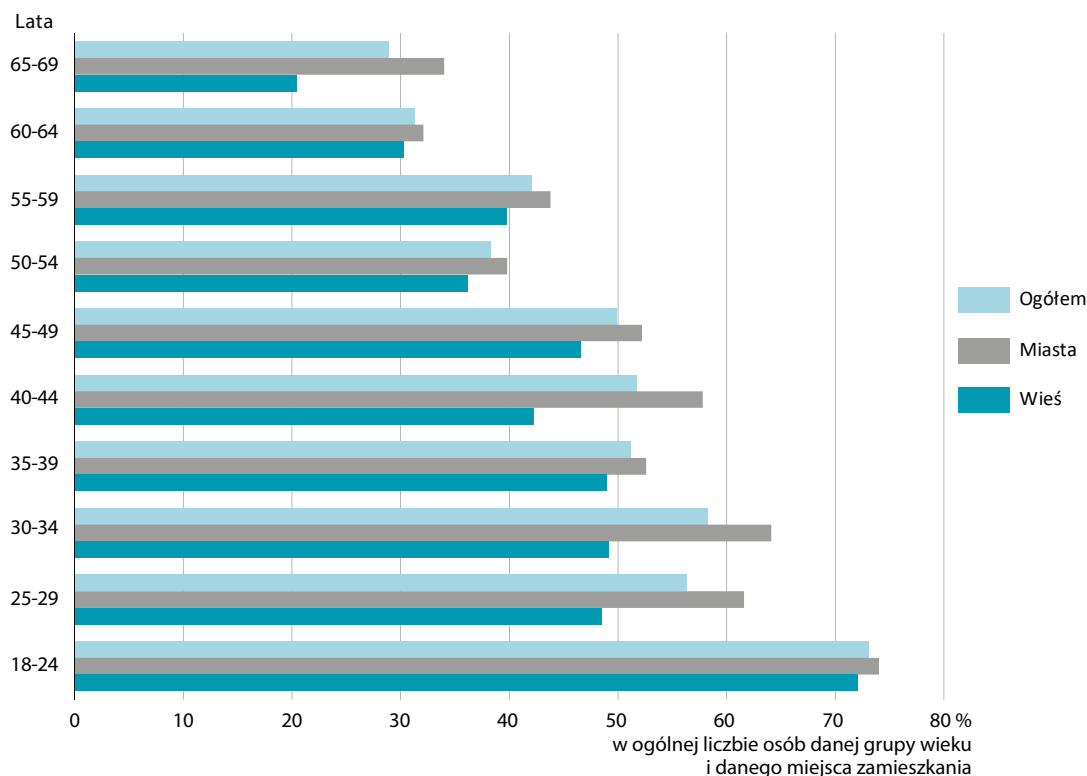
Informal learning

6.1. Charakterystyka poziomu uczestnictwa w uczeniu się nieformalnym według podstawowych cech społeczno-demograficznych i ekonomicznych

6.1. Level of participation in informal learning by basic socio-demographic and economic characteristics

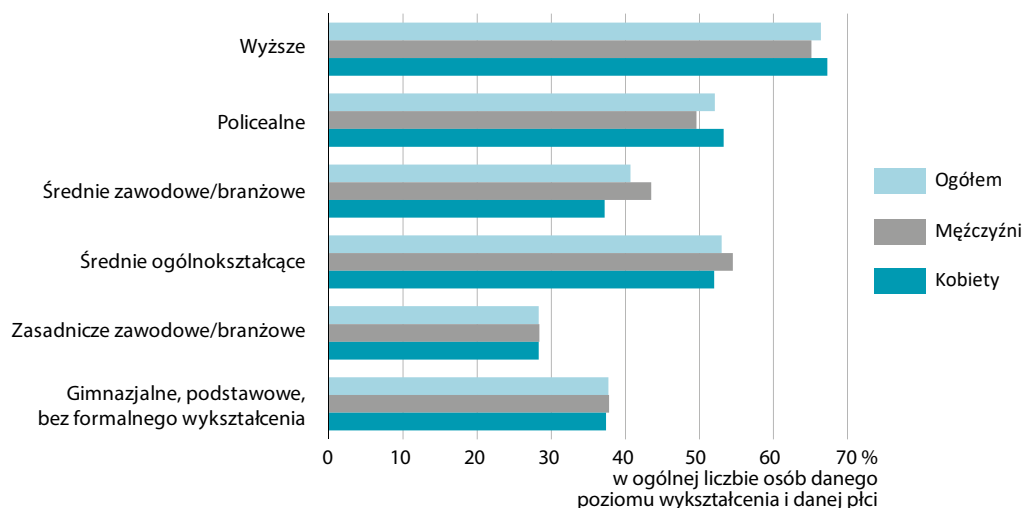
Według badania „Uczenie się osób dorosłych” 48,3% osób w wieku 18-69 lat (12,0 mln) w 2022 r. uczyło się w sposób nieformalny od współpracowników, kolegów, członków rodziny lub samodzielnie. Cechami istotnie różnicującymi tę zbiorowość był wiek i miejsce zamieszkania. Mieszkańcy miast aktywniej podejmowali uczenie się nieformalne (51,1%) niż osoby mieszkające na wsi (44,0%). Zjawisko to dotyczyło wszystkich grup wieku. W największym zakresie w uczeniu się nieformalnym brały udział osoby najmłodsze (w wieku 18-24 lata), których udział był ponad dwukrotnie wyższy niż wśród osób starszych (w wieku 60-69 lat).

Wykres 53. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według wieku i miejsca zamieszkania w 2022 r.

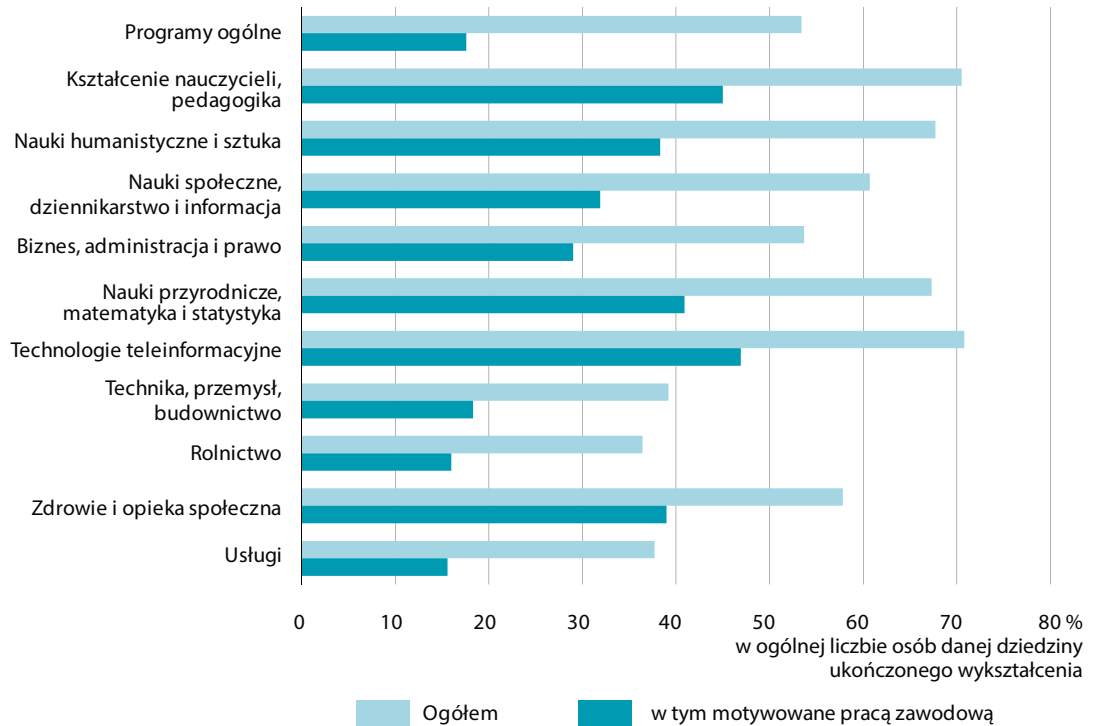
Uczestnictwo osób dorosłych w uczeniu się nieformalnym warunkowane było również płcią oraz poziomem i profilem posiadanego wykształcenia. Więcej kobiet (49,8%) niż mężczyzn (46,7%) korzystało z tej formy zdobywania wiedzy i umiejętności. Nie dotyczyło to jednak wszystkich kategorii respondentów sklasyfikowanych ze względu na poziom posiadanego wykształcenia. Udział mężczyzn z wykształceniem średnim zawodowym/branżowym i średnim ogólnokształcącym wśród osób zdobywających wiedzę i umiejętności samodzielnie lub od współpracowników, kolegów, członków rodziny był wyższy niż udział kobiet (odpowiednio o 6,3 p.proc. i o 2,5 p.proc.). Niemniej jednak dominującą grupę uczących się w systemie nieformalnym stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. Wynikało to nie tylko z ogólnej struktury poziomu wykształcenia badanej populacji, w której stanowili oni najliczniejszą grupę (34,3%), ale przede wszystkim z ich wyjątkowo wysokiej aktywności edukacyjnej. Blisko dwie trzecie osób biorących udział w ostatniej edycji badania legitymujących się dyplomem wyższej uczelni uczyło się w systemie nieformalnym, a wśród nich więcej było kobiet (67,3%) niż mężczyzn (65,1%). Najmniejszą aktywnością charakteryzowali się respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (28,3%).

Wykres 54. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według poziomu wykształcenia i płci w 2022 r.

Szczególnie wysoki poziom uczestnictwa w uczeniu się nieformalnym osiągnęli respondenci z wykształceniem w dziedzinie technologii teleinformatycznych (70,8%) oraz kształcenia nauczycieli i pedagogiki (70,5%). Większość z nich (66,3% w przypadku osób z wykształceniem informatycznym i 63,8% pedagogicznym) podejmowała co najmniej jedno działanie edukacyjne w tej formie w związku ze swoją pracą zawodową. Rodzaj ukończonej edukacji formalnej w dużym stopniu determinuje wykonywany zawód i może stanowić potwierdzenie faktu, że istotną cechą zawodów związanych z informatyką i pedagogią jest konieczność stałego rozwoju zawodowego, w tym gotowość do dokończenia się. Najmniej aktywne w dziedzinie uczenia się nieformalnego, podobnie jak w przypadku edukacji pozaformalnej, były osoby o wykształceniu związanym z rolnictwem (36,4%) i usługami (37,7%). Charakterystyczne jest również to, że ich działania edukacyjne nakierowane były w większym stopniu na rozwój własnych zainteresowań (56,1% osób z wykształceniem rolniczym i 56,8% w dziedzinie usług) niż z potrzeby rozwoju zawodowego.

Wykres 55. Osoby wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według dziedziny ukończonego wykształcenia i motywacji do podjęcia nauki^a w 2022 r.

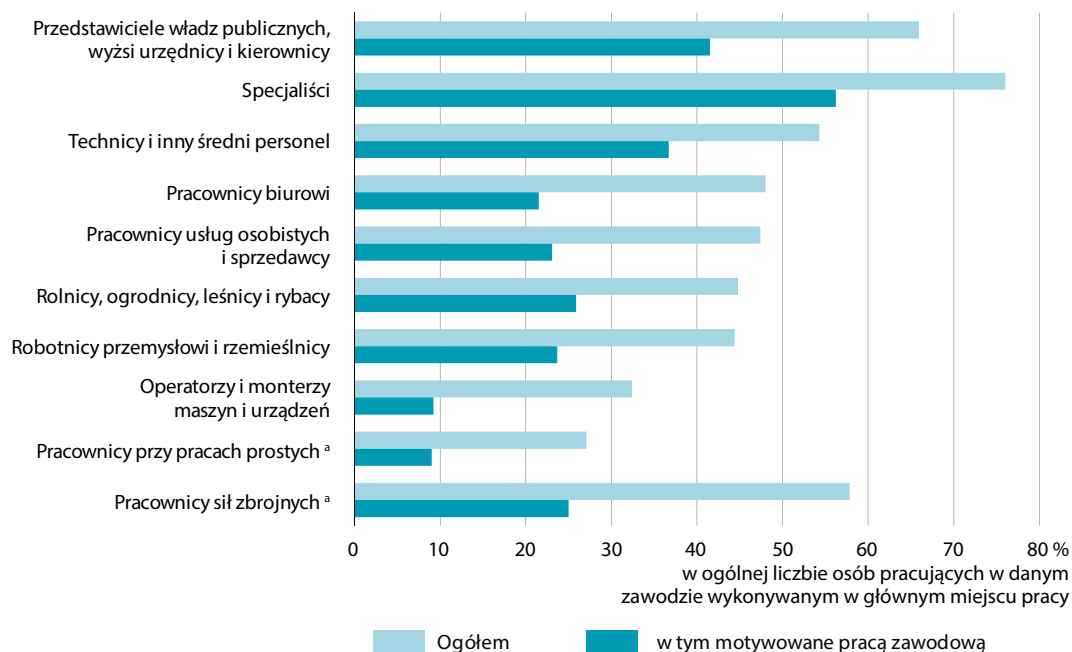

a Osoby posiadające wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum lub bez formalnego wykształcenia nie podawały jego dziedziny.

Osoby pracujące (54,0%) wykazywały większą aktywność w dziedzinie uczenia się nieformalnego niż bierni zawodowo (38,7%) i osoby bezrobotne (30,3%). Wyniki badania pozwoliły na analizę poziomu uczestnictwa w tej formie zdobywania wiedzy i umiejętności osób pracujących z uwzględnieniem wykonywanego przez nich zawodu.

Najliczniejszą grupę zawodową stanowili różnego rodzaju specjaliści i oni też najczęściej deklarowali udział w uczeniu się nieformalnym (76,0%), przy czym trzy czwarte z nich uczyło się w związku ze swoją pracą zawodową. Dużą aktywność wykazywali również przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, których udział wyniósł 65,9%, a 63,1% z nich zadeklarował, że nauka miała związek z pracą. Najmniejszą aktywność edukacyjną wykazywali natomiast pracownicy przy pracach prostych (27,1%) oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (32,4%). Były to również grupy zawodowe najmniej zainteresowane podejmowaniem działań edukacyjnych w ramach uczenia się nieformalnego, które miały związek z ich pracą zawodową. Udział respondentów, którzy deklarowali związek nauki z pracą, nie stanowił nawet jednej trzeciej ogólnej liczby uczących się w tych grupach zawodów.

Wykres 56. Osoby pracujące w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy i motywacji do podjęcia nauki w 2022 r.

^a Dane obarczone dużym błędem losowym.

6.2. Analiza sposobów uczenia się nieformalnego

6.2. Analysis of types of informal learning

W celu zbadania skali zjawiska uczenia się nieformalnego wśród osób dorosłych, na potrzeby badania zdefiniowano następujące sposoby i metody charakterystyczne dla tego typu formy nauki:

- korzystanie z pomocy członków rodziny, przyjaciół, kolegów i współpracowników,
- korzystanie z książek, czasopism branżowych i innych materiałów drukowanych,
- korzystanie z urządzeń elektronicznych, takich jak komputery, laptopy, tablety, telefony komórkowe (online lub offline), odbiornika telewizyjnego lub radiowego,
- zaplanowane i podjęte w celu uzyskania określonych informacji uczestnictwo w wycieczkach do muzeów, obiektów historycznych, przemysłowych lub przyrodniczych zarówno z przewodnikiem, jak i samodzielnie z wykorzystaniem np. audioprzewodników lub materiałów drukowanych przeznaczonych dla zwiedzających,
- odwiedziny w ośrodkach edukacyjnych (w tym bibliotekach).

Zebranie informacji na temat różnych metod nieformalnego uczenia się miało głównie na celu pomóc respondentom w zapamiętaniu ich działań edukacyjnych. Należy jednak zwrócić uwagę, że te metody częściowo się pokrywają, ponieważ z jednej strony odnoszą się do miejsca nauki (np. wizyta w bibliotece), a z drugiej do mediów edukacyjnych (np. korzystanie z książek). Mogły więc wystąpić przypadki, że respondent zgłosił dwie lub więcej metod uczenia się nieformalnego odnoszące się do jednego działania edukacyjnego (mimo zalecenia aby wybrał jedną, najważniejszą z nich).

Dla zdecydowanej większości respondentów (85,5%), niezależnie od płci i miejsca zamieszkania, najczęściej wybieraną metodą uczenia się nieformalnego było korzystanie z różnego rodzaju urządzeń elektronicznych i Internetu. Tę metodę w większym stopniu preferowali mężczyźni (86,7%) niż kobiety (84,4%) oraz mieszkańcy miast (86,2%) niż mieszkańcy wsi (84,3%). Drugim pod względem popularności źródłem wiedzy były książki, czasopisma branżowe i inne materiały drukowane, z których korzystało niemal trzy czwarte uczących się, w tym chętniej kobiety niż mężczyźni.

Tablica 24. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według sposobu nauki, miejsca zamieszkania i płci w 2022 r.

Wyszczególnienie	Korzystający z				
	pomocy członków rodziny, przyjaciół, kolegów i współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych, materiałów drukowanych	urządzeń elektronicznych (online lub offline), a także odbiornika telewizyjnego lub radiowego	wycieczek do muzeów, obiektów historycznych, przemysłowych lub przyrodniczych	odwiedzin w ośrodkach edukacyjnych
	w %				
Ogółem	46,0	64,6	85,5	24,9	27,4
mężczyźni	45,8	62,1	86,7	21,4	19,2
kobiety	46,2	66,9	84,4	28,1	34,8
Miasta	45,2	64,6	86,2	28,1	29,0
mężczyźni	44,0	63,4	87,8	23,2	21,5
kobiety	46,3	65,6	84,9	32,4	35,5
Wieś	47,3	64,7	84,3	19,5	24,7
mężczyźni	48,7	60,1	84,9	18,4	15,4
kobiety	46,0	69,1	83,7	20,6	33,4

Blisko połowa osób czerpała wiedzę od członków rodziny, przyjaciół i współpracowników, przy czym wyraźnie chętniej z takiej pomocy korzystali mieszkańcy wsi (47,3%) niż mieszkańcy miast (45,2). Najmniej popularnymi metodami uczenia się nieformalnego były wycieczki do muzeów, obiektów historycznych, przemysłowych lub przyrodniczych (korzystała z nich jedna czwarta osób uczestniczących w tej formie zdobywania wiedzy i umiejętności), a także odwiedziny w ośrodkach edukacyjnych, w tym w bibliotekach (27,4%). Obie z tych metod cieszyły się zdecydowanie większym zainteresowaniem wśród kobiet (odpowiednio 28,1% i 34,8%) niż wśród mężczyzn (21,4% i 19,2%) oraz wśród mieszkańców miast (28,1% i 29,0%) niż mieszkańców wsi (19,5% i 24,7%).

Wybór sposobu uczenia się był również w znacznym stopniu determinowany wiekiem respondenta. Osoby młode o wiele chętniej korzystały z urządzeń elektronicznych i Internetu, a ich udział wyniósł 95,2% (wobec 59,7% dla osób w wieku 65-69 lat). Również częstsze korzystanie z książek, czasopism i innych materiałów drukowanych, a także z pomocy członków rodziny, przyjaciół, kolegów i współpracowników wyróżniało grupę najmłodszych respondentów. Osoby najstarsze chętniej odwiedzały muzea, obiekty historyczne, przemysłowe lub przyrodnicze w celu zdobycia wiedzy i informacji, którymi byli zainteresowani. Ma to związek z sytuacją życiową i statusem na rynku pracy obu grup respondentów. Jako przeważnie bierni zawodowo mają więcej wolnego czasu z powodu mniejszego obciążenia obowiązkami, które muszą wypełniać osoby aktywne na rynku pracy. Najmłodszy respondenci zdecydowanie najczęściej odwiedzali ośrodki edukacyjne, w tym biblioteki. Należy zwrócić uwagę, że osoby w wieku 18-24 lata to w większości uczniowie lub studenci, którzy mają możliwość korzystania z tego rodzaju placówek na co dzień w ramach swojej edukacji formalnej.

Tablica 25. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w uczeniu się nieformalnym według sposobu nauki i wieku w 2022 r.

Wyszczególnienie	Korzystający z				
	pomocy członków rodziny, przyjaciół, kolegów i współpracowników	książek, czasopism branżowych i innych, materiałów drukowanych	urządzeń elektronicznych (online lub offline), a także odbiornika telewizyjnego lub radiowego	wycieczek do muzeów, obiektów historycznych, przemysłowych lub przyrodniczych	odwiedzin w ośrodkach edukacyjnych
	w %				
Ogółem	46,0	64,6	85,5	24,9	27,4
18-24 lata	56,4	72,2	95,2	27,8	47,2
25-29	53,8	58,7	92,7	19,2	19,0
30-34	44,6	64,1	87,8	25,8	23,2
35-39	43,1	66,8	88,3	22,5	21,4
40-44	41,5	60,6	86,5	26,3	21,5
45-49	43,6	67,3	86,6	27,8	28,6
50-54	45,6	66,5	84,5	21,4	22,2
55-59	46,3	63,1	76,3	23,4	28,2
60-64	40,0	62,6	74,7	24,3	25,5
65-69 lat	37,2	57,5	59,7	28,6	29,9

Rozdział 7

Chapter 7

Znajomość języków obcych

Foreign language skills

Jednym z czynników warunkujących rozwój kapitału ludzkiego, którego rola stale rośnie wraz postępującą globalizacją informacji, pracy, nauki oraz kultury, jest znajomość języków obcych. Kompetencje językowe wpływają na wyższy poziom mobilności pracowników i wzrost konkurencyjności gospodarki. Osoby biorące udział w badaniu „Uczenie się osób dorosłych” proszono o podanie informacji na temat znajomości języków obcych, przy czym brano pod uwagę nawet bardzo niewielki stopień opanowania danego języka, tj. znajomość jedynie kilku słów i zwrotów. Deklarujący posługiwanie się co najmniej jednym językiem obcym, poza językiem lub językami ojczystym(i), powinni byli je wymienić (maksymalnie siedem). Następnie respondenci dokonywali samooceny poziomu znajomości jednego lub maksymalnie dwóch języków obcych. Jeżeli posługiwali się większą liczbą języków, zachodziła więc konieczność wyboru do takiej oceny dwóch najlepiej znanych. Podczas określania poziomu kompetencji językowych brano pod uwagę możliwości praktycznego wykorzystania języka przez respondenta w sytuacjach życiowych lub zawodowych i stopień zdolności do porozumiewania się nim podczas rozmowy. W badaniu wyróżniono następujące poziomy biegłości językowej:

1. Niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem – respondent rozumiał i potrafił używać tylko kilka słów i wyrażeń,
2. Podstawowy (użytkownik początkujący) – respondent mógł porozumieć się, jeśli jego rozmówca zgadzał się powtórzyć wolno lub uprościć swoje zdanie, a także pomóc mu w jego wypowiedzi. Potrafił postawić proste pytania na znany mu temat, lub na temat tego co było mu niezbędnie potrzebne, a także odpowiedzieć na podobne pytania,
3. Średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny) – respondent był w stanie porozumieć się w większości sytuacji w jakich mógł się znaleźć podróżując po kraju, w którym mówi się tym językiem. Potrafił bez przygotowania wziąć udział w rozmowie na tematy osobiste lub dotyczące życia codziennego, np. rodziny, czasu wolnego, pracy, podróży i bieżących wydarzeń,
4. Zaawansowany (użytkownik biegły) – respondent mógł porozumiewać się swobodnie i spontanicznie nie szukając słów, wyrażeń i zwrotów. Potrafił skutecznie używać języka w kontaktach społecznych i zawodowych. Umiał wyrażać swoje myśli i poglądy oraz nawiązać do wypowiedzi innych rozmówców.

Prawie trzy czwarte osób w wieku 18-69 lat (72,8%), które odpowiedziały na pytania dotyczące znajomości języków obcych deklarowało, że zna i potrafi się posługiwać się językami obcymi na różnym stopniu zaawansowania. Najliczniejszą grupę stanowili respondenci umiejący posługiwać się tylko jednym językiem (45,8%). Znajomość więcej niż jednego języka obcego deklarowało 27,0% badanych. Udział osób, które nie znały żadnego języka obcego wyniósł 27,2%. Analiza danych potwierdziła prawidłowość, że im wyższy wiek respondentów tym więcej było osób deklarujących, że nie potrafi posługiwać się żadnym językiem obcym (10,2% wśród osób w wieku 18-24 lata oraz 44,9% w wieku 65-69 lat).

Tablica 26. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych i wieku ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Osoby potrafiące posługiwać się co najmniej jednym językiem obcym	W tym osoby potrafiące posługiwać się językiem obcym			Osoby, które nie potrafią posługiwać się żadnym językiem obcym
		jednym	dwoma	trzema lub więcej	
w %					
Ogółem	72,8	45,8	21,7	5,3	27,2
18-24 lata	89,8	44,1	38,7	7,0	10,2
25-29	87,3	56,7	26,1	4,5 ^v	12,7
30-34	87,2	54,1	26,9	6,2	12,8
35-39	82,5	54,0	23,6	4,9	17,5
40-44	78,7	52,2	19,8	6,7	21,3
45-49	67,8	41,8	19,9	6,1	32,2
50-54	60,5	38,4	17,4	4,7	39,5
55-59	59,2	39,0	16,5	3,7	40,8
60-64	57,1	40,0	13,2	3,9	42,9
65-69 lat	55,1	35,7	15,0	4,4	44,9

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Również poziom wykształcenia był czynnikiem silnie wpływającym na znajomości języków obcych. Zaledwie 6,2% osób z wykształceniem wyższym zadeklarowało, że nie potrafi posługiwać się żadnym językiem obcym w porównaniu z ponad połową z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym. W więcej niż jednym języku obcym potrafiło porozumieć się 40,0% respondentów o najwyższym poziomie wykształcenia w porównaniu z zaledwie 9,1% respondentów legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym.

Tablica 27. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych i poziomu wykształcenia ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Osoby potrafiące posługiwać się co najmniej jednym językiem obcym	W tym osoby potrafiące posługiwać się językiem obcym			Osoby, które nie potrafią posługiwać się żadnym językiem obcym
		jednym	dwoma	trzema lub więcej	
w %					
Ogółem	72,8	45,8	21,7	5,3	27,2
Wyższe	93,8	53,8	30,6	9,4	6,2
Policealne	85,2	51,9	25,6	7,7 ^v	14,8
Średnie zawodowe/ /branżowe	70,7	46,3	20,0	4,4	29,3
Średnie ogólnokształcące	77,5	44,9	27,6	5,0	22,5
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe	46,1	37,0	8,0	1,1 ^v	53,9
Gimnazjalne, podstawowe i bez formalnego wykształcenia	50,3	32,9	16,7	•	49,7

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

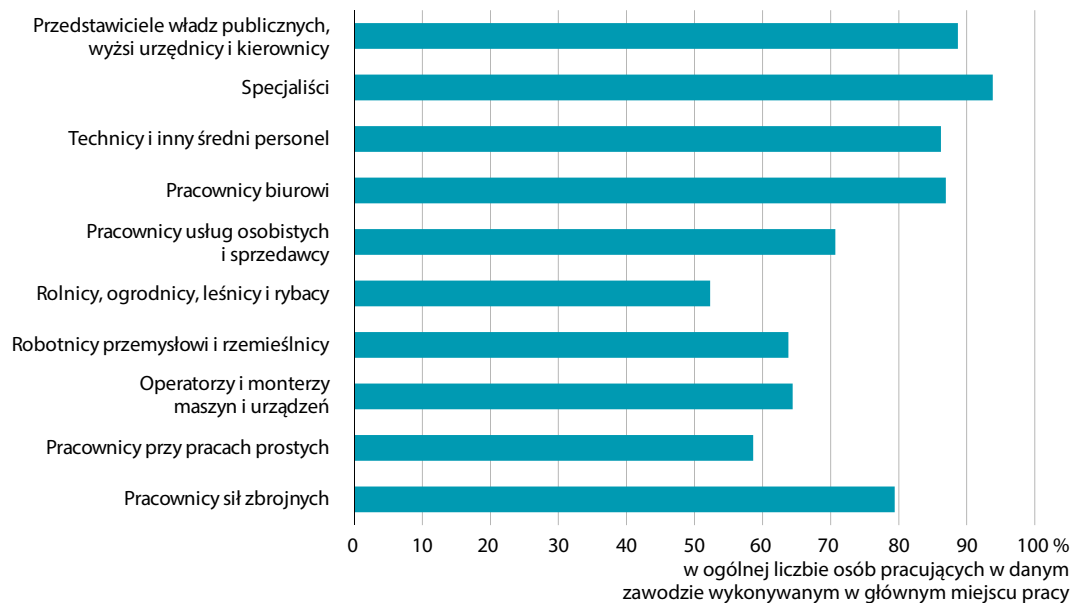
Stopień znajomości języków obcych warunkowany był również miejscem zamieszkania i płcią respondentów. Wśród mieszkańców miast 31,0% badanych deklaruowało umiejętność posługiwania się więcej niż jednym językiem obcym, podczas gdy na wsi udział ten wyniósł 21,2%. Wśród osób zamieszkałych w mieście brak znajomości jakiegokolwiek języka obcego raportowało 23,2% badanych, podczas gdy na wsi 32,9%. Zarówno na wsi, jak i w miastach, większy udział mężczyzn niż kobiet nie potrafił posługiwać się jakimkolwiek językiem obcym.

Tablica 28. Osoby w wieku 18-69 lat według liczby znanych języków obcych, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Osoby potrafiące posługiwać się co najmniej jednym językiem obcym	W tym osoby potrafiące posługiwać się językiem obcym			Osoby, które nie potrafią posługiwać się żadnym językiem obcym
		jednym	dwoma	trzema lub więcej	
w %					
Ogółem	72,8	45,8	21,7	5,3	27,2
mężczyźni	71,8	45,6	21,5	4,7	28,2
kobiety	73,9	46,1	22,0	5,8	26,1
Miasta	76,8	45,8	23,9	7,1	23,2
mężczyźni	76,6	45,9	24,3	6,4	23,4
kobiety	77,0	45,7	23,5	7,8	23,0
Wieś	67,1	45,9	18,6	2,6	32,9
mężczyźni	65,1	45,1	17,6	2,4	34,9
kobiety	69,0	46,7	19,5	2,8	31,0

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Znajomość języków zróżnicowana była także ze względu na status na rynku pracy. Najbardziej powszechna była wśród pracujących, gdzie 77,9% osób deklarowało znajomość przynajmniej jednego języka obcego. Umiejętność posługiwania się co najmniej dwoma językami obcymi wskazało 29,0% pracujących. Nieznajomość jakiegokolwiek języka wystąpiła u 22,1% osób pracujących, podczas gdy w populacji bezrobotnych było to 40,1%, a wśród osób biernych zawodowo – 36,2%. Prawie wszyscy specjaliści (93,8%) posługują się na różnym stopniu zaawansowania przynajmniej jednym językiem innym niż ojczysty. Zjawisko to jest najmniej powszechne wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków (52,3%) oraz pracowników przy pracach prostych (58,6%).

Wykres 57. Pracujący w wieku 18-69 lat, którzy posiadali umiejętność posługiwania się co najmniej jednym językiem obcym według zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy^a w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Wśród uczestników badania znających języki obce przeważały osoby, które potrafiły posługiwać się tylko jednym językiem obcym (62,9%), w tym 14,8% deklaroowało jego biegłą znajomość. Im wyższy wiek respondentów tym mniejsza biegłość w posługiwaniu się językiem obcym. Ponad połowa osób w wieku 55 lat i więcej deklaroowała, że rozumie i potrafi używać zaledwie kilka słów i wyrażań, podczas gdy wśród najmłodszych uczestników badania (w wieku 18-34 lata) udział ten nie przekraczał 20%. Najwyższymi kompetencjami charakteryzowali się respondenci w wieku 25-34 lata, z których ponad połowa deklaroowała opanowanie języka obcego na poziomie co najmniej średnim.

Tablica 29. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej i wieku ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej			
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem	podstawowy (użytkownik początkujący)	średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)	zaawansowany (użytkownik biegły)
	w %			
Ogółem	30,6	31,5	23,1	14,8
18-24 lata	17,9	32,7	30,0	19,4
25-29	19,4	26,6	30,4	23,6
30-34	18,5	29,6	30,5	21,4
35-39	20,8	34,1	28,1	17,0
40-44	27,9	30,4	26,2	15,5
45-49	27,6	37,1	17,4	17,9
50-54	35,6	35,9	20,1	8,4
55-59	50,7	30,1	13,6	5,6 ^v
60-64	56,8	27,7	10,6	4,9 ^v
65-69 lat	52,5	30,6	12,8	4,1 ^v

^a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Również poziom wykształcenia był czynnikiem silnie wpływającym na poziom znajomości języka obcego. Znajomość jednego języka obcego zadeklaroowała ponad połowa respondentów z wykształceniem wyższym, średnim i policealnym. Jeżeli chodzi o stopień biegłości językowej, najczęściej był on oceniany przez respondentów na poziomie co najwyżej podstawowym. Jedynie wśród osób z wykształceniem wyższym największą grupę stanowiły osoby ze znajomością języka na poziomie średnim i zaawansowanym (59,1%). Zdecydowanie najmniejsze kompetencje językowe prezentowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym wśród których 58,9% deklaroowała znajomość jedynie kilku słów i wyrażań.

Tablica 30. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej i poziomu wykształcenia ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej			
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem	podstawowy (użytkownik początkujący)	średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)	zaawansowany (użytkownik biegły)
	w %			
Ogółem	30,6	31,5	23,1	14,8
Wyższe	13,6	27,3	32,8	26,3
Policealne	33,3	48,1	18,6 ^v	.
Średnie zawodowe/branżowe	37,5	41,3	16,7	4,5
Średnie ogólnokształcące	31,2	30,2	25,8	12,8
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe	58,9	28,1	9,3	3,7 ^v
Gimnazjalne, podstawowe i bez formalnego wykształcenia	34,8	31,6	22,2	11,4 ^v

^a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Mieszkańcy miast oraz mężczyźni (44,0% i 38,9%) zdecydowanie częściej niż osoby mieszkające na wsi i kobiety (29,1% i 37,1%) raportowały posiadane umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie co najmniej średnim.

Tablica 31. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się jednym językiem obcym według poziomu biegłości językowej, płci i miejsca zamieszkania ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej			
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem	podstawowy (użytkownik początkujący)	średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)	zaawansowany (użytkownik biegły)
	w %			
Ogółem	30,6	31,5	23,1	14,8
mężczyźni	29,4	31,7	23,3	15,6
kobiety	31,6	31,3	23,0	14,1
Miasta	27,1	28,9	26,2	17,8
Wieś	35,6	35,3	18,7	10,4

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Spośród wszystkich respondentów deklarujących znajomość języków obcych 37,1% posługiwało się więcej niż jednym językiem obcym. Stanowili oni 27,0% badanej populacji. Poziom znajomości pierwszego z języków obcych był oceniany przez respondentów wyżej (co najmniej na poziomie średnim przez 63,0%) niż drugiego (31,1%). Respondenci znający dwa lub więcej języków obcych częściej oceniali swoje umiejętności na poziomie średnim lub zaawansowanym (63,0% w odniesieniu do jednego z nich) niż potrafiący porozumiewać się tylko w jednym języku (37,9%).

Podobnie jak w przypadku osób znających jeden język można zaobserwować prawidłowość, że im wyższy wiek respondentów tym wykazywali oni niższy poziom kompetencji językowych. Wśród najmłodszych respondentów (w wieku 18-24 lata) 80,0% oceniło swoje umiejętności jako co najmniej średnie, natomiast wśród najstarszych (65-69 lat) niewiele ponad jedna trzecia. Najwięcej, bo ponad 40% osób z biegłą znajomością języka (na poziomie zaawansowanym), było w wieku 25-34 lata.

Tablica 32. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej i wieku ^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej							
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem		podstawowy (użytkownik początkujący)		średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)		zaawansowany (użytkownik biegły)	
	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język
w %								
Ogółem	12,0	28,7	25,0	40,2	29,8	23,4	33,2	7,7
18-24 lata	•	21,6	16,2	45,5	40,1	27,6	39,9	5,3 ^v
25-29	•	33,6	28,5	29,5	22,9	24,0	43,7	12,9 ^v
30-34	8,5 ^v	23,0	15,5	40,5	29,7	25,3	46,3	11,2 ^v
35-39	7,8 ^v	25,4	22,9	41,8	30,4	25,8	38,9	7,0 ^v
40-44	14,6	33,4	21,0	37,2	26,7	20,7	37,7	8,7 ^v
45-49	17,6	28,8	20,2	38,5	35,3	26,4	26,9	6,3 ^v
50-54	19,8	28,1	34,1	43,1	25,3	23,4	20,8	5,4 ^v
55-59	24,3	33,3	30,2	44,0	29,2	17,0	16,3	•
60-64	15,0	30,4	43,7	44,4	24,3	19,2	17,0	6,0 ^v
65-69 lat	19,9	40,7	43,7	35,8	21,4	15,6	15,0 ^v	•

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Ponad trzy czwarte osób z wykształceniem wyższym znających dwa lub więcej języków obcych deklarowało, że co najmniej jednym z nich potrafi posługiwać się na poziomie średnim lub zaawansowanym, w tym prawie 40% dwoma lub więcej. Natomiast udział respondentów z wykształceniem policealnym, którzy deklarowali umiejętności posługiwania się pierwszym językiem na poziomie średnim lub zaawansowanym (31,7%) był najniższy spośród wszystkich analizowanych zbiorowości w podziale na poziom posiadanego wykształcenia.

Tablica 33. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej i poziomu wykształcenia^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej							
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem		podstawowy (użytkownik początkujący)		średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)		zaawansowany (użytkownik biegły)	
	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język
	w %							
Ogółem	12,0	28,7	25,0	40,2	29,8	23,4	33,2	7,7
Wyższe	6,9	21,7	17,6	39,5	31,4	27,8	44,1	11,0
Policealne	16,9 ^v	38,8	51,4	43,5	21,5 ^v	16,9 ^v	10,2 ^v	•
Średnie zawodowe/branżowe	18,4	39,0	35,8	37,2	27,7	18,5	18,1	5,3 ^v
Średnie ogólnokształcące	10,0	28,4	24,8	45,5	31,2	21,6	34,0	4,5 ^v
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe	32,8	41,6	33,2	40,6	21,9	15,0	12,1 ^v	•
Gimnazjalne, podstawowe i bez formalnego wykształcenia	•	33,2 ^v	27,2 ^v	40,5	35,9 ^v	20,9 ^v	26,2 ^v	•

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Analiza poziomu kompetencji osób posługujących się dwoma lub więcej językami obcymi wskazuje, że mieszkańcy miast (65,6% w przypadku pierwszego analizowanego języka i 33,7% drugiego) zdecydowanie częściej niż osoby mieszkające na wsi (odpowiednio 57,2% i 25,7%) raportowały posiadane umiejętności językowe na poziomie co najmniej średnim. Więcej mężczyzn (63,8% w odniesieniu do pierwszego i 31,2% drugiego języka) niż kobiet (odpowiednio 62,2% i 31,1%) raportowało osiągnięcie średniego poziomu biegłości językowej.

Tablica 34. Osoby w wieku 18-69 lat posługujące się co najmniej dwoma językami obcymi według poziomu biegłości językowej, płci i miejsca zamieszkania^a w 2022 r.

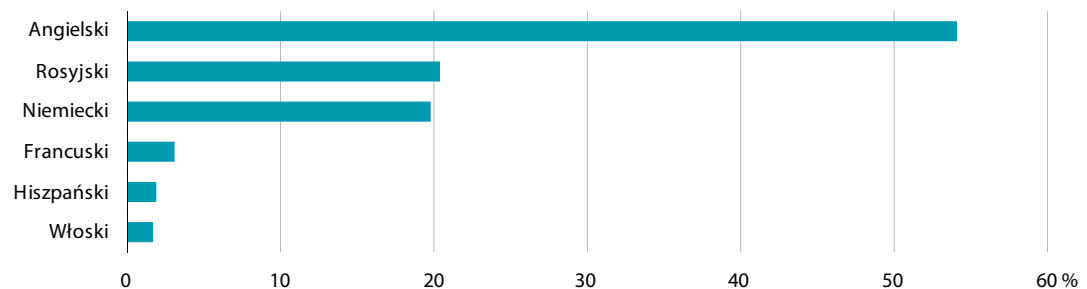
Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej							
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem		podstawowy (użytkownik początkujący)		średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)		zaawansowany (użytkownik biegły)	
	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język
	w %							
Ogółem	12,0	28,7	25,0	40,2	29,8	23,4	33,2	7,7
mężczyźni	10,3	28,9	25,9	39,9	29,9	23,9	33,9	7,3
kobiety	13,6	28,5	24,2	40,4	29,7	23,0	32,5	8,1
Miasta	12,1	26,9	22,3	39,4	29,1	25,6	36,5	8,1
Wieś	12,0	32,4	30,8	41,9	31,2	18,7	26,0	7,0

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Analiza danych dotyczących skali zjawiska rozpowszechnienia znajomości i stopnia opanowania języków obcych pozwala na wysnucie wniosku, że ich dostateczna znajomość nie była jeszcze powszechna wśród osób dorosłych. Obok znacznego udziału osób w wieku 18-69 lat deklarujących, że nie potrafi używać nawet kilku słów i wyrażeń w języku obcym (ponad jedna czwarta ankietowanych) ok. 38% ogólnej liczby respondentów określiła swoje umiejętności językowe na poziomie zaledwie podstawowym. Niecałe 35% badanej populacji oceniło posiadane kompetencje językowe na poziomie co najmniej średnim, którego osiągnięcie wydaje się być dzisiaj niezbędne, aby sprostać wymogom współczesnej gospodarki opartej na wiedzy, jak również do rozwoju kontaktów społecznych oraz pełnego korzystania z osiągnięć i zdobyczy światowej nauki i kultury.

Zdecydowanie najwięcej osób deklarowało, że zna i potrafi posługiwać się którymś z trzech języków obcych: angielskim, rosyjskim i niemieckim. Spośród nich najbardziej rozpowszechniony był język angielski, którym potrafiło posługiwać się na różnym stopniu zaawansowania 54,1% dorosłych Polaków, którzy zgodzili się odpowiedzieć na pytanie o znajomość innych języków niż ojczysty. Dużą popularnością cieszyły się również języki: francuski, hiszpański i włoski (odpowiednio 3,1%, 1,9% i 1,7% respondentów).

Wykres 58. Najczęściej używane języki obce przez osoby w wieku 18-69 lat^a w 2022 r.

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Stosunkowo najwyższy poziom umiejętności posiadały osoby posługujące się językiem angielskim (54,1% respondentów, którzy dokonali oceny swoich kompetencji w zakresie pierwszego lub drugiego wybranego języka osiągnęło co najmniej średni poziom biegłości) oraz hiszpańskim (46,5%). Średni i zaawansowany stopień biegłości językowej uzyskało 40,7% osób posługujących się językiem włoskim, 38,7% francuskim i 31,8% niemieckim. Zwracają uwagę stosunkowo niskie kompetencje językowe osób deklarujących znajomość drugiego pod względem popularności języka rosyjskiego. Zaledwie 19,2% osób w tej grupie respondentów potrafiła posługiwać się nim na poziomie co najmniej średnim.

Tablica 35. Osoby w wieku 18-69 lat według poziomu biegłości w posługiwaniu się najczęściej używanymi językami obcymi^a w 2022 r.

Wyszczególnienie	Poziom biegłości językowej							
	niemal całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem		podstawowy (użytkownik początkujący)		średnio zaawansowany (użytkownik samodzielny)		zaawansowany (użytkownik biegły)	
	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język	pierwszy język	drugi język
	w %							
Język obcy:								
angielski	16,7	27,6	27,8	35,3	29,8	25,6	25,7	11,5
francuski	37,7 ^v	32,8	16,6 ^v	31,1	•	29,9	21,2 ^v	6,2 ^v
hiszpański	•	16,6 ^v	•	44,3	•	28,0 ^v	•	•
niemiecki	24,1	30,3	40,1	40,4	22,2	23,7	13,6	5,6
rosyjski	51,4	30,7	32,2	44,6	10,6	18,7	5,8	6,0
włoski	•	30,9 ^v	•	•	37,9	18,4 ^v	•	•

a Nie uwzględniono osób, które nie odpowiedziały na pytanie.

Rozdział 8

Chapter 8

Uczenie się osób dorosłych według województw

Adult education by voivodships

Najwyższy poziom uczestnictwa w szeroko pojętym uczeniu się, odnotowano wśród mieszkańców województwa mazowieckiego (63,9%). W większości województw ponad połowa respondentów deklarowała uczestnictwo w edukacji formalnej, pozaformalnej lub uczeniu się nieformalnym. Jedynie w województwach podlaskim, świętokrzyskim, podkarpackim, śląskim, i warmińsko-mazurskim, odsetek osób uczestniczących w jakiegokolwiek formie uczenia się nie przekraczał 50%.

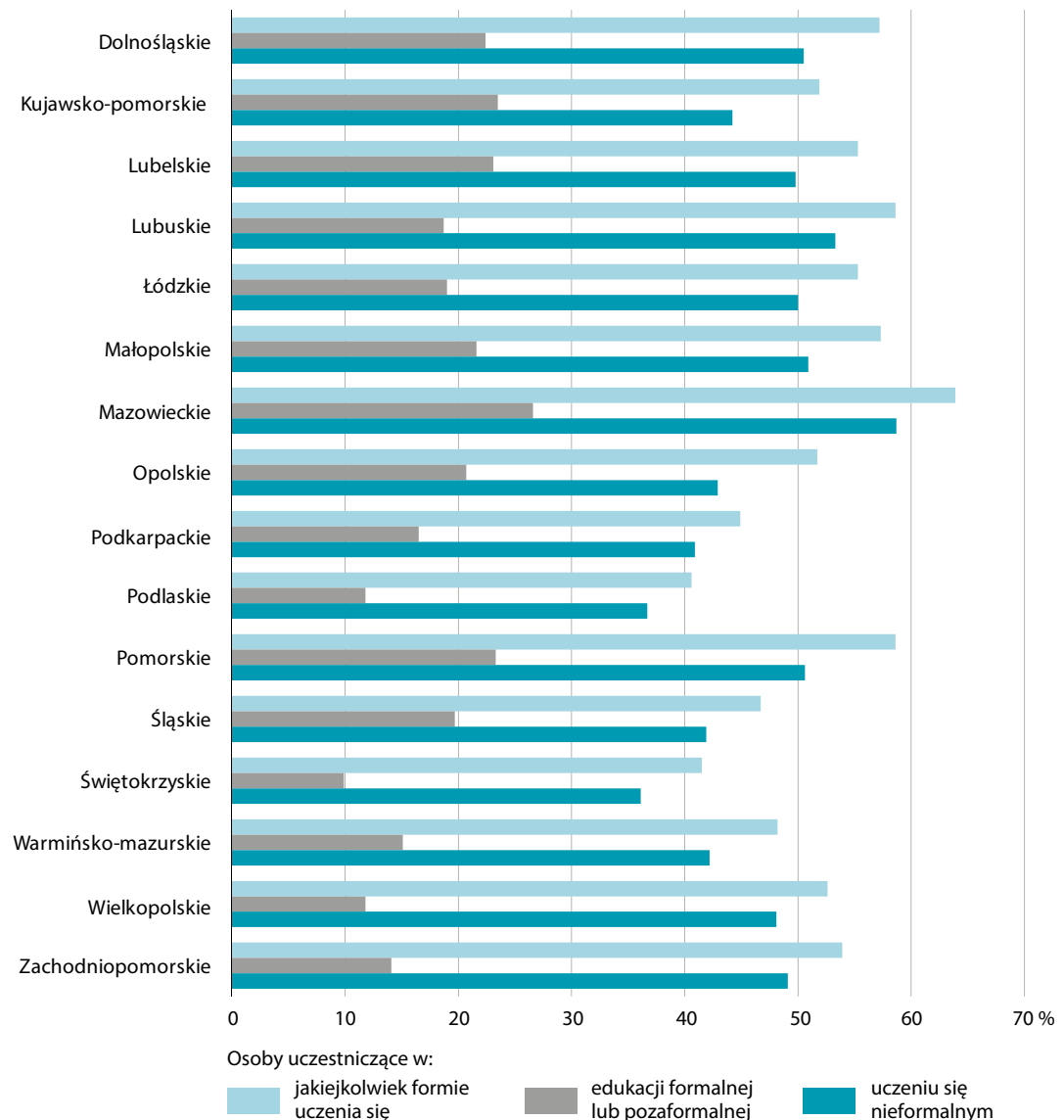
Tablica 36. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej i pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według województw w 2022 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Osoby uczestniczące ^a					Osoby nieuczestniczące w żadnej formie uczenia się
		w jakiegokolwiek formie uczenia się	w tym				
			w edukacji formalnej	w edukacji pozaformalnej	w edukacji formalnej lub pozaformalnej	w uczeniu się nieformalnym	
w %							
Polska	24833	54,0	9,2	19,8	26,8	48,3	46,0
Dolnośląskie	1915	57,2	8,5	22,4	29,0	50,5	42,8
Kujawsko-pomorskie	1312	51,9	9,5 ^v	23,5	30,5	44,2	48,1
Lubelskie	1318	55,3	12,2 ^v	23,1	32,9	49,8	44,7
Lubuskie	642	58,6	5,5 ^v	18,7	23,5	53,3	41,4
Łódzkie	1574	55,3	8,7 ^v	19,0	26,2	50,0	44,7
Małopolskie	2241	57,3	10,3	21,6	28,5	50,9	42,7
Mazowieckie	3674	63,9	10,9	26,6	33,1	58,7	36,1
Opolskie	613	51,7	8,2 ^v	20,7	27,2	42,9	48,3
Podkarpackie	1320	44,9	7,3 ^v	16,5 ^v	22,3	40,9	55,1
Podlaskie	730	40,6	8,6 ^v	11,8 ^v	18,5	36,7	59,3
Pomorskie	1526	58,6	8,1 ^v	23,3	29,6	50,6	41,4
Śląskie	2891	46,7	8,9	19,7	26,5	41,9	53,3
Świętokrzyskie	759	41,5	8,4 ^v	9,9 ^v	17,3	36,1	58,5
Warmińsko-mazurskie	888	48,2	11,1	15,1 ^v	23,5	42,2	51,8
Wielkopolskie	2349	52,6	8,1	11,8 ^v	18,9	48,1	47,4
Zachodniopomorskie	1083	53,9	8,5 ^v	14,1 ^v	22,2	49,1	46,1

^a Jedna osoba mogła uczestniczyć jednocześnie w kilku formach kształcenia.

Największy odsetek osób w wieku 18-69 lat uczestniczących w edukacji formalnej zaobserwowano w województwie lubelskim (ponad 12%) oraz warmińsko-mazurskim (ponad 11%). Województwo lubuskie charakteryzowało się najniższą aktywnością mieszkańców w zakresie tej formy uczenia się (5,5% ^v).

Wykres 59. Osoby w wieku 18-69 lat uczestniczące w edukacji formalnej lub pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym według województw w 2022 r.

Mieszkańcy województwa mazowieckiego w największym stopniu korzystali z różnych form uczenia się w ramach edukacji pozaformalnej. Ponad jedna czwarta z nich uzupełniała wiedzę na kursach, warsztatach, seminariach, szkoleniach i lekcjach prywatnych. Dużą aktywnością w zakresie edukacji pozaformalnej wykazali się również mieszkańcy województw kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i lubelskiego (ponad 23%). Najmniej zainteresowani tą formą uczenia się, byli mieszkańcy województwa świętokrzyskiego. Niecałe 10% z nich deklaroowało udział w edukacji pozaformalnej.

Najbardziej popularną formą zdobywania lub uzupełniania wiedzy i umiejętności przez osoby dorosłe na terenie wszystkich województw w kraju, było uczenie się nieformalne. Uczenie się od współpracowników, kolegów, członków rodziny lub samodzielnie szczególnie popularne było wśród mieszkańców województwa mazowieckiego, gdzie ponad 58% osób dorosłych w ten sposób zdobywało wiedzę i umiejętności. Również więcej niż połowa dorosłych mieszkańców województw lubuskiego, małopolskiego, pomorskiego i dolnośląskiego brała udział w uczeniu się nieformalnym. Najniższy poziom uczestnictwa w tej formie nauki, odnotowano natomiast na terenie województw świętokrzyskiego i podlaskiego (mniej niż 40%).

Uwagi metodyczne

Organizacja i przebieg badania

Międzynarodowe badanie „Uczenie się osób dorosłych” (Adult Education Survey) odbywające się obecnie co 6 lat, jest jednym z elementów systemu tworzącego statystyki dotyczące uczenia się osób dorosłych w Europie. Była to czwarta jego edycja przeprowadzona w Polsce. Pierwsze pilotażowe badanie zrealizowane zostało w roku 2006 na podstawie dobrowolnej umowy z Eurostatem. Stałe, trwające przez całe życie podnoszenie kwalifikacji i umiejętności, jest uważane za kluczowy czynnik rozwoju społeczno-ekonomicznego. Dlatego zagadnienie uczenia się osób dorosłych zajmowało i zajmuje obecnie znaczącą pozycję w wielu strategiach i programach polityki europejskiej, takich jak strategia Lizbońska, strategia „Europa 2020” i będący ich kontynuacją „Plan działania dla wdrożenia Europejskiego Filaru Praw Socjalnych”. Również na poziomie krajowym, podjęto konkretne inicjatywy mające zapewnić spójność działań na rzecz uczenia się przez całe życie, które są zawarte w różnych strategiach rozwoju (np. w „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030”, „Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego” czy „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego”).

Głównym celem badania „Uczenie się osób dorosłych” było dostarczenie porównywalnych dla krajów Unii Europejskiej danych dotyczących edukacji osób dorosłych. Zestaw zmiennych obowiązujących w badaniu obejmował udział osób w wieku 18-69 lat uczestniczących w edukacji formalnej, pozaformalnej oraz uczeniu się nieformalnym, w powiązaniu z cechami społeczno-demograficznymi. Dodatkowo badanie miało dostarczyć informacji na temat dostępu do informacji o możliwościach uczenia się i korzystania z poradnictwa edukacyjnego, trudnościach uniemożliwiających bądź ograniczających uczestnictwo w edukacji oraz znajomości języków obcych.

Podstawą prawną badania „Uczenie się osób dorosłych” było Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 2021/861 z dnia 21 maja 2021 r. określające informacje techniczne dotyczące zbioru danych oraz ustanawiające formaty techniczne stosowane do przekazywania informacji dotyczących organizacji badania reprezentacyjnego w dziedzinie „kształcenie i szkolenie” zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700, Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) Nr 2021/859 z dnia 4 lutego 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 przez określenie liczby i nazw zmiennych dla zbioru danych w dziedzinie „kształcenie i szkolenie” oraz Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2022 z dn. 19 listopada 2021 r. (Dz. U. 2021, poz. 2303 z późn. zmianami).

Badanie „Uczenie się osób dorosłych” zostało przeprowadzone w okresie od 1 lutego do 31 marca 2023 r. przy zastosowaniu metody reprezentacyjnej, na wylosowanej próbie 26,1 tys. mieszkań. W losowaniu nie brały udziału pomieszczenia w obiektach ruchomych, obiekty zbiorowego zamieszkania oraz pomieszczenia prowizoryczne.

W wylosowanych mieszkaniach wywiad przeprowadzano z osobami w wieku 18-69 lat. Udział tych osób w badaniu miał charakter dobrowolny.

Badanie wykonane zostało techniką mieszaną uwzględniającą trzy metody ankietyzacji: wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny (CATI), wspomagany komputerowo wywiad bezpośredni (CAPI) i wywiad na formularzu papierowym (PAPI). Większość wywiadów realizowana była metodą CATI (60,6%) i CAPI (35,6%) przy wykorzystaniu różnego rodzaju urządzeń (komputerów stacjonarnych, laptopów, tabletek, smartfonów) z użyciem formularzy elektronicznych:

1. UD-G Uczenie się osób dorosłych, kwestionariusz gospodarstwa domowego – który przeznaczony był dla każdego gospodarstwa znajdującego się w wylosowanym mieszkaniu.
2. UD-I Uczenie się osób dorosłych, kwestionariusz indywidualny, – który wypełniany był dla osoby objętej badaniem, tj. osoby w wieku 18-69 lat.

Istniała również możliwość przeprowadzenia wywiadu z użyciem metody PAPI (3,8% wywiadów), czyli zbierania przez ankietera informacji od respondentów z użyciem formularza papierowego i późniejszego zarejestrowania danych za pomocą aplikacji mobilnej.

Wywiady zrealizowano w 11,5 tys. gospodarstw domowych (nieco ponad 51% gospodarstw domowych podlegających badaniu w wylosowanych mieszkaniach), w tym 7,1 tys. stanowiły gospodarstwa w miastach. Na pytania kwestionariusza indywidualnego UD-I zdecydowało się odpowiedzieć 14,7 tys. respondentów, co stanowiło około 65% liczby osób w wieku 18-69 lat (22 8 tys.), zarejestrowanych w trakcie badania na formularzach gospodarstwa domowego UD-G. Szczególnie niski poziom kompletności wywiadów indywidualnych (46%) odnotowano wśród osób najmłodszych (w grupie wieku 18-24 lata).

Główną przyczyną niezrealizowania wywiadu w gospodarstwie domowym i braku kwestionariusza UD-G, była odmowa uczestnictwa w badaniu wyrażona przez wszystkich jego członków. Dotyczyło to 7,4 tys. gospodarstw domowych, co stanowiło 67,5% ogólnej liczby braków odpowiedzi. Również niechęć do uczestniczenia w badaniu była podstawowym czynnikiem wpływającym na kompletność wywiadów indywidualnych. Zanotowano 3,4 tys. odmów wśród osób zarejestrowanych na formularzach gospodarstwa domowego, co stanowiło 42,8% wszystkich niezrealizowanych kwestionariuszy indywidualnych UD-I. Przyjęte w tej edycji badania założenia metodologiczne, również miały wpływ na obniżenie ogólnego wskaźnika kompletności wywiadów indywidualnych. W celu uzyskania jak najbardziej obiektywnych wyników badania (ograniczenia efektu klastra), zalecono ankieterom aby unikali przeprowadzania wywiadu z więcej niż dwoma członkami gospodarstwa domowego.

Pracami związanymi z przygotowaniem i prowadzeniem badania „Uczenie się osób dorosłych” kierował Urząd Statystyczny w Gdańsku we współpracy z innymi departamentami GUS. Na terenie województw badanie prowadziły urzędy statystyczne.

Dobór próby oraz uogólnianie wyników badania

Przy ustalaniu **liczebności próby oraz schematu losowania** wykorzystano doświadczenia z poprzedniej edycji badania (w 2016 r.) oraz innych badań społecznych prowadzonych przez GUS. Losowanie próby zostało zrealizowane na podstawie Operatu do Badań Społecznych (OBS), tj. bazy danych, dla której głównym źródłem informacji jest TERYT – Rejestr Podziału Terytorialnego Kraju, zawierający m.in. wykaz terytorialnych jednostek statystycznych oraz listę adresową mieszkań. Baza danych OBS zawiera również dodatkowe informacje z najważniejszych rejestrów administracyjnych.

Zastosowano dwustopniowy schemat doboru próby z różnymi prawdopodobieństwami wyboru na pierwszym stopniu. Jednostkami losowania na pierwszym stopniu (JPS) były obwody spisowe. W operacie znajduje się około 186 tys. obwodów, ze średnią liczbą mieszkań wynoszącą 83. Minimalna liczba mieszkań w obwodach jest zróżnicowana w zależności od wielkości miejscowości i wynosi średnio: 94 dla miast i 66 dla terenów wiejskich. Sąsiednie obwody były łączone, jeżeli zawierały zbyt małą liczbę mieszkań; w algorytmie łączenia wykorzystano informacje o współrzędnych x i y przypisane do adresów mieszkań w operacie. Na drugim stopniu losowano mieszkania. W wylosowanych mieszkaniach badane były wszystkie gospodarstwa domowe oraz osoby w wieku 18 -69 lat.

Jednostki pierwszego stopnia (JPS) zostały wylosowane przy użyciu schematu losowania warstwowego z prawdopodobieństwami wyboru proporcjonalnymi do liczby mieszkań w danej JPS. Przed losowaniem JPS zostały podzielone na warstwy, oddzielnie w każdym regionie (zgodnie z klasyfikacją NUTS 2) oraz w regionach zgodnie z sześcioma klasami wielkości miejscowości.

Warstwy zostały zdefiniowane jako przekroje: region NUTS 2, klasa wielkości miejscowości (6 klas, szczegółowe parametry podano poniżej w Tabelicy 2) oraz 3 klasy wyznaczone na podstawie udziału mieszkań z osobami w wieku 18-24 lata w JPS. Sposób wyznaczenia 3 klas JPS na podstawie dostępnych w operacji losowania danych jednostkowych o mieszkaniach z osobami w wieku od 18 do 24 lat był następujący:

- dla każdego JPS obliczono udział liczby mieszkań z osobami w określonej grupie wiekowej w stosunku do liczby mieszkań w danym JPS;
- na podstawie rozkładu obliczonego udziału w całej populacji JPS, każdy JPS został podzielony na 3 w przybliżeniu równe części; w ten sposób wyodrębniono zbiór obwodów spisowych, w których znajduje się istotnie więcej adresów z osobami w wieku od 18 do 24 lat.

Ostateczny zestaw warstw uzyskano poprzez podzielenie każdej warstwy i każdego JPS na dwie części o podobnej wielkości; podział ten ustalono przez posortowanie wszystkich mieszkań w danym JPS według liczby osób pracujących; takie podejście dało liczbę warstw równą 385.

Alokacja próby została określona zgodnie z algorytmem opisanym w artykule: Wesołowski, Wieczorkowski (2017)¹; algorytm ten wykorzystuje wartości własne specjalnie skonstruowanej macierzy do wyznaczenia optymalnej alokacji próby w schemacie dwustopniowym pomiędzy subpopulacje i warstwy; optymalność rozwiązania polega na uzyskaniu jak najmniejszego względnego błędu standardowego (współczynnika zmienności) estymatora danej zmiennej (tj. zmiennej liczba osób pracujących, dostępnej w operacji) na poziomie ustalonych subpopulacji (tj. regionów NUTS 2), w ramach nałożonych ograniczeń na liczebność próby na każdym etapie losowania (zakładano, że z jednej JPS powinny być losowane średnio 4 mieszkania). Ponadto algorytm alokacji uwzględniał czynniki związane z oczekiwanym brakiem odpowiedzi występującym na drugim etapie losowania. Dodatkowym elementem zwiększającym efektywność doboru próby pod kątem przebadania odpowiedniej liczby mieszkań zamieszkałych przez osoby w wieku od 18 do 24 lat było zastosowanie pewnej nadreprezentacji w warstwach o istotnie wyższym odsetku mieszkań zamieszkałych przez osoby w wieku od 18 do 24 lat.

Jednostkami drugiego stopnia losowania (JDS) były mieszkania. Z każdej wstępnie wylosowanej JPS adresy zostały wylosowane za pomocą losowania prostego bez zwracania zgodnie z wcześniej ustaloną alokacją. W rezultacie nowa próba wylosowana do badania składała się z 6646 obszarów spisowych i 26148 mieszkań. Wszystkie gospodarstwa domowe i osoby w wieku 18-69 lat w mieszkaniach z wylosowanej próby powinny być zbadane.

Rozkład próby jednostek pierwszego stopnia i mieszkań pomiędzy regiony oraz populacyjna liczba mieszkań i liczba utworzonych warstw podana została w poniższej tablicy.

---

¹ Wesołowski J., Wieczorkowski R. (2017), An eigenproblem approach to optimal equal-precision sample allocation in subpopulations, *Communications in Statistics - Theory and Methods*, 46: 5, 2212-2231.

Tablica 1. Struktura próby i populacji według regionów

Region NUTS 2	Liczba warstw	Liczba mieszkań w		Liczba jednostek pierwszego stopnia (JPS) w próbie
		populacji	wylosowanej próbie	
Polska	385	15310345	26148	6646
Dolnośląskie	28	1275612	1957	550
Kujawsko-pomorskie	22	781378	1358	324
Lubelskie	23	788508	1256	321
Lubuskie	20	394808	899	293
Łódzkie	23	1040008	1617	392
Małopolskie	26	1295569	1671	436
Warszawski stołeczny	24	1595460	2417	612
Mazowiecki regionalny	22	837144	1371	317
Opolskie	20	360929	934	290
Podkarpackie	21	702149	1040	253
Podlaskie	22	460724	1002	296
Pomorskie	23	951638	1747	424
Śląskie	24	1813957	3415	732
Świętokrzyskie	19	455007	1097	322
Warmińsko-mazurskie	22	534482	1074	289
Wielkopolskie	23	1326999	1889	435
Zachodniopomorskie	23	695973	1404	360

Źródło: opracowanie własne.

W zastosowanej **procedurze uogólniania wyników (ważenia)** uwzględnione zostały następujące elementy:

1. prawdopodobieństwo wyboru mieszkań,
2. poziom kompletności wywiadów w gospodarstwach domowych,
3. poziom kompletności wywiadów indywidualnych.

Powyższe czynniki składały się na ogólny poziom kompletności na poziomie NUTS 2 i zostały wykorzystane do wstępnej korekty wag z losowania. Waga z losowania jest definiowana dla każdego wybranego mieszkania jako odwrotność prawdopodobieństwa wyboru i jest równa stosunkowi: liczby mieszkań w danym regionie NUTS 2 i warstwie w operacie podzielonej przez iloczyn liczby jednostek pierwszego stopnia (JPS) wylosowanych z danego regionu i warstwy oraz liczby mieszkań wylosowanych z każdej JPS w danej warstwie.

Tablica 2. Poziom kompletności wywiadów w gospodarstwach domowych według klas miejscowości

Klasa miejscowości	Polska	Kompletność wywiadów na poziomie regionu	
		minimum	maksimum
Ogółem	0,393	0,389	0,804
Warszawa	0,293	x	x
Miasta powyżej 500 tys. mieszkańców ^a	0,332	0,293	0,379
Miasta od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców	0,350	0,226	0,468
Miasta od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0,383	0,301	0,468
Miasta do 20 tys. mieszkańców	0,406	0,205	0,568
Wieś	0,464	0,341	0,551

^a Do tej klasy miast zaliczono również aglomerację trójmiejską.

Źródło: opracowanie własne.

Wagi z losowania dla mieszkań (i gospodarstw domowych) zostały następnie dostosowane do braków odpowiedzi związanych z odmowami, tymczasową nieobecnością członków gospodarstwa domowego, niemożnością skontaktowania się z wylosowanym mieszkaniem itp. Wagi te zostały skorygowane, dla każdego regionu NUTS 2, oddzielnie w każdej z pięciu grup tzw. wskaźnika skłonności (czyli prawdopodobieństwa skutecznego udziału w badaniu), za pomocą współczynników korekcyjnych obliczonych jako stosunek: sumy wag z losowania dla kwalifikujących się mieszkań do sumy wag z losowania dla mieszkań z którymi przeprowadzono wywiad. Prawdopodobieństwa skłonności wykorzystane do utworzenia 5 grup zostały wyprowadzone z modelu uczenia maszynowego (przy użyciu funkcji `h2o_automl` z pakietu `lares` w środowisku R); w modelu tym jako zmienne predykcyjne wykorzystano między innymi następujące cechy dostępne w operacie losowania: region NUTS 2, klasa miejscowości, czy w mieszkaniu znajdują się osoby w wieku od 18 do 69 lat (a także od 18 do 24 lat), liczba osób zatrudnionych oraz grupa decylowa dochodów (na podstawie rejestrów podatkowych).

Poziom kompletności wywiadów indywidualnych wyniósł około 65%, przy czym najniższy był w grupie osób w wieku od 18 do 24 lat (46%).

Korekta wag (z poprzedniego etapu korekty dla gospodarstw domowych) o brakujące kwestionariusze indywidualne została przeprowadzona w przekrojach: miasto/wieś * płeć * (grupa od 18 do 24 lat oraz dziewięć 5-letnich grup wiekowych). W wyniku uwzględnienia powyższych dwóch czynników związanych z kompletnością uzyskano skorygowane wagi dla wywiadów indywidualnych.

Następnie wagi te zostały skalibrowane² z wykorzystaniem danych z aktualnych szacunków demograficznych dotyczących płci, wieku „1” (grupa 18-24 i dziewięć 5-letnich grup wiekowych), wieku „2” (grupa 18-24 i cztery 10-letnie grupy wiekowe), miejsca zamieszkania (obszary miejskie lub wiejskie) oraz regionu (NUTS 2). Wagi zostały skalibrowane zgodnie z rozkładami brzegowymi w następujących układach:

- obszary miejskie/wiejskie × płeć × grupy wiekowe „1”;
- NUTS 2 × obszary miejskie/wiejskie × grupy wiekowe „2”;
- NUTS 2 × płeć × grupy wiekowe „2”;
- NUTS 2 × obszary miejskie/wiejskie × grupy wiekowe „1”.

Skalibrowane wagi zostały obliczone przy użyciu specjalnie stworzonego programu w systemie R. Wykorzystano jeden z algorytmów kalibracji opisanych w artykule: Williams, Savitsky (2019)³. Zastosowano wariant algorytmu kalibracji, który zapewnia ograniczenia zakresu dla wag, tj. rozrzut wynikowych wag w stosunku do wag przed kalibracją był utrzymywany w zakresie od 1/3 do 3.

---

2 Szczegółowy opis tej metody można znaleźć m.in. w publikacjach: Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r., GUS, Warszawa 2011, str. 31-32. Szymkowiak M, Józefowski T., Estymatory kalibracyjne w badaniach statystycznych, Wiadomości Statystyczne 2012 (1), str. 31-43.

3 Matthew R. Williams, Terrance D. Savitsky, Calibration of Survey Weights under Large Number of Constraints, arXiv, 2019.

Podstawowe pojęcia i definicje

Edukacja formalna

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, edukacja formalna jest to kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych nadawanych po ukończeniu określonych etapów kształcenia, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, albo kwalifikacji w zawodzie, potwierdzonych certyfikatem klasyfikacji zawodowej lub dyplomem zawodowym. W badaniu „Uczenie się osób dorosłych” obejmuje ona naukę w systemie szkolnym (na poziomie szkoły podstawowej, ponadpodstawowej i policealnej), jak również kształcenie na poziomie studiów wyższych, podyplomowych i doktoranckich i w formie Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych. Przez Kwalifikacyjny Kurs Zawodowy należy rozumieć kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu zawodowego w zakresie tej kwalifikacji. Kształcenie w ramach edukacji formalnej odbywa się zgodnie z zatwierdzonymi programami nauczania. Nauka oparta jest na standardach przyjętych w systemie oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego zatwierdzonych obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Edukacja formalna prowadzi do uzyskania kwalifikacji wpisanych do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji i potwierdzonych świadectwem, zaświadczeniem o ukończeniu szkoły, certyfikatem, dyplomem przez uprawnioną instytucję. Edukację formalną charakteryzuje obecność osoby prowadzącej zajęcia (nauczyciela/wykładowcy/osoby szkolącej).

W badaniu wyróżniono następujące **poziomy edukacji formalnej**:

1. szkoły podstawowej na poziomie 1-4 klasy i szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej na poziomie 1-4 klasy,
2. szkoły podstawowej na poziomie 5-8 klasy i szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej na poziomie 5-4 klasy, szkoły podstawowej dla dorosłych lub szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy,
3. Kwalifikacyjnego Kursu Zawodowego,
4. branżowej szkoła I stopnia (w tym młodociani pracownicy),
5. średni ogólnokształcący (liceum ogólnokształcące dla młodzieży i dorosłych),
6. średni zawodowy (technikum, branżowa szkoła II stopnia, szkoła artystyczna II stopnia kształcąca również w zakresie ogólnym),
7. policealny (bez Kolegiów pracowników służb społecznych),
8. Kolegium pracowników służb społecznych i kształcenie specjalistyczne na wyższej uczelni zawodowej
9. wyższy /inżynier, licencjat/ (uczelnie – studia I stopnia),
10. studia podyplomowe,
11. wyższy /magister/ (uczelnie – studia magisterskie jednolite, II stopnia),
12. studia doktoranckie i szkoły doktorskie.

Edukacja pozaformalna

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, edukację pozaformalną można określić jako kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, albo kwalifikacji w zawodzie, potwierdzonych certyfikatem klasyfikacji zawodowej lub dyplomem zawodowym. W badaniu „Uczenie się osób dorosłych” w ramach edukacji pozaformalnej wykazywano również formalne programy edukacyjne trwające krócej niż jeden semestr lub pół roku pełnego wymiaru godzin nauczania, takie jak „kurs umiejętności zawodowych”, „kurs kompetencji ogólnych” czy „turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników”. Edukacja pozaformalna obejmuje wszelkie zorganizowane/zinstytucjonalizowane działania edukacyjne, które nie odpowiadają definicji edukacji formalnej. Działania takie prowadzone są zazwyczaj w formie kursów, szkoleń, instruktaży (w miejscu pracy lub poza nim), seminariów, lub wykładów, na które respondent zgłosił się i w których uczestniczył. Do tego typu edukacji zaliczyć można również lekcje prywatne (np. języków obcych) a także kształcenie na „odległość”, które odbywa się za pośrednictwem korespondencji pocztowej lub mediów elektronicznych (np.: komputer, video, DVD). Edukacja pozaformalna nie powoduje zmiany w poziomie wykształcenia, lecz prowadzi zazwyczaj do rozwoju, poszerzenia i zdobywania umiejętności w różnych dziedzinach życia zawodowego, społecznego jak również kulturalnego. W odróżnieniu od uczenia się nieformalnego edukacja pozaformalna powinna odbywać się przy udziale wykładowcy, instruktora, nauczyciela lub szkoleniowca. Zajęcia mogą mieć charakter kursów lub szkoleń doskonalących kwalifikacje zawodowe, mogą prowadzić do uzyskania umiejętności potrzebnych w życiu społecznym (np. kurs samoobrony) lub dla osobistych korzyści, własnego rozwoju intelektualnego lub hobby (np. kurs gotowania, wykłady z historii sztuki, kurs modelarstwa). Uczestnictwo w takim działaniu edukacyjnym, może kończyć się uzyskaniem świadectwa/certyfikatu lub nie.

W badaniu wyróżniono następujące **formy edukacji pozaformalnej**:

1. **Kursy** w miejscu pracy lub czasie wolnym – planowana seria pojedynczych zajęć edukacyjnych w określonym zakresie tematycznym oferowana przez świadczeniodawcę. Dotyczą zazwyczaj określonego tematu i są prowadzone przez jedną lub więcej osób specjalizujących się w danej dziedzinie kształcenia i szkolenia. Kursy mogą być prowadzone w trybie stacjonarnym i z wykorzystaniem technik nauczania na odległość. Kursy z wykorzystaniem technik nauczania na odległość, podobnie jak w przypadku kursów prowadzonych w trybie stacjonarnym, mogą posiadać takie elementy jak program nauczania, zapisy, nauczanie, a nawet testy, ale odbywają się metodą korespondencyjną lub za pośrednictwem mediów elektronicznych, łączących instruktorów/nauczycieli/prowadzących lub uczących się, którzy nie przebywają razem w jednej sali lekcyjnej. Ten rodzaj kursów polega na interakcji pomiędzy instruktorem a uczącym się, jednak nie odbywa się ona jednocześnie, ale z opóźnieniem.
2. **Warsztaty i seminaria** w miejscu pracy lub czasie wolnym – rodzaj szkolenia łączący elementy ćwiczeń i treningu z teorią. Mogą mieć charakter kursu ale jednocześnie łączą zajęcia teoretyczne (zajęcia w klasie) z ćwiczeniami w rzeczywistych lub symulowanych sytuacjach. **Warsztaty** to forma ćwiczeń, podczas których uczestnicy aktywnie biorą udział w danym spotkaniu. Podstawą tego rodzaju szkolenia, jest wymiana doświadczeń oraz konfrontowanie ich z kompetencjami trenera. Warsztaty mają nauczyć konkretnej umiejętności w ściśle określonym czasie. Szkolenie odbywa się według określonego wcześniej scenariusza, z uwzględnieniem zadań i celów do osiągnięcia. **Seminarium** jest to metoda polegająca na szkoleniu z czynnym udziałem uczestników, którzy samodzielnie opracowują część zagadnień poruszanych na seminarium i następnie przedstawiają swoje opracowania w postaci prezentacji, referatu, czy też w jeszcze inny sposób, jak również biorą aktywny udział w dyskusji nad danym zagadnieniem wykazując się posiadaną wiedzą.

3. **Indywidualne, praktyczne szkolenie w miejscu (na stanowisku) pracy zorganizowane przez pracodawcę z udziałem instruktora w zaplanowanym czasie** – forma szkolenia w miejscu pracy, zorganizowanego przez pracodawcę z udziałem instruktora dla jednej lub niewielkiej grupy osób. Ta forma edukacji pozaformalnej charakteryzuje się zaplanowanymi okresami szkoleń, instruktażu lub zajęć praktycznych, z wykorzystaniem typowych narzędzi pracy, bezpośrednio w miejscu pracy lub w sytuacji związanej z pracą, z udziałem prowadzącego. Szkolenie odbywa się z udziałem i pod nadzorem osoby z odpowiednimi kwalifikacjami do jego przeprowadzenia (pracodawcy, kierownika, instruktora). Zajęcia mają charakter indywidualny i praktyczny. Zazwyczaj są one organizowane w celu wspierania adaptacji (nowych) pracowników, łącznie z pracownikami przeniesionymi, ponownie zatrudnionymi oraz sezonowymi/tymczasowymi, do nowych lub obecnych miejsc pracy. Mogą one uwzględniać szkolenie ogólne na temat firmy (organizacji, procedur działania, itp.) oraz szczegółowe instrukcje związane z pracą (bezpieczeństwo i zagrożenia zdrowotne, praktyki związane z pracą).
4. **Prywatne lekcje** udzielane przez nauczyciela lub korepetytora, dla którego jest to działalność zarobkowa. W badaniu nie uwzględniono lekcji prowadzonych przez kolegów, przyjaciół lub członków rodzin, z wyjątkiem sytuacji gdy były to lekcje płatne.

Uczenie się nieformalne

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, uczenie się nieformalne to nabywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną. Obejmuje działania podejmowane w celu samodzielnego nauczenia się czegoś i proces uczenia się, który towarzyszy innej aktywności (pracy, uczestnictwu w różnych wydarzeniach lub aktywności o charakterze rekreacyjnym). W odróżnieniu od edukacji formalnej i pozaformalnej uczenie się nieformalne powinno odbywać się bez udziału nauczyciela lub instruktora. Ma miejsce poza zorganizowanymi formami kształcenia i szkolenia, takimi jak kursy, warsztaty, seminaria, lekcje prywatne itp.

Lecje udzielane przez członków rodziny, gospodarstwa domowego, sąsiadów, przyjaciół za które nie otrzymywali oni wynagrodzenia w formie pieniężnej, uznane zostały za formę uczenia się nieformalnego.

Zakres przedmiotowy badania obejmował jedynie działania edukacyjne podjęte z intencją zdobycia lub poszerzenia wiedzy i umiejętności. Uczenie się nie mogło mieć charakteru przypadkowego („przy okazji”). Należało je zaplanować z wyprzedzeniem, wyznaczyć sobie cele i oczekiwane efekty podjętych działań edukacyjnych.

Pytania na temat uczenia się nieformalnego nie dotyczyły dodatkowych działań towarzyszących z reguły edukacji formalnej lub pozaformalnej, takich jak samodzielna nauka w ramach przygotowania do zajęć, czy odrabianie pracy domowej.

Klasyfikacja dziedzin kształcenia lub wykształcenia na potrzeby badania opracowana została na podstawie ISCED-F 2013 (Międzynarodowa Klasyfikacja Kierunków Kształcenia), wykorzystując przede wszystkim najbardziej ogólne grupowania dziedzin kształcenia zawarte w tej klasyfikacji.

Działanie edukacyjne

Działanie podjęte w celu podniesienia poziomu wiedzy, umiejętności lub kompetencji. Pojedyncze działanie edukacyjne charakteryzuje się połączeniem określonej **metody** i jednej **dziedziny** uczenia się.

Metoda jest rozumiana jako ramy organizacyjne wykorzystywane do uczenia się lub nauczania (tj. zdobywania lub przekazywania pomysłów, informacji, wiedzy, umiejętności i kompetencji). Może to być program edukacyjny (szkoła, kierunek studiów), kurs czy inne przedsięwzięcie przybierające mniej lub bardziej zorganizowane formy.

Dziedzina to zakres zagadnień będący przedmiotem uczenia się zdefiniowany na podstawie klasyfikacji dziedzin kształcenia.

Poziomy biegłości językowej

Opisy poszczególnych kategorii zostały opracowane na podstawie klasyfikacji „Europejski System Opisu Kształcenia Językowego” (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR). Pozwalają one na samoocenę przez respondenta jego zdolności do porozumiewania się w danym języku. Najniższy poziom kompetencji językowych „Niemał całkowity brak umiejętności posługiwania się językiem” wykracza poza ramy klasyfikacji CEFR. Został wprowadzony do badania aby wyodrębnić kategorię osób, które mają wyjątkowo ograniczone kompetencje językowe.

Badanie „Uczenie się osób dorosłych” dostarczyło informacji na temat cech społeczno-demograficznych dotyczących populacji osób dorosłych: płci, wieku, rodzaju i dochodu gospodarstwa domowego, stanu cywilnego i stanu zdrowia, poziomu oraz dziedziny ukończonego wykształcenia przez respondenta, jak również jego rodziców. Pozwalało również na określenie głównego, bieżącego statusu respondenta na rynku pracy, jak również cech zawodowych i statusu zatrudnienia osób pracujących. Główny status na rynku pracy określano według subiektywnego odczucia respondenta, ustalając faktyczną, a nie formalną sytuację zawodową osób badanych, przyjmując następujące definicje:

Pracujący

Osoby wykonujące jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód bądź osoby pomagające nieodpłatnie w rodzinnej działalności gospodarczej. Kategoria obejmowała:

1. **Osoby pracujące na własny rachunek (samozatrudnione)**, do których zaliczono:
  - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych pracujących w tych gospodarstwach. Pracę wykonywaną przez respondenta w gospodarstwie rolnym uwzględniono wówczas, gdy praca ta przynosiła dochód, który był głównym lub dodatkowym źródłem utrzymania respondenta,
  - członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
  - agentów we wszystkich systemach agencji,
  - osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną), tzn. osoby, które prowadziły własne przedsiębiorstwo lub zakład produkcyjny, usługowy, sklep lub zarobkowały własną taksówką, wykonywały tzw. „wolne zawody” (np. adwokatów, literatów, artystów, lekarzy i pielęgniarki z prywatną praktyką), a także osoby prowadzące prywatne szkoły, przedszkola, osoby które udzielały prywatnych lekcji (korepetycji) i były bezpośrednio opłacane przez uczniów lub ich rodziców itp.; małżeństwa lub osoby spokrewnione (np. ojców z synami, rodzeństwo) pracujące wspólnie (na równych prawach) na rachunek własny traktowano jako współwłaścicieli i wszystkie te osoby zaliczono do „pracujących na własny rachunek”,
  - osoby, które zostały nakłonione przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.
- 1a. **Osoby pracujące na własny rachunek (samozatrudnione), zatrudniające pracowników** – osoby pracujące we własnym przedsiębiorstwie, prowadzące własną praktykę zawodową lub gospodarstwo rolne w celach zarobkowych, zatrudniające przynajmniej jedną osobę. Jeżeli osoby zatrudnione w tym przedsiębiorstwie, praktyce lub gospodarstwie rolnym nie otrzymywały wynagrodzenia, wówczas osoba samozatrudniona jest określana mianem osoby samozatrudnionej, niezatrudniającej pracowników.
- 1b. **Osoby pracujące na własny rachunek (samozatrudnione), niezatrudniające pracowników** – osoby zatrudnione w swoim własnym przedsiębiorstwie, prowadzące własną praktykę zawodową lub gospodarstwo w celach zarobkowych, które nie zatrudniają żadnej osoby. Osoby te mogą angażować do pracy członków swojej rodziny lub osoby przyuczające się do zawodu, które nie otrzymują wynagrodzenia z tytułu wykonywanej pracy. Do tej kategorii zaliczamy rolników prowadzących własne gospodarstwa rolne z pomocą członków rodziny.

2. **Pracowników (osoby zatrudnione)**, do których zaliczono:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, umowa-zlecenie, umowa o dzieło, powołanie, wybór lub mianowanie) w jednostkach państwowych, spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych, również u osób fizycznych i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- osoby wykonujące pracę nakładczą,
- uczniów (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywały wynagrodzenie,
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) – niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej.

3. **Pomagających członków rodziny** – osoby pomagające innemu członkowi rodziny w prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub innego przedsiębiorstwa, jednak nie posiadające statusu osób zatrudnionych. Osoby pracujące w firmie lub gospodarstwie rodzinnym nie pobierające wynagrodzenia powinny dzielić miejsce zamieszkania z właścicielem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, bądź też, w nieco szerszym rozumieniu, powinny zamieszkiwać w budynku usytuowanym na tej samej działce i należeć do wspólnego gospodarstwa domowego. Osoby te nierzadko otrzymują wynagrodzenie w postaci świadczeń dodatkowych oraz płatności w naturze, co jednak ma zastosowanie jedynie w przypadkach, gdy właścicielem i prowadzącym przedsiębiorstwo jest sam zainteresowany lub jego krewny. W ten sposób wyłącza się z tej kategorii prace wykonywane na zasadzie wolontariatu dla organizacji charytatywnych.

Zawód wykonywany w głównym miejscu pracy: określony był zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i specjalności opracowaną na podstawie Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji Zawodów ISCO-08. Dotyczył aktualnie (w momencie wywiadu) wykonywanego, głównego zawodu. Dla osób, które miały kilka miejsc pracy, pracą główną była ta, która zwykle zajmowała najwięcej czasu. Jeżeli zajmowały one taką samą ilość czasu, pracą główną była ta, która przynosiła wyższy dochód. Osoby pracujące na własny rachunek jako właściciele małych, często jednoosobowych zakładów usługowych: sklepów, piekarni, punktów krawieckich itp., były klasyfikowane nie jako menadżerowie (kierownicy) lecz zgodnie z wykonywanym zawodem, tj. jako sprzedawcy, piekarze czy krawcy.

Do osób niepracujących lub takich, dla których praca nie jest głównym statusem na rynku pracy zaliczono:

Bezrobotnych – osoby bez pracy, ale poszukujące pracy i gotowe do jej podjęcia w badanym tygodniu lub następnym. Do kategorii osób bezrobotnych mogła zostać włączona osoba przebywająca na wcześniejszej emeryturze z przyczyn ekonomicznych (jeśli takie są odczucia respondenta) tj., jeśli przejście na wcześniejszą emeryturę spowodowane było likwidacją zakładu pracy, redukcją zatrudnienia itp. Respondenci mogli postrzegać siebie jako bezrobotnych niezależnie od oficjalnego statusu czy rejestracji w Urzędzie Pracy. Bezrobotni mogli również wykonywać drobne prace podczas poszukiwania pracy docelowej.

Biernych zawodowo – osoby, które nie zostały zaklasyfikowane jako osoby pracujące ani bezrobotni.

W badaniu wśród osób biernych zawodowo wyróżniono:

1. osoby kontynuujące naukę/szkolenie, uczestniczące w bezpłatnych praktykach lub stażach – osoby uczące się/studiujące oraz studenci będący na nieodpłatnych stażach. Respondenci, którzy uczestniczyli w różnych formach kształcenia lub szkolenia zawodowego, które (częściowo) odbywały się w miejscu pracy, mogli uważać się za osoby pracujące. Dotyczy to również praktykantów, a także stażystów otrzymujących wynagrodzenie,

2. osoby na emeryturze/wcześniejszej emeryturze - osoby, które pobierały emerytury, wcześniejsze emerytury oraz renty strukturalne. Jeśli przejście na wcześniejszą emeryturę było spowodowane przyczynami ekonomicznymi (likwidacja zakładu pracy, redukcja etatów itp.) to sytuację taką klasyfikowano zgodnie z odczuciami respondenta (emeryt lub bezrobotny),
3. osoby na rencie z tytułu niezdolności do pracy/bez pracy, osoby trwale niepełnosprawne – osoby, które nie osiągnęły wieku emerytalnego, ale są niezdolne do pracy ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność przez dłuższy lub nieokreślony czas. Wybór tej kategorii mógł być dokonany przez respondenta, nawet w przypadku nie pobierania żadnych świadczeń (w tym renty). Osoby pobierające rentę socjalną, szkoleniową i świadczenie rehabilitacyjne byli zaliczani do kategorii „bierny zawodowo z innych powodów”,
4. bierny zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych - osoby zajmujące się domem, przebywające na urloпах wychowawczych, sprawujące nieodpłatnie opiekę nad członkami rodziny. Respondent mógł wybrać tę kategorię odpowiedzi nawet jeśli miał pracę, pobierał rentę lub był na emeryturze oraz zajmował się wolontariatem,
5. bierny zawodowo z innych powodów - dotyczy osób niepracujących z innych powodów niż wymienione powyżej. Kategoria obejmuje m.in. osoby pobierające rentę rodzinną, rentę socjalną, szkoleniową, świadczenie rehabilitacyjne, będące wolontariuszami.

Methodological notes

Organisation and course of the survey

The international “Adult Education Survey”, currently held every 6 years, is one of the elements of the system creating statistics on adult learning in Europe. It was its fourth edition held in Poland. The first pilot survey was carried out in 2006 on the basis of a voluntary agreement with Eurostat. Continuous, lifelong improvement of qualifications and skills is considered a key factor in socio-economic development. Therefore, the issue of adult learning has occupied a significant position in many European policy strategies and programmes, such as the Lisbon Strategy, the Europe 2020 Strategy and its follow-up „Action Plan for the Implementation of the European Pillar of Social Rights“. Also at the national level, specific initiatives have been undertaken to ensure coherence of activities for lifelong learning, which are included in various development strategies (e.g. in the “Long-term National Development Strategy Poland 2030”, “Human Capital Development Strategy” or “Strategy Development of Social Capital”).

The main objective of the “Adult Education Survey” was to provide comparable data on adult education for European Union countries. The set of variables used in the survey included the share of people aged 18-69 participating in formal and non-formal education and informal learning, in connection with socio-demographic characteristics. Additionally, the survey was intended to provide information on access to information about guidance and counselling on learning possibilities, difficulties that prevent or limit participation in education, as well as foreign language skills.

The legal basis for “Adult Education Survey” was the Commission Implementing Regulation (EU) No 2021/861 of 21 May 2021 specifying the technical items of the dataset and establishing the technical formats for transmission of information regarding the organisation of a sample survey in the field of ‘education and training’ in accordance with Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council, Commission Delegated Regulation (EU) No 2021/859 of 4 February 2021 supplementing Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council by specifying the number and names of variables for data collection in the field of „education and training” and the Regulation of the Council of Ministers on the statistical research programme of official statistics for 2022 of 19 November 2021 (Journal of Laws 2021, item 2303, as amended).

The “Adult Education Survey” was a sample survey conducted from 1 February to 31 March 2023 on a randomly selected sample of 26.1 thousand dwellings. Rooms in movable buildings, collective accommodation facilities and makeshift rooms were not included in the sample.

The interviews were conducted in sampled dwellings and covered their occupants aged 18-69. The participation of these people in the survey was voluntary.

The survey was carried out using a mixed technique, applying three survey methods: computer-assisted telephone interview (CATI), computer assisted personal interview (CAPI) and paper assisted personal interview (PAPI). Most interviews used the CATI (60.6%) and CAPI (35.6%) methods on various types of devices (desktop computers, laptops, tablets, smartphones) using electronic forms:

1. UD-G Adult learning, household questionnaire – which was intended for each household located in a sampled dwelling.
2. UD-I Adult learning, individual questionnaire – which was completed for a person covered by the survey, i.e. aged 18-69.

It was also possible to conduct an interview using the PAPI method (3.8% of the interviews), i.e. the interviewer collected information from respondents using a paper questionnaire and later recorded the data via a mobile application.

The interviews were carried out in 11.5 thousand households (just over 51% of the households surveyed in the sampled dwellings), including 7.1 thousand households in urban areas. 14.7 thousand people decided to answer the questions of the UD-I individual questionnaire, which constituted approximately 65% of the population aged 18-69 (22.8 thousand) registered during the survey on UD-G household questionnaire forms. A noticeably low level of completeness of individual interviews (46%) was recorded among the youngest people (aged 18-24).

The main reason for not carrying out the interview in the household and the lack of the UD-G questionnaire was the refusal to participate in the survey expressed by all its members. This concerned 7.4 thousand households, which accounted for 67.5% of the total number of non-responses. Reluctance to participate in the survey was also an underlying factor influencing the completeness of individual interviews. 3.4 thousand refusals were recorded among the surveyed household occupants, which accounted for 42.8% of all individual UD-I questionnaires which were not filled. The methodological assumptions adopted in this edition of the survey also had an impact on reducing the overall completeness rate of individual interviews. In order to obtain the most objective survey results (limiting the cluster effect), interviewers were recommended to avoid interviewing more than two household members.

The work related to the preparation and conduct of the "Adult Education Survey" was managed by the Statistical Office in Gdańsk in cooperation with other departments of Statistics Poland. The survey was conducted by statistical offices in the voivodships.

Selection of the sample and generalisation of the survey results

The **sample size and sampling scheme** was determined based on the experience from the previous edition of the survey (in 2016) and other social surveys conducted by Statistics Poland. The sample was drawn on the basis of the Sampling Frame for Social Surveys (OBS), i.e. a database supplied from TERYT – the Register of Territorial Division of the Country, containing i.e. the list of territorial statistical units and the address list of dwellings. The OBS database also contains additional information from key administrative registers.

A two-stage sampling scheme with different selection probabilities at the first stage was applied. Enumeration districts were the primary sampling units (PSUs). The sampling frame covers approximately 186,000 districts containing an average of 83 dwellings each. The minimum number of dwellings in a district varies according to the size of the locality and on average amounts to 94 for urban areas and 66 for rural areas. Adjacent districts were merged if they did not contain enough dwellings; the information about x and y coordinates assigned to dwelling addresses in the frame was used in the linking algorithm. Dwellings were the secondary sampling units. All households and occupants aged 18-69 in sampled dwellings were surveyed.

The primary sampling units (PSU) were drawn using a stratified sampling scheme with selection probabilities proportional to the number of dwellings in a given PSU. Before drawing, the PSUs were divided into strata, separately in each region (according to the NUTS 2 classification) and in the regions, according to six size classes of localities.

The strata were defined as cross-sections: NUTS 2 region, size class of the locality (6 classes, detailed parameters are given below in Table 2) and 3 classes determined on the basis of the share of dwellings with occupants aged 18-24 in PSU. The method of determining the 3 PSU classes based on individual data on dwellings with occupants aged 18 to 24 available in the sampling frame was as follows:

- the share of the number of dwellings with occupants in a specific age group in relation to the number of dwellings in a given PSU was calculated for each PSU;
- based on the distribution of the calculated share in the entire PSU population, each PSU was divided into 3 approximately equal parts; in this way, a set of enumeration districts was identified, containing significantly more addresses with occupants aged 18 to 24.

The final set of strata was obtained by dividing each stratum and each PSU into two similarly sized parts; this division was determined by sorting all dwellings in a given PSU according to the number of working people; as a result of this approach, 385 strata were obtained.

The sample allocation was determined in accordance with the algorithm described in the article: Wesołowski, Wieczorkowski (2017)¹; this algorithm uses the eigenvalues of a specially constructed matrix to determine the optimal sample allocation in a two-stage scheme between subpopulations and strata; the optimality of the solution consists in obtaining the lowest possible relative standard error (coefficient of variation) of the estimator of a given variable (i.e. a variable number of working people available in the sampling frame) at the level of established subpopulations (i.e. NUTS 2 regions), within the limitations imposed on the sample size at each stage of sampling (it was assumed that an average of 4 dwellings should be drawn from one PSU). In addition, the allocation algorithm took into account factors related to the expected non-response occurring at the second stage of sampling. An additional element that increased the effectiveness of sample selection in terms of examining the appropriate number of dwellings inhabited by people aged 18 to 24 was the use of a certain overrepresentation in strata with a significantly higher percentage of dwellings inhabited by people aged 18 to 24.

Dwellings were the secondary sampling units (SSUs). From each pre-drawn PSU, addresses were drawn using simple random sampling without replacement in accordance with the previously established allocation. As a result, the new sample drawn for the survey consisted of 6,646 census districts and 26,148 dwellings. All households and occupants aged 18-69 in dwellings from the randomly selected sample should be interviewed.

The distribution of the sample of the primary sampling units and dwellings among regions as well as the population number of dwellings and the number of strata created are given in the table below.

Table 1. Sample and population structure by regions

NUTS 2 region	Number of strata	Number of dwellings in		Number of primary sampling units (PSU) in the sample
		the population	the drawn sample	
Poland	385	15310345	26148	6646
Dolnośląskie	28	1275612	1957	550
Kujawsko-pomorskie	22	781378	1358	324
Lubelskie	23	788508	1256	321
Lubuskie	20	394808	899	293
Łódzkie	23	1040008	1617	392
Małopolskie	26	1295569	1671	436
Warszawski stołeczny	24	1595460	2417	612
Mazowiecki regionalny	22	837144	1371	317
Opolskie	20	360929	934	290
Podkarpackie	21	702149	1040	253
Podlaskie	22	460724	1002	296
Pomorskie	23	951638	1747	424
Śląskie	24	1813957	3415	732
Świętokrzyskie	19	455007	1097	322
Warmińsko-mazurskie	22	534482	1074	289
Wielkopolskie	23	1326999	1889	435
Zachodniopomorskie	23	695973	1404	360

Source: own elaboration

¹ Wesołowski J., Wieczorkowski R. (2017), An eigenproblem approach to optimal equal-precision sample allocation in subpopulations, Communications in Statistics - Theory and Methods, 46: 5, 2212-2231.

The **procedure for generalising the results (weighting)** took into account the following elements:

1. probability of selecting the dwellings,
2. level of completeness of interviews in households,
3. level of completeness of individual interviews.

The above factors contributed to the overall level of completeness at the NUTS 2 level and were used for the initial adjustment of the sampling weights. The sampling weight is defined for each selected dwelling as the inverse of the selection probability and is equal to the ratio of the number of dwellings in a given NUTS 2 region and stratum in the frame divided by the product of the number of primary sampling units (PSUs) drawn from a given region and stratum and the number of dwellings drawn from each PSU in a given stratum.

Table 2. Level of completeness of interviews in households by size classes of cities/ localities

Size class of the city/locality	Poland	Completeness fo interviews at the regional level	
		minimum	maximum
Total	0,393	0,389	0,804
Warszawa	0,293	x	x
Cities above 500 thousand inhabitants ^a	0,332	0,293	0,379
Cities from 100 thousand to 500 thousand inhabitants	0,350	0,226	0,468
Cities from 20 thousand to 100 thousand inhabitants	0,383	0,301	0,468
Cities up to 20 thousand inhabitants	0,406	0,205	0,568
Rural areas	0,464	0,341	0,551

^a Tri-city agglomeration is included to this class.
Source: own elaboration.

The sampling weights for dwellings (and households) were then adjusted by non- responses due to refusals, temporary absence of household members, inability to contact the sampled dwelling, etc. These weights were corrected for each NUTS 2 region, separately in each of the five groups of the propensity index (i.e. the probability of successful participation in the survey), using correction coefficients calculated as the ratio: the sum of the drawing weights for eligible dwellings to the sum of the drawing weights for the interviewed dwellings. The propensity probabilities used to create the 5 groups were derived from the machine learning model (using the `h2o_automl` function from the `lares` package in R); in this model, the following features available in the sampling frame were used as predictor variables: NUTS 2 region, size class of the locality, whether the dwelling was inhabited by people aged 18 to 69 (and also 18 to 24), the number of employed people and income decile group (based on tax records).

The completeness level of individual interviews was approximately 65%, whereas the lowest level was recorded for people aged 18 to 24 (46%).

The correction of weights (from the previous stage of correction for households) for missing individual questionnaires was carried out in the following cross-sections: urban/rural area * sex * (group from 18 to 24 years and nine 5-year-old age groups). Having taken into account the above two factors related to completeness, adjusted weights for individual interviews were obtained.

These weights were then calibrated² using data from current demographic estimates for sex, age “1” (18-24 group and nine 5-year age groups), age “2” (18-24 group and four 10-year age groups), place of residence (urban or rural areas) and region (NUTS 2). The weights were calibrated according to the marginal distributions in the following structure:

- urban/rural areas × gender × age groups “1”;
- NUTS 2 × urban/rural areas × age groups “2”;
- NUTS 2 × gender × age groups “2”;
- NUTS 2 × urban/rural areas × age groups “1”.

The calibrated weights were calculated using a specially created programme in the R system. One of the applied calibration algorithms was described in the article: Williams, Savitsky (2019)³. A variant of the calibration algorithm providing range limits for the weights was used, i.e. the dispersion of the resulting weights in relation to the weights before calibration was kept in the range from 1/3 to 3.

Basic concepts and definitions

Formal education

According to the definition presented in the Act of 22 December 2015 on the Integrated Qualifications System, formal education is the education provided by public and non-public schools and other entities of the education system, higher education institutions and other higher education and scientific institutions, within the framework of programmes which lead to obtaining full qualifications awarded on completion of specific stages of education, qualifications awarded on completion of postgraduate studies, or qualifications in a profession, confirmed by a certificate of professional competence or a professional diploma. In the „Adult Education Survey”, it covers learning in the school system (at primary, secondary and post-secondary levels), as well as education at tertiary, postgraduate and doctoral levels and in the form of Vocational Qualification Courses. A Vocational Qualification Course should be understood as a course based on a programme which includes the core curriculum of vocational education in the scope of one qualification, the completion of which leads to vocational examination in the scope of this qualification. Formal education is conducted in accordance with approved curricula. The teaching is based on the standards adopted in the education system and higher education complying with the applicable legislation. Formal education leads to obtaining the qualifications listed in the Integrated Qualifications Register and validated by a certificate or diploma from an authorised institution. Formal education is characterised by the presence of a person conducting classes (teacher/lecturer/trainer).

The following **levels of formal education** are distinguished in the survey:

1. primary school at the 1-4th grade level and a first-degree art school simultaneously implementing the primary school curriculum at the 1-4th grade level,
2. primary school at the 5-8th grade level and a first-cycle art school simultaneously implementing the curriculum of a primary school at the 5-4th grade level, primary school for adults or a special job-training school,
3. Vocational Qualification Course,
4. stage I sectoral vocational school (including juvenile workers),
5. general secondary education (general secondary school for youth and adults),
6. secondary vocational school (technical secondary school, stage I sectoral vocational school, second-degree art school also providing general education),
7. post-secondary (excluding colleges of social work),
8. college of social work and specialist education at a non-university-type higher education institution
9. tertiary /engineer, bachelor/ (higher education institutions – first cycle programmes),
10. postgraduate studies,
11. tertiary /master/ (higher education institutions – long-cycle programme, second cycle),
12. doctoral studies and doctoral schools.

² A detailed description of this method can be found i.a. in the publications: Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r., GUS, Warszawa 2011, str. 31-32, Szymkowiak M, Józefowski T., Estymatory kalibracyjne w badaniach statystycznych, Wiadomości Statystyczne 2012 (1), str. 31-43.

³ Matthew R. Williams, Terrance D. Savitsky, Calibration of Survey Weights under Large Number of Constraints, arXiv, 2019.

Non-formal education

Pursuant to the Act of 22 December 2015 on the Integrated Qualifications System, non-formal education can be defined as education and training carried out as part of programmes that do not lead to obtaining full qualifications, qualifications awarded on completing postgraduate studies, or qualifications in a profession, validated by a professional classification certificate or a diploma. In the „Adult Education Survey”, formal educational programmes lasting less than one semester or half a year of full-time teaching, such as „vocational skills course”, „general competences course” or „theoretical training course for young employees”, were also included in non-formal education. Non-formal education comprises all organised/institutionalised educational activities that do not correspond to the definition of formal education. Such activities are usually conducted in the form of courses or instruction (at the work site or externally), seminars or lectures to which the respondent registered and in which he/she participated. This type of education also includes private lessons (e.g. foreign languages) as well as „distance” education which takes place via postal correspondence or electronic media (e.g. computer, video, DVD). Non-formal education does not change the level of educational attainment, but usually leads to the development, expansion and acquisition of skills in various areas of professional, social and cultural life. Unlike informal learning, non-formal education should involve the participation of a lecturer, instructor, teacher or tutor. Classes may take the form of courses or training to improve professional qualifications, they may lead to obtaining skills needed in social life (e.g. self-defence course) or for personal benefits, one’s own intellectual development or hobby (e.g. cooking course, art history lectures, modelling course). Participation in such an educational activity may or may not result in obtaining a certificate.

The survey covered the following **types of non-formal education**:

1. **Courses** at the workplace or during free time - a planned series of individual educational activities in a particular field, offered by an educational provider. They are typically subject-oriented and are taught by one or more people who specialise in a given field. Courses can be conducted in a classroom (on-site) or using distance learning techniques (online). Online courses, like on-site courses, may include such elements as curriculum, enrolment, teaching and even tests, but are conducted by correspondence or via electronic media connecting instructors, teachers or trainers with learners who are not in one classroom together (e-learning). This type of courses involves interaction between the instructor and the learner, but it does not take place simultaneously, but with a delay.
2. **Workshops and seminars** at the workplace or during free time - a type of training combining elements of exercises and training with theory. These may have the character of a course combining theoretical instruction (classroom instruction) with practice in real or simulated situations. **Workshop** is a form of classes during which participants actively take part in a meeting. This type of training is based on the exchange of experiences and confronting them with the trainer’s competences. Workshops are intended to teach a specific skill at a specific time. The training is scenario-based, taking into account the tasks and goals to be achieved. **Seminar** is characterised by active participation of trainees who independently develop some of the issues discussed at the seminar and then present their work in the form of a presentation, lecture or in another way, as well as contribute to discussions on a given issue, demonstrating their knowledge.
3. **Guided on-the-job training** – a form of training with the presence of a tutor, organised by the employer for one person or a small group. This form of non-formal education is characterised by planned periods of training, instruction or practical experience using typical tools of work, directly in the workplace or in a work-related situation, with the presence of a tutor. The training takes place with the participation and supervision of a person with appropriate qualifications (employer, manager, instructor). The classes are individual and practical. They are usually organised by the employer to support the adaptation of (new) employees, including transferred, re-employed and seasonal/temporary workers, to new or existing jobs. These may include general training about the company (organisation, operating procedures, etc.) and specific job-related instructions (safety and health risks, work practices).
4. **Private fee-based lessons** taught by a teacher or tutor. The survey did not include lessons given by colleagues, friends or family members, except when they were paid lessons.

Informal learning

According to the definition contained in the Act of 22 December 2015 on the Integrated Qualifications System, informal learning is the acquisition of knowledge, skills and social competences through various types of activities outside formal and non-formal education. It includes activities undertaken to learn something independently and the learning process that accompanies other activities (work, participation in various events or recreational activities). Unlike formal and non-formal education, informal learning should take place without the participation of a tutor or instructor. It is not institutionalised, i.e. it does not involve courses, workshops, seminars, private lessons, etc.

Lessons taught free of charge by family members, household members, neighbours or friends are considered a type of informal learning.

The scope of the survey covered only educational activities undertaken with the intention of acquiring or expanding knowledge and skills. Learning could not be accidental („by the way“). They had to be planned in advance, the objectives set, as well as expected effects of the undertaken educational activities.

Questions about informal learning did not concern additional activities that usually accompany formal or non-formal education, such as self-study or doing homework.

The classification of fields of education or training for the purposes of the survey was developed on the basis of ISCED-F 2013 (International Classification of Fields of Education), using primarily the most general groupings of fields of education included in this classification.

Learning activity

An action taken to increase the level of knowledge, skills or competence. A single learning activity is characterised by a combination of a specific **method** and one **field** of learning.

Method is understood as an organisational framework used for learning or teaching (i.e. acquiring or transferring ideas, information, knowledge, skills and competences). It may be an educational programme (school, field of study), a course or another more or less organised undertaking.

Field is a range of topics that are the subject of learning, defined on the basis of the classification of fields of education.

Language skills levels

Descriptions of individual categories have been developed based on the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) classification. They allow the respondent to self-assess his or her ability to communicate in a given language. The lowest level of language competence „Hardly any language skills“ falls outside the CEFR classification. It was introduced into the survey to distinguish a category of people who have extremely limited language competences.

“The Adult Education Survey” provided information on socio-demographic characteristics of the adult population: sex, age, household type and income, marital status and health status, educational attainment level and field of the education or training successfully completed by the respondent, as well as his or her parents. It also allowed for determining the respondent’s main, current labour market status, as well as the professional characteristics and employment status of employed persons. The main labour market status was determined based on self-perception of the respondent, establishing the actual, not formal, professional situation of the respondents, adopting the following definitions:

Employed persons

Persons performing work generating pay or income or persons who assisted without pay in conducting family economic activity. The category comprised:

1. **Own-account workers (self-employed)**, including:
  - owners, co-owners and leaseholders of private farms in agriculture working on these farms. Work performed by the respondent on a farm was included if this work generated income that was the respondent's main or additional source of income,
  - members of agricultural production cooperatives,
  - agents in all agency systems,
  - people who conducted their own economic activity (registered or unregistered) outside agriculture, i.e. people who ran their own business or production or service plant, shop or earned money by driving their own taxi, liberal professionals (e.g. lawyers, writers, artists, doctors and nurses with private practice), as well as persons running private schools, nursery schools, persons giving private lessons directly paid by the students or their parents, etc.; married couples or related persons (e.g. fathers and sons, siblings) working together (on equal terms) on their own account were treated as co-owners and all these people were classified as „self-employed“,
  - freelancers who were persuaded by their employer to register their own business as a sole proprietorship.
- 1a **Own-account workers (self-employed), with employees** – persons working in their own business, professional practice or farm for the purpose of earning a profit, who employ at least one person. If the people employed in that business, practice or farm did not receive a salary, then the own-account worker is referred to as a self-employed person without employees.
- 1b **Own-account workers (self-employed) without employees** – persons working in their own business, professional practice or farm for the purpose of earning a profit, who do not employ any other person. These people may employ family members or apprentices who do not receive remuneration for their work. This category includes farmers who run their own farms with the help of family members.
2. **Employed persons (employees)** include:
  - employees hired on the basis of an employment relationship (employment contract, contract of mandate, specific-task contract, posting, appointment, election) in state units, cooperatives, social organisation units, political units and trade unions, in private units, at natural persons' businesses and private farms in agriculture,
  - outworkers,
  - apprentices and trainees receiving remuneration, who have a contract for apprenticeship or on-the-job training, if they,
  - people employed in a family farm or family business receiving a regular remuneration or income for the work performed (in cash or in kind) – regardless of the connection with the household of the farm user or the owner of the family business.
3. **Contributing family workers** – persons helping another family member in running a farm or other business, but not having the status of employed persons. Persons working in a company or a family farm without receiving a salary should share their place of residence with the business or farm owner, or, in a slightly broader sense, should live in a building located on the same plot and be a common household member. These people often receive remuneration in the form of additional benefits and payments in kind, which, however, only applies in cases where the owner and the manager is the interested person himself or his relative. This excludes work performed on a voluntary basis for charitable organisations from this category.

Occupation in main job: was defined in accordance with the Classification of Professions and Specialties developed on the basis of the International Standard Classification of Occupations ISCO-08. It concerned the current (at the time of the interview) main occupation. For people who had several jobs, the main job was that with the longest hours usually worked. If they took the same amount of time, the main job was the one that brought the higher income. Self-employed people as owners of small, often single-person service establishments: shops, bakeries, tailors, etc. were classified not as managers but according to their profession, i.e. as salespeople, bakers or tailors.

Persons not employed, or those who do not consider employment to be their main labour market status, include:

Unemployed people – people without a job, but seeking work and ready to start it in the reference week or the following week. The category of unemployment could include those who retired early for economic reasons (if such were the respondent’s feelings), i.e. if the early retirement was caused by the company closure, downsizing, etc. Respondents could consider themselves as being unemployed irrespective of their official status or registration at the Labour Office. The unemployed could also have minor jobs while looking for a main job.

Economically inactive people – people who were not classified as employed or unemployed.

The survey distinguishes the following categories of economically inactive people:

1. persons in education/training, participating in unpaid internships or traineeships – people in education and students participating in unpaid internships. Respondents who participated in various forms of vocational education or training (partly) held at the work site could consider themselves as being in employment. This also applies to apprentices and paid trainees,
2. retired persons/persons in early retirement - people who received pensions, early retirement pensions and structural pensions. If the early retirement was due to economic reasons (company closure, downsizing, etc.), the situation was classified according to the respondent’s self-perception (retired or unemployed),
3. persons receiving a disability pension/ persons who have not reached retirement age but are unable to work due to health reasons or disabilities for a long or undetermined time. The respondent could choose this category even if he or she did not receive any benefits (including pension). People receiving social or training pensions and rehabilitation benefits were included in the category of „economically inactive for other reasons“,
4. economically inactive person due to family responsibilities – persons fulfilling domestic tasks, persons on parental leave, providing unpaid care for family members. The respondent could choose this answer category even if he/she had a job, received a pension or was retired or was involved in volunteering,
5. economically inactive for other reasons - applies to people not working for reasons other than those listed above. The category includes, i.a. people receiving survivor’s pension, social pension, training pension, rehabilitation benefit, volunteers.